

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

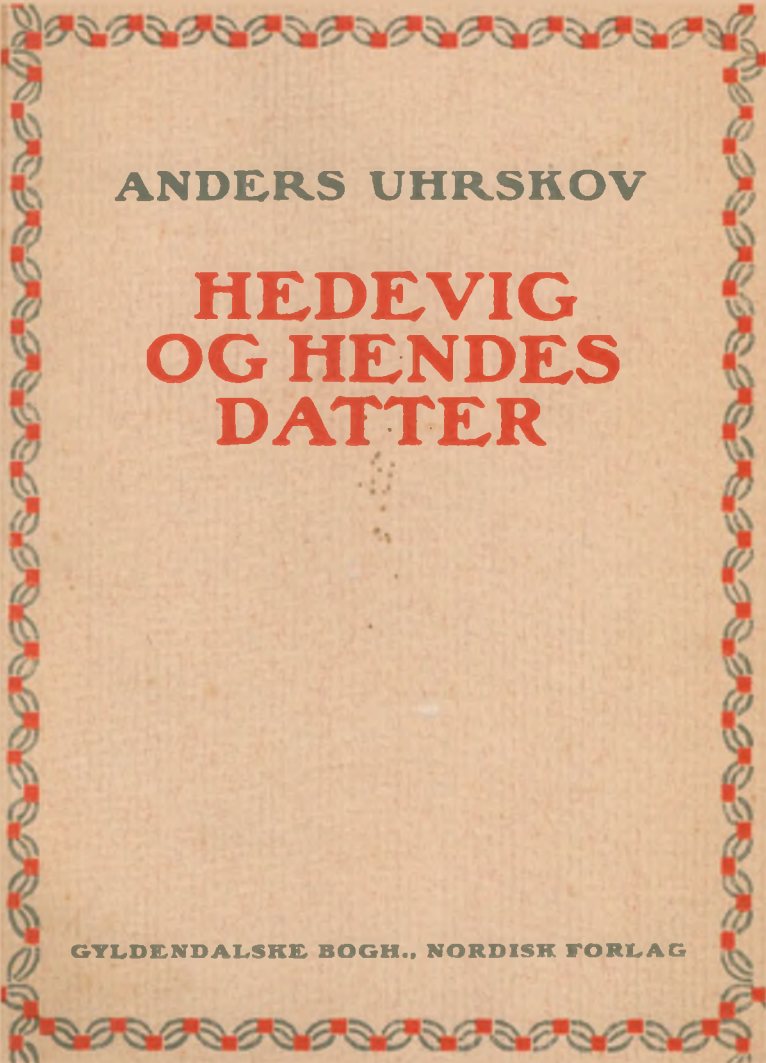
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ANDERS UHRSKOV

**HEDEVIG
OG HENDES
DATTER**

GYLDENDALSKE BOGH., NORDISK FORLAG

ANDERS UHRSKOV

HEDEVIG OG HENDES
DATTER

KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCXII

I

TIL Damgaarden hørte der en stor Have, og det var af den rigtige Slags med Stendige omkring, hvori Væsler havde levet behageligt i mange Slægtled.

Paa Stendiget groede der Mos, og det var netop renvasket af den sidste Sne, som Solen havde manet i Jorden. Mosset groede paa Siden af Stenene, og det groede ovenpaa, græsgrønt var det og blødt som Fløjl. Paa Afstand saa det ens ud, men kom man nærmere til, aabenbarede det en Rigdom af Former og Farveovergange, en Tot saa ud som smaa bitte Bregneblade, der strøg sig op over Kampestenen som et Barn, der klynger sig til sin Mor, en anden strittede ud i Luften med sine spinkle Stilke og mindede om Granernes Grene. Noget af Mosset var uhyre mørkegrønt og ledte Tanken hen paa værdig Alvor, men andet var gnistrende lysegrønt og sad og lo ad det hele. Oftest var begge Slags blandet med mangfoldige Mellemparver i de fineste Overgange.

Stendiget med dets Mos var en lille Verden af Skønhed, men det var der ingen, der tænkte paa

uden Hedeveg, den yngste Datter paa Damgaard. Hun havde plukket nogle af de kønneste Totter og plantet dem i sin Have.

Inden for Stendiget ragede de nøgne Træer op som sorte Benrade. Havde man ikke vidst det, skulde man ikke tænkt, at der var Liv i dem, og dog var der inden for Barken en Verden saa levende som nogetsteds, en stille, men ihærdig Kamp mellem Safter, der vilde op, og Hindringer, der stod imod, og denne Kamp var alvorlig nok, selv om ingen saa den, for den betød Liv eller Død for Træet.

Ved den ene Side af Haven stod der en Række frodige Hasselbuske, som bebudede Foraar med deres viftende Rakler, der lignede bløde Frynser paa et gulbrunt Silkesjal. —

Solen skinnede otte Dage i Træk, og Knopperne begyndte at svulme. Saften var kommet frem. Rabarberne skød sig op af Jorden, tykke og røde som Kød af en Okse. Stikkelsbærbuskenes Knopper begyndte at briste, og man saa lidt grønt derinde, de var som leende Smaapiger, der aabner en Dør paa Klem og kigger ind i Stuen: „Tit tit! Tit tit! maa vi komme!“

Søndenvinden svansede rundt og var mild og venlig, den kyssede Pigerne, klappede Træerne og lovede Sommer om en Maaned. Træerne frydede sig ved Varmen, og selv den arrige Tjørnehæk, der stod Skildvagt derovre paa den anden Side af Vejen, begyndte at faa brune Øjne paa Kvistene.

Men en Nat kom Nordenvinden og slængte Kulde

hen over Mark og Have, det sved i Knopperne, og de udsprungne Blade blev sorte. Hasselbuskene svajede frem og tilbage i brutal Kraft, men Raklerne bøjede og strakte sig blødt og spænstigt. De lignede smaa Skønjomfruer, der nejer og danser, men Grenene var som store, stærke Karle — hu hej — Galop — gaa væk!

Blæsten steg og blev til Storm, hist og her begyndte den at rive Tag af Husene. Bønderne klagede sig, men Nordenvinden hujede og lo, den er glad ved at øde. Hasselbuskene piskede fra den ene Side til den anden, Grenene var som svinglende Mastetræer og Raklerne som vajende Vimpler.

Henad Aften tog Vinden af, og det begyndte at sne. Næste Dag var Jorden dækket af en vatblød kridhvid Aftenkaabe, men hvad der klæder til Jul, passer ikke til Sommerbrug, og ingen skønnede paa Sneen.

Alt ondt faar en Ende og Aprilsvinteren ligesaa. Nordenvinden blev afløst af en moderat Vestenvind, og nu kom der en langsom Forandring. Kviksølvet, som havde staaet og frosset nede paa minus fem, begyndte at komme til Hægterne igen, først kravlede det op og kiggede paa Nullet, og en Formiddag fik det det for varmt og rendte en seks-syv Streger i Vejret paa en Gang.

Da Sneen var begyndt at tø, skyndte Hedevig sig ud for at se til Haven. Syrenernes lysegrønne Knopper havde ingen Skade taget, og Paaskeliljerne havde heller intet lidt, deres Knopper stod ranke som Spyd og skar igennem baade Regn og Slud. Et Par Dage

efter Frostens Ophør bøjede de Hovedet og sprang ud.

Der var tre Døtre paa Damgaard, Line, Anna og Hedeveg, og de var vant til at følge med Tiden. Saa snart de havde lært at gaa, havde de fulgt Fader eller Moder rundt i Udhusene, naar Kreaturerne blev fodret. Det optog dem stærkt, hvad enten det var en Høne, der rugede, eller en So, der skulde faa Grise. Især morede det Hedeveg, hun var i det hele ikke ret gammel, før hun begyndte at snakke med Husdyrene, snart kammeratlig, snart venligt formanende, og hvad Dyrene mente, forstod hun saa godt at uddrage af deres Miner og hele Adfærd.

En Dag var hun med Moderen ude at give Svinene. Da var der en gammel So, som stod med Forbenene oppe paa Cementkanten og beklagede sig højlydt over, at de andre fik før den. Hedeveg saa lidt paa den, vendte saa Blikket ned mod sine Hænder, saa atter op paa Soens Forben og sagde: „A tykkes, du kunde trænge til at faa dine Fingre vaskede“. Det kunde Moderen ikke lade være at smile ad.

En Tid senere da samme So var ved at faa Grise, sad Faderen og passede den. Line og Hedeveg havde faaet Lov til at være derude, og nu sad de paa en Sæk oven paa Cementkanten. Begge var stærkt optaget af, hvor mange der kunde blive ud af det, foreløbig var der ni. Line spurgte, hvad Grise kostede nu, og Faderen svarede, at de var godt i Pris, de kostede en elleve, tolv Kroner Stykket. Line,

som allerede var langt inde i Division, begyndte at regne ud. „Ni gange tolv, eller maaske blev der elleve Grise elleve gange tolv“

Hedevig var ikke saa optaget af disse Udregninger, blandt andet fordi hun kun kunde lægge sammen, og det var hun endda ikke stiv i. Men hun fulgte Grisene med Øjnene, og hun syntes, de var saa kønne med deres hvide, dirrende Hud og de smaa lyserøde Tryner. Faderen løftede en op til hende, for at hun kunde klappe den. Den vendte sit lille Grisehovede om mod hendes Ansigt og gav hende et Par Grynt lige op i Næsen. Hun følte med Velbehag, at den havde en sødlig Duft.

„A tror, den vil kysse mig,“ sagde Hedevig. „Øf, øf,“ bekræftede Grisen, og saa kyssede hun den.

Det var forfærdelig morsomt at se de smaa Grise patte. De arbejdede med stor Iver og var meget paagaende. Naar en havde faaet nok, tog den sig en lille Skraber, men saa kunde det ske, at Patten gled den ud af Munden. Pludselig vaagnede den op — uha da! — og saa snuppede den Patten igen. Af og til blev et Par uenige, for de vilde have fat samme Sted. Saa sloges de, og den tabende gik hen til Moderen og fortalte hende lige op i hendes sorte Tryne, hvor nederdrægtig den dog var blevet behandlet. Den gamle svarede venligt og beroligende, og Grisen gik trøstet bort, hvorefter den skubbede en svagere af Vejen og tog dens Plads. Den forurettede skyndte sig hen til den store Tryne og afleverede sin Klage, alt mens den gestikulerede ivrigt med Halen.

Soen svarede i samme Tone som før, og Hedevig, som nøje havde fulgt Begivenhedernes Gang, udbrød bebrejdende: „A tror, hun snakker dem efter Munden“.

— —

De tre Søstre var med, naar der blev brygget, og de var med, naar der blev bagt, men heller ikke savnedes de, naar Kørne skulde ud om Foraaret, eller naar Kornet blev kørt ind om Høsten.

Børnenes Lege foregik mange Steder, snart var de med Hyrdedrengen i Marken med Kreaturerne, og saa stegte de Kartofler i et lille Baal, de havde nede ved Engen, og det var meget festligt. Snart var de inde i et Høgulv, hvor de slog Kolbøtter og legede Sigøjnere — der havde netop været en Bande nede ved Kroen — men deres egentlige Bosted var inde i Haven, hvor gamle Æbletræer hvælvede deres kuplede Kroner ud over en Græsplæne, der nu i tyve Aar havde taget imod Æbleblomsternes dryssende Hvidt om Sommeren og de faldende Frugter om Efteraaret. Der havde Børnene deres Rigdom af halve Kopper og farvede Glasskaar, og disse Ting havde uhyre Værdi, snart var de Skaale og Fade, snart blev de brugt til et broget Gærde omkring en Have, og til andre Tider var de kostbare Ædelstene. Hver havde sin Samling, Lines var den største, men Hedevids den smukkeste. Annas var den mest blandede, en Dag efterlignede hun Line og søgte at gøre sit Stel stort, en anden Dag fulgte hun Hedevids Plan og kastede en Del af de simpleste Skaar bort for maaske Dagen efter atter at ændre Bestik.

Ude paa den Græsplæne laa de tre buttede Smaapiger ofte i Timevis og legede Hunde sammen med Hvalpen. Under sig havde de et frodigt Græstæppe, og ovenover var der et Hvælv af Æbleblade broderede med de mangfoldige Blomsters sarte Farver. Igennem dette farvede Tag øste Solen hist og her et Bundt Straaler ned over dem og forgyldte deres Haar eller fik et lille Glasskaar til at funkle som en Diamant.

„At holde Hus“ var ogsaa en yndet Leg. De lagde et Bræt oven paa fire Teglsten, der stod paa Enden, og det kaldte de et Bord. Saa bredte de Dug med en gammel Avis, og Bordet blev pyntet med en Haandfuld rødmeende Æbleblomster, som de havde faaet Lov at tage fra en knækket Gren. Desuden havde de faaet deres Ostemellemmader derud, og dem skar de i Firkanter og legede, at det var Honningkager; saadan nogen havde de engang faaet, da deres Fader kom hjem fra Marked.

Det hændte ogsaa, at de legede „Far og Mor“. Line var da Moderen, for hun havde Forstand paa Husvæsen og var dygtig til at kommandere. Anna var Faderen, hun sagde ikke saa meget. Hedevig var Datteren, og hun fandt paa mange Gavtyvestreger, men Line revsede hende med Streghed og formanede hende bagefter. Hundehvalpen skulde være Forkarl og Kattekillingen Andenkarl, og de skulde saa i Marken at pløje, men det gik galt, for de kom op at slaas i Stedet for at bestille noget, og saa bestemte Line, at Katten skulde være Pige og

blive hjemme i Huset, saa skulde hun nok holde Øje med den, og Anna kunde nok se efter med Karlen. Anna svarede ikke noget paa det, men gik med Hvalpen i Marken og viste den an.

Lidt efter var Line et Ærinde i Byen, og da hun kom hjem, var hun vred, for Karlen havde staaet og holdt Snak med Naboen det halve af Eftermiddagen, og det var ikke noget lig. „Du maa se at tage dig af ham,“ sluttede hun, vendt mod Anna, „A skal nok passe det herinde“.

Anna svarede ikke, men da Hvalpen i det samme kom løbende og dansede foran hende for til sidst at sige Vaf! og springe op og bide hende i Fingeren, kneb det at faa den irettesat med tilbørlig Alvor.

Katten havde det ikke for godt, for den skulde skruppe, og den skulde skure, og det skulde gaa som en Hvirvelvind.

Saa en Dag kørte de paa en Trillebør hen til Konens Søster, og der var de til et godt Gilde, men da de kom hjem, havde Katten og Hunden, som havde været ene hjemme, ædt tre halve Stykker Pølsemad, som Søstrene havde gemt fra deres Mellemmad. Line skældte ud over de upaalidelige Folk og jog dem væk med det samme begge to.

Men saa blev Søstrene uenige, for Hedevis syntes, Legen var kedelig, hun vilde lege „Hans og Trine“ eller „Hans Bjørnson“, det var to Eventyr, Faderen havde fortalt i Mørkningen sidste Vinter. Men Line vilde blive ved med „Far og Mor“, for det var

hun bedst til. Til alt Held kaldte Moderen paa dem, før Striden udvikledes videre.

Voksnes Vrede er som Havet, der hærger en Egn. Det kan vel rulle tilbage til Dybet derude, men der bliver altid noget af det ramme Havsalt tilbage, og Salt giver ikke Grøde. Børns Vrede er som en Sky for Solen, et Øjeblik er alt trøstesløst graat, i det næste har man glemt, at der nogen Sinde har været andet end Solskin. Det skete virkelig, at de tre Søstre blev saa uenige, at de i deres stille Sind lovede hinanden Had og evigt Fjendskab. Næste Dag gik de med hinanden om Livet ud til Æbletræerne igen, de satte sig op paa hver sin Gren, og Hedevig fortalte Eventyret om Hans Bjørnson, eller Line belærte sine yngre Søstre om mangt og meget af Livets Visdom. Hun gik i Skole og var dygtig, ikke blot var hun flink til at regne og skrive, men hun var ogsaa stærkt optaget af at høre efter, hvad de andre Piger fortalte, og der fik hun meget nyt at vide. Naar saa noget var fortalt, sad de stille hver paa sin Gren og tænkte efter. —

Var Børnene glade, naar Æbleblomsterne sprang ud, var der ogsaa Glæde i Gaarde, naar Frugterne begyndte at modnes. Saa gjaldt det om at komme først op om Morgen og ud at samle de nedfaldne op. Line var den mest morgenduelige, men Hedevig løb bedst. En Morgen var hun ved at komme bagefter, men saa sprang hun af Sted i den bare Særk og naaede da ogsaa at faa tre af de søde og komme ind igen, uden at Moderen saa det. Søstrene drillede

hende tidt med det senere, og Line gjorde sig vigtig med at sige, at det var hel uanstændigt, det var et Ord, hun havde hørt Præstefruen bruge flere Gange. Præstefruen brugte i det hele et underligt Sprog, men der var da heller ingen, der kunde lide hende.

Ellers er der det at fortælle om Søstrenes Samlen Æbler, at Hedevig var den mest gavmilde, men Line var det bedste til at gemme. Det skete endog nogle Gange, at hun gemte sine Æbler saa længe, at de raadnede.

II

Mens Pigerne var smaa, lod Moderen dem løbe i Haven, omtrent saa meget de havde Lyst, men da de blev en otte, ni Aar, skulde de til at lære at gøre Nytte, og var de saa endelig smuttet ud i Haven og sad i Gyngen eller oppe paa en Gren og tænkte paa ingenting, skar Moderens Stemme snart gennem Luften, og de maatte værsgod ind at vaske op eller feje. Faderen, Frans, holdt lidt igen over for Konen, men Karen Mari svarede bare med at spørge, om det ikke var Meningen, at Døtrene skulde lære at bestille noget — havde de maaske Raad til at holde Frøkener? Det sidste Ord sagde hun med en Klang, som var det det foragteligste, hun vidste. Frans tav og gav sig i Lag med at forøge deres i Forvejen betydelige Liggendefæ. —

Æbletræerne blomstrede, og Blosteret blev til

Frugt. Aar gik efter Aar, og man forstod ikke, hvor de blev af.

Line var sytten Aar, Anna fjorten og Hede vig tolv. Line var voksen, og hun var Moderens Datter i et og alt, hun kunde baade brygge og bage og se efter med Folkene. Men hun brød sig ikke mere om at komme ud til Æbletræerne, undtagen da naar Frugterne var modne. Naar Hede vig en enkelt Gang sad oppe i „det søde Træ“ og kukkede, trak Line paa Munden og tænkte: „Pjat og Barnestreger“, og saa løftede hun op i Skørterne og gik sin Vej.

Det var Hede vigs første virkelige Sorg, at det var gaaet i Stykker med de tre Søstres Sammenhold. Hun havde endnu ikke lært, hvor stærkt alt det levende her i Verden er truet af Døden. Hede vig havde mistet den Søster, hun egentlig daarligst kunde undvære, for der var Kraft i Line. Det var vel ogsaa derfor, det var bristet imellem dem. Deres Natur var saa forskellig, og saa gik det dem som med to Grene, der danner en Kløft. Jo stærkere de vokser, og jo ældre de bliver, des længere kommer de fra hinanden.

Hede vig var et Barn endnu, og hun brød sig ikke om at være andet. Hun var slank af Legeme, og de korte Skørter og den lange Fletning ned ad Ryggen gjorde hendes Udseende endnu kækkere. Hendes Ansigt var smalt, og Kinderne dannede fra Tinding til Hage en fin, svagthvælvet Bue. De havde en Rødme, der paa Midten mindede om Jordbær, men som hastig løb ud i smalle, dirrende Striber som paa et Æble. Øjnene var ofte slørede, som sad hun og

drømte. I Skolen var hun opmærksom, især naar der blev fortalt, men hun regnede ikke saa godt som Søstrene. Læreren laante hende af og til Bøger med Eventyr og Historier i, men det led Moderen ikke, for det var ikke noget at spille Tiden med, nu hun var saa gammel. Følgen blev, at Hedevig skjulte Bøgerne for Moderen, derimod brød hun sig ikke om, at Faderen saa dem, for han sagde ikke noget.

Anna var netop konfirmeret og havde faaet lange Skørter, hun var tidlig udviklet, og Barmen begyndte allerede at blomstre. Ellers var hun slet ikke saa glad, Anna, for Line og Hedevig dannede to Partier, og dem var hun næsten nødt til at vælge imellem, hun begyndte at faa en dunkel Anelse om, at der var flere Vanskeligheder ved at være voksen, end hun havde tænkt, som nu det, at man selv skulde vælge

Anna vidste godt, at Line var den dygtigste, ja, hun kunde vel allerede styre et Hus, om saa skulde være, og det var det, som det kom an paa, sagde Moderen. Hedevig havde sine Tanker saa mange Steder, og Moderen sagde, at hun var langt tilbage af sin Alder. Men Anna var ikke i Tvivl om, at Hedevig var saa langt den morsomste at tale med. Som hun kunde fortælle, ja det var vel lige ved, at hun digtede noget af det selv.

En Søndag Middag da de andre sov Middagssøvn, sad Hedevig nede i et af Æbletræerne, Ryggen lænede hun skraat tilbage mod en Gren, mens Benene var strakt frem over en anden. Hun havde netop

lukket sin Bog og sad nu og strakte sig som en Kattekilling, der fryder sig over sin Muskelkraft.

Det raslede i Buskene lidt derfra, Hedevig skottede derom efter, trak Benene ned og rykkede Kjo-len ud over Knæerne.

„Guk-guk,“ lød det nærmere.

„Naa det er dig,“ sagde Hedevig og sparkede ud med det ene Ben.

„Ja, hvem ellers?“

„Aa, det kunde jo have været den gamle.“

„Hvorfor kalder du altid Line saadan?“

„Jo — fordi hun er saa — — — saa knusende giftefærdig.“

„Det var et sært Udtryk.“

„Tja — men hun er ogsaa en sær Kanut. — A kan lave en Svalerede, vil du se?“

Hun lod Bogen falde ned i Græsset, greb fat i en Gren højere oppe, svang sig op og hang i en Svalerede, der stærkt nærmede sig en Cirkel.

Søsteren saa beundrende paa hendes spændstige Legeme, greb fat i en Gren, men slap den atter, idet hun sagde: „Men Hedevig da! Hvad tror du, Line vilde sige, hvis hun saa det?“

„Aa, hun blev vel *dyft* forarget ligesom Præstefruen, de er Denneme ett fri for at ligne hinanden, de to.“

Anna kunde ikke lade være at smile. Præstefruen var lille og vissen, snøret og snerpet, nærgaaende rap i Munden især over for unge Piger og altid belet og gjort Nar af, naar hun vendte Ryggen til.

„Hvorfor er du egentlig altid paa Nakken af Line?“

„Aa, fordi A ett kan lide hende. Hun bryder sig ingenting om mere hverken Historier eller Gyngeture — hun ved maaske ett engang af, at Æbletræerne blostrer.

Hun er jo dygtig, men hun er Sørenjenseme snerpet.“

Hedevig havde aldrig brugt dette Ord før, men nu kom det netop flyvende forbi hendes Bevidsthed, og saa greb hun det i Flugten. Anna svarede ikke, men saa svært dybsindig ud, saadan som man gør, naar der er sagt noget til en, som man ikke forstaar.

„Hvad er det for en Bog?“ spurgte hun lidt efter og pegede ned i Græsset.

„Eventyrbog. Laant den af Degnen. Du kan stole paa, de er gode. Her er en om en Trolde, der købte en Pige for en Skæppe Sølvpenge. Hun kom til at bo paa et Slot langt inde i en Skov, og hun havde baade Silkekjoler og Guldringe, men hun længtes jo altid, for der var saa ensomt. Og saa var der det, at Trolde han kunde ikke være til, hvis han ikke fik Menneskeblod, og derfor sugede han hver Dag lidt Blod ud af hende, det gjorde ikke videre ondt, men hun blev saa mat, saa mat, og til sidst døde hun jo. Han gjorde en fin Begravelse og klagede sig grysligt over dette her, og saa gav Forældrene ham den næste Datter. Da hun var død, fik han den tredie, og hende gik det ligesaadan. — Jamen er det ett forfærdeligt, Anna?“

„Jo—o, det er det. — Men der er jo slet ingen Trolde til.“

„Det er ett godt at vide. Forældrene vidste ett af, at han var en Trolde, maa du huske; for han havde baade Klædes Klæder, lange Støvler og Merskumpibe.“

Anna grundede.

Lidt efter begyndte Hedevid igen: „Og saa er der en Historie om en Mand, der var Menneske om Dagen, men Ulv om Natten, og det vidste hans Kone ikke af, før hun var gift med ham.“

„Aa, det er jo ikke andet end Barnesnak.“ Anna havde lagt sig i Græsset og strakte sig velbehageligt, idet hun missede med Øjnene op mod en Solstraale der stjal sig gennem Løvet.

„Hvad siger du, Line.“ Hedevid sendte Søsteren et skraat Blik. Anna svarede ikke, men rev et bredt Græsstraa over og tyggede paa det.

„A vil aldrig giftes,“ sagde Hedevid pludselig og snurrede rundt, saa Skørterne brusede, „for naar Folk bliver gift, saa bliver de kedelige.“

„Du vil maaske være Peberjomfru — det er nu ogsaa nok svært grinagtigt,“ lød det nede fra Græsset. Anna følte sig godt tilpas over at have faaet sig hævn for Spydigheden fra før.

Hedevid skulde lige til at sige noget, da de blev ubehagelig afbrudt, idet Moderens skarpe Røst lød ude fra Gangen, ja saa benovet blev Hedevid, at der gik adskillige Sekunder, inden hun fik lukket Munden igen.

„— — — .og saa ligger din store Pige der, saa lang du er, og krøller din Andendagskjole, og du er endda baade konfirmeret og alting . . . Se I nu at komme ind og hjælp til at stille an til Kaffe.“

Anna kom paa Benene og luskede af hen ad Gangen. Hedevis kom bagefter, men uden Hast. Hun svingede med Armene og kiggede hen efter Lavendlerne, som om der ikke var sagt et Ord til hende.

Karen Mari saa hvast efter hende. „Ja, hun tænker ett andet paa end Krøniker og Gavenejstreger,“ mumlede hun, „saadan var *han* ogsaa, imen' han var ung.“ — *Han* det var Manden.

Hun gik op i Storstuen og ind i Gæstekammeret. Det var hendes sædvanlige Udflugt Søndag Eftermiddag. I Storstuens Skabe og Kister var der Linned, Duge og Hørgarnslagener i svære Bunker. Oppe i Gæstekammeret laa en svulmende Stabel Dyner, som næsten naaede til Loftet.

Karen Mari's Fordringer var steget. Hun var begyndt med at bestemme sig til en Sengs Klæder i Udstyr til hver af Døtrene. Da var den ældste seks Aar. Saa gik det op til to, men derved blev det ikke. Kunde en nu være sikker paa, at det slog til? spurgte hun sig selv. Hvis Døtrene nu fik mange Børn, og Uheld skulde indtræffe, saa de ikke kunde faa noget lavet selv. Nej, tre Senge maatte hver have. Og da hun havde de tre, begyndte hun paa den fjerde, saa maatte det vel da slaa til — *han* maatte jo ogsaa have noget, Døtrene paa Damgaard behø-

vede ikke at tage den første den bedste — og hvis han nu havde to Senges Klæder, mindre kunde vel Moderen ikke være bekendt at styre ham ud med, saa blev det ialt ja fire og to det blev seks. Hvis de saa fik fem Børn — tre var egentlig alt nok, naar de skulde sættes ordentlig i Vej — saa var der da en Seng til hver foruden en til de gamle. — — Saadan regnede hun fra Morgen til Aften, og efterhaanden skulde der mere og mere til, for at hun kunde føle sig sikker. Det var jo det, det kom an paa, at man var fuldkommen sikker paa, at der aldrig blev Mangel. Som Tiden gik, blev hun knap. Hun lavede rigeligt Tøj til sig og Manden, men hun nænnede ikke, at de gik i det. Folkenes Kost blev ringere Maaned for Maaned, men hun trøstede sig med, at de havde godt af at lære at spare. De var over al Maade ødsle, og i Virkeligheden havde de det meget bedre end hun, fri som de var for Bekymringer og Spekulationer. — —

Tiden gik, Karen Mari formerede sine Dyner, og Frans fik flere Penge paa Rente, han sukkede af og til, uden at han dog gjorde sig Rede for, hvad der egentlig var Grunden. Han følte det, som han vandrede i høj Lyng; det gik saa forfærdelig trægt. Hun sukkede ogsaa, for hun var stadig ikke helt sikker. —

Paa den Tid havde de i Damgaard en fjorten-femtenaars Dreng, der hed Frederik. Han havde gode Evner i flere Retninger, især var han dygtig til at handle, Punge og Knive havde han længe dre-

vet Forretning med, nu begyndte han ogsaa at gøre Pibehandeler med Karlene, og han havde næsten altid ved den gode Ende.

Han var en livlig Knægt og derfor i stor Yndest hos Døtrene, navnlig de to yngste. Det hændte, at de tre og et Par Børn fra en af Nabogaardene om Søndag Aftenen legede Skjul eller „Skrabaldre“, som det kaldtes. Det gjaldt om at gemme sig godt og dog saa nærved, at man kunde liste sig hen og i et Par Spring naa Maalet, naar den, der „stod“, var ude at spejde. Og saa drønedes det: „Skrabaldre, for Anna en to tre! Ha, ha, ha!“

Frederik var et rent Jern til den Leg, han var god til at finde Skjulesteder, og han løb som en Ilder. Hedeveg og Anna saa op til ham, og han holdt af dem igen, men skønt Hedeveg var den bedste til at lege, satte han dog mest Pris paa Anna. Det var sært nok, men det spekulerede Frederik nu ikke over, han var ingen Grubler. Ofte hændte det, at han og Anna kom til at gemme sig samme Sted. Undertiden havde han givet hende et Vink om et eller andet godt Skjulested, men det skete jævnlig, at de havnede samme Sted uden nogen som helst Aftale. Der var som en traadløs Forbindelse mellem deres Hjerner, og skønt den ene slet ikke havde Grund til at vente den anden i et saadant tilfældigt Skjul, fremkom der dog ikke videre Forbavselse ved Mødet. De ansaa begge dette opdukkende Sammenspil mellem Hjernerne for selvfølgeligt.

En Søndag Eftermiddag havde Frederik gemt sig

oppe i et Træ med tæt Løv. Anna kom listende let som en Kat. Hun sendte flere Gange Blikket hen mod Træet, hvor Frederik sad, men syntes at opgive det, fordi Grenene var for langt fra Jorden. Hun drejede af til en anden Side, men standsede og gik atter et Par Skridt hen mod Træet. „Hm!“ sagde Frederik, og i et Par Hop var hun derhenne, Frederik rakte en Haand ned til hende, og en, to, tre sad hun oppe paa en Gren ved Siden af ham. Han beholdt hendes Haand i sin, skønt der slet ingen Grund var til det, for hun sad sikkert nok. Og skønt de flere Gange havde haft den bedste Lejlighed til at hoppe ned og komme først til Maalet, blev de dog siddende, og Frederik følte for første Gang, hvilken varm Livsstrøm der kunde risle ud fra saadan en blød lille Pigehaand.

Det var Hedeveg, der stod, og da alle de andre var fundne, og Anna og Frederik stadig ikke viste sig, forenede de andre sig med Hedeveg om at lede dem op. De anstillede en formelig Klapjagt, og da Frederik begyndte at frygte for Opdagelse med paafølgende Flovhed og Drilleri i lange Baner, hjalp han Anna ned, da der syntes at være et gunstigt Øjeblik, men hun blev alligevel set, og Hedeveg kom først til Maalet: „Skrabaldre for Anna en, to, tre — men hvor har du da været i al den Tid? hvor er Frederik? sad I sammen? du er jo rød i Hovedet. Hvad havde I at snakke om?“ Anna greb sig til Hovedet, aa den forbistrede Rødmen! Hun kunde have stampet i Jorden af Ærgrelse over ikke at

kunne jage den bort, og saa stod hun bare og blev jo længer jo mere rød, endskønt hun havde alle Kondevitter behov for at finde en troværdig Forklaring. Til alt Held raslede det i nogle Buske nede i Haven, og Hedeveg og de andre styrtede af Sted.

Frederik sad oppe i Træet og undrede sig over, hvilken Glæde det dog var at holde saadan en varm Pigehaand som Annas. Han hørte, de drillede hende, og han strakte uvilkaarligt Musklerne for at føle deres Spændkraft. Nu skulde Anna staa, og saa vilde der komme Hævn, men han maatte fri hende, og da de andre var kommet lidt længere ned i Haven, besluttede han sig. Nu! Han sprang lige ned fra Grenen og saa af Sted.

„Der er han!“ raabte en, og øjeblikkelig satte Hedeveg af Sted med en Fart som Hinden i Skoven. Men Frederik var ogsaa en god Løber, og nu var det Annas Frelse, det gjaldt.

Han satte i, som var det Livet om at gøre, og skønt han og Hedeveg havde omtrent lige langt til Maalet, var han snart foran, og da et Par Smaapiger søgte at rende ham i Vejen, raabte han flot: „Væk — her kommer Futtoget.“

Frederik tørnede mod Ladeporten med et stort Bulder, og idet han sluttede Formularen, vendte han sig om og slog ud med Haanden: „— alle de andre er fri. Hedeveg skal staa igen.“

„Hvor har du dog ogsaa været, din Slouster? Var du og Anna samme Sted?“

„Hvis du endelig vil vide det, Hedeveg, saa skal

A fortælle dig det — men du maa ett sige det til nogen: A sad oven paa Flagstangen, og der var ett Plads til mere end een!“

„Ja, det er forunderligt, hvor du kan, Frederik,“ svarede Hedevig — „især da, naar du selv skal sige det.“ —

En anden Gang var alle fundne undtagen Frederik, og ingen kunde regne ud, hvor han havde gemt sig. Der blev ledt i Haven, og der blev ledt i Gaarden, men lige meget hjalp det. Til sidst hørte de en dundrende Latter, og saa stod Asenet oppe paa Møningen af Kostalden. Han var kommet derop fra et Halvtag omme fra den anden Side, nu vilde han være flot og lade sig glide ned i Gaarden. Det gik godt nok paa en Maade, men lige i det samme skete det uberegnede, at Karen Mari gik over Gaarden, og nu fik Frederik Fip. Konen skændte alvorligt paa ham, fordi han ødelagde Taget, og desuden, føjede hun til som skærpende Omstændighed, kunde han jo godt brække baade Arme og Ben ved den Slags Kunster. Pigerne blev jaget ind og i Seng, det var ikke fri for, at de saa lidt fortrædelige ud. Naboens Børn gik straks hjem, og Frederik slentrede over i Karlekammeret.

„Der var nok en, der fik sig en Omgang,“ bemærkede Forkarlen og smaagrinte.

„Ja—a. A rev jo lidt Mos løs, og det saa Manden godt derinde i Vinduet, men han sagde ingenting, han er jo da et skikkeligt Menneske. Men saa kom Konen — og hende skal en Katme regne med.“

„Hun kan blive stram nok som Svigermoder ja.“

Frederik lod, som han ikke forstod Meningen, men indvendig var han gnistrende gal over den Klumpfod, der saa plumpt dumpede ned i hans Blomsterhave.

Karlen blev ved med sine Drillerier og gjorde dem tydeligere, for at Frederik da skulde fatte Adressen. Frederik gjorde sig dum, og saa blev Karlen træt af det, men et Par Dage efter handlede de Pibe, og da snød Frederik ham, saa Vandet løb af ham. —

Frederik kunde bedst lide Anna, og dog lignede han Hedevig mest. Begge havde det med Indfald, og havde de fundet paa en eller anden Gavtyvestreg, var det dem næsten umuligt at lade være at udføre den, og havde deres Hjerne undfanget en Vittighed, saa sendte Munden den øjeblikkelig ud i Verden, enten det saa var viist eller galt.

Paa Damgaard gik der en gammel Daglejer, der hed Wolle Pind, han gjorde sig mest bemærket ved at tale om sine umaadelige Kræfter og desuden ved den Masse Mad, han i grumme kort Tid kunde sætte til Livs. Af den sidste Aarsag var han ikke saa velset af Karen Mari. Han og Frederik kom ikke altid lige godt ud af det, for Frederik vilde drille. Hedevig og Wolle var derimod Perlevenner, ganske vist vilde hun ogsaa drille, men Wolle lod hun altid være, tværtimod snakkede hun op med ham og hørte opmærksomt til, naar han fortalte om, hvordan han kunde løfte en Tønde Rug paa sig, da

han var atten Aar, og hvordan han for seks og tyve Aar siden havde lagt to stærke Karle til Jorden til Vejle Marked, og det saa de ikke rørte sig ud af Flækken. Hedeveg undrede sig, men Frederik spurgte, hvor mange Wolle saa havde haft til at hjælpe sig ved det, Wolle Pind bruste op og svor paa, han havde været ene om det, og han kunde den Dag i Dag sagtens ordne en tre, fire næsvise Dreng.

Hedeveg beroligede ham: „Bryd dig aldrig om det, Wolle; hvad, Frederik er jo en skidt Knægt, og han har det i Munden i Stedet for i Armene.“

„Det er der Fornuft i,“ svarede Wolle, „men ser du, Hedeveg, A har det nu mere i Armene end i Munden.“

Wolle forsonedes hurtigt ved Hedevegs blide Ord, saa han fandt, at han burde være barmhjertig og lade Frederik gaa for det han var.

Men engang var det nær gaaet galt. Det var en Dag i Høstens Tid, og de kørte Korn ind, men saa skete det, at Wolle Pind, som stod oppe i et Korn-gulv og langede Nege ind til Manden, gik hen og fik Overbalance og faldt ned. Der var kun et Par Alen at falde, og han faldt i en hel Bunke Rugneg, men han klagede sig da saa rent gudsjammerligt, og man kunde i lange Tider ikke gøre ham nogen større Glæde end snakke med ham om, hvor forfærdelig han kom af Sted. Han endte altid med at sige: „Ja det var Sneme et Guds Mirakel, at A reddede Livet, A troede bandenpaa, min Mavesæk var revnet.“

Saa en Tid efter havde de Opskør, og alle Folkene var inde at faa lidt ekstra Beværtning. De fik Æbleskiver, og Wolle satte i sig — ja Frederik paa-stod bagefter, at han havde spist halvanden Skæppe, men det var nu Overdrivelse. — Nok om det. Dengang Frederik syntes, at nu havde Wolle gjort det godt, saa for det ham lige ud af Munden: „Pas nu paa Wolle, at din Mavesæk ett revner, for det vilde jo ett være saa pænt her inde ved Bordet.“

De andre grinede, saa de var lige ved at blive syge af det, ja Frans maatte ligefrem gaa fra Bordet. Men saa begyndte Wolle at skælde ud:

„Din skabede Hvalp,“ sagde han, „A kunde jo bøje begge Ender sammen paa dig, lige saa let som A kan drikke en Dram, men A vil s'gu ett — du skal have Love at gaa for det Skidt du er. — Ikke heller kan en være bekendt at bruge sine Kræfter paa saadan en Dreng som dig.“ —

Den Aften fandt Karen Mari, at Frederik egentlig slet ikke var saa tosset endda.

— —

Frederik var paa Damgaard i fire Aar, saa rejste han, for han vilde hen, hvor han kunde tjene noget mere, sagde han. Da Karen Mari hørte det, bemærkede hun, at det kunde han ogsaa godt trænge til, for han havde jo ikke noget.

Hedevig, som tilfældig var inde, kom til at smile ved at høre dette. Hun mindedes nemlig, hvordan hun som lille Pige havde hørt Moderen bruge Udtrykket: han har ikke noget. Det var ogsaa om en

af Karlene, og Hede vig havde da straks svaret: „Jo han har da baade en Harmonika og et Par lange Støvler.“ —

Naa, Frederik rejste hen sønderpaa, og der blev ligesom lidt mere stille paa Gaarden. Hede vig savnede ham, men naar hun talte om ham til Anna, fik hun enten intet Svar, eller ogsaa ledede Søsteren Samtalen ind paa noget andet. Hede vig forstod først, hvordan det var fat, da hun en Dag saa Anna staa ude paa Havediget og stirre mod Syd med Haanden over Øjnene. „Naa, det er saadan, det har sig,“ tænkte Hede vig og smuttede stille bort. Siden saa hun flere Gange Anna liste ud til Havediget, men hun sagde intet, og Anna fortalte ikke noget.

III

Døtrene paa Damgaard var blevet voksne, ja Hede vig var kun seksten Aar endnu, og hun havde lidt ondt ved at huske altid at optræde, som sig hør og bør for en Pige med lange Skørter paa. Naar hun løb over Gaarden, kunde det ske, at det blev i Hopsatrin, eller hun slog op med Benene som en kaad Dreng. Moderen og Line beklagede sig over hende til hinanden, hun lod jo ikke til at blive andet end et Barn.

Lines Udvikling derimod var normal, hun var blevet uddannet til Gaardmandskone, og det blev hun. Da hun var en og tyve, blev hun gift med en

rig Gaardmandssøn. Det blev lirket i Lave af Mødrene, men forøvrigt var begge de unge villige. Der var gode Midler paa begge Sider, og de havde Alderen, hvad var der saa at vente efter.

Aftenen efter Brylluppet gik Anna og Hedeveg en Tur ned forbi Æbletræerne. Hedeveg gik og rev et Blad i Stykker og havde sur Mund.

„Naa, saa fik vi hende gift,“ sagde Anna for at bryde Tavsheden.

„Ja, nu tog Trolden den første,“ kom det bistert fra Søsteren.

„Hv hva jamen, der er jo da ingen, der har tvunget hende, hun vilde jo da selv.“

„Det bliver det vel ett bedre af. — Saadan et Stykke Træ som ham. Hovedet ligner en Turnips, og saa skjævler han af Sted, saa en næsten kunde blive bange for, at Hovedet skulde flyve af ham.“

„Du er ond i Aften.“

„Ja, dette her skal en da heller ett blive god af.“ — —

Det var i Oktober Brylluppet stod, paa den Tid da Træerne var blevet rustne paa Bladene. Kort Tid efter blev Frans syg. Han havde gaaet med lidt Hoste et halvt Aars Tid, og nu havde han faaet noget Kulde paa en Købstadtur. Karen Mari gav ham varmt Øl og lagde en hed ulden Klud, indgnedet med Bomolie, paa Brystet af ham. Iøvrigt gled hun, som altid havde fulgt med i Gaardens Drift, let ind i Ledelsen, og Karlene fik godt nok at vide, hvad de skulde bestille baade ude og inde.

og de var ikke fri for at være lidt forbavsede over hendes Omtanke, især Andenkarlen, som egentlig havde forberedt sig paa magelige Dage, nu Manden var syg. En Dag stod han og grundede, netop som han efter sin Madmoders Anmodning var ved at smøre en Vogn.

„Ja, A kan ett lide hende — men hun er s'gu dygtig.“

Han sendte en Spyttekat af Stød og satte Punktum paa en flad Brosten.

Karen Mari passede sin Mand omhyggeligt, og hun stod op en hel Time før end sædvanlig for at faa alting ordnet ude og inde. Han saa taknemlig paa hende, naar hun kom med en Kop Kaffe, eller hun helt ekstra havde lavet en af hans Livretter til ham. Hedevig lagde Mærke til, at han i den sidste Tid altid sagde Tak, naar nogen gav ham noget, det havde ikke været hans Skik før.

Hedevig var ofte inde hos ham, det var hende, der bedst kunde lokke Smilet frem paa hans graa Ansigt. Hun kom en Dag med nogle af de sidste grønne Grene i et Ølglas, en anden Dag satte hun nogle smaa og uanselige Markblomster ind i et Snapseglass. Det var Rødtop og Øjentrøst, og som de stod der paa det grønne Sovekammerbord, belyst af et Bundt skraa Solstraaler, syntes Frans, idet hans Blik kærtegnende gled hen ad Bladene, op ad Stilkene og ud over den rødbrune Blomst, at saadan en lille Ting dog egentlig var ligesaa køn som den højeste Bøg.

En Eftermiddag kom Hedevig med en Skaal af de største og rødeste Æbler, hun havde kunnet finde.

„A kan ett spise dem,“ sagde Faderen næsten bedrøvet.

„Nej, men du kan da have dem at se paa,“ svarede Datteren og satte dem paa Bordet.

„Tak,“ sagde Faderen stille og halv undselig. —

En Formiddag bad Frans Datteren hente Naboen, Jens Mogensen. Det var en brysk Gaardmand, der ikke var fri for at drikke. Mellem hans og Frans's Slægt havde der været Strid og Had i halvhundred Aar, og de to havde begge holdt den vedlige.

Jens Mogensen blev noget forbløffet, da Hedevig kom, men rettede sig og svarede ligegyldig-overlegen, at han skulde straks komme, han skulde blot have en anden Kjole paa. Hedevig gik, og lidt efter kom Jens Mogensen. Han havde dog først set Lejlighed til at sætte et Par Dramme til Livs, for sandt at sige det at komme ind og snakke med en døende Mand det var han ikke meget for havde det været Proces, et regulært Skænderi eller andet haandgribeligt — saa kom her! For han og hans havde altid haft Ret, det var soleklart Han slugte en Dram til, thi inde bagerst i hans Samvittighed sad Sandheden og stak med sine spidse Naale.

Da Jens Mogensen kom ind i Damgaard, hvor han ikke nogen Sinde havde været i fredeligt Ærinde, bestræbte han sig for at tage en dumbrysk Mine

paa. Ingen skulde for nogen Pris skimte noget af det der bagerst inde eller ane, at han var bange som et Barn.

Han kom ind i Sovekammeret, og der laa Frans, bleg og indfalden, men med store klare Øjne, som lyste af Kærlighed.

Jens Mogensen faldt ud af Rollen og sagde god Dag med en Stemme, der var baade sagtmodig og venlig.

Frans bad ham sidde ned, og en Stund kiggede de i hver sin Retning.

Endelig begyndte Jens Mogensen: „Du har ligget en Tid nu.“

„Ja, godt fjorten Dage.“

„Æh . . . tænker du ett paa snart at komme op?“

„Nej, A kommer ett op mere.“

Jens Mogensen følte sig endnu mindre, skønt han godt havde vidst, at dette maatte blive Svaret.

Frans tav lidt og sagde saa med en varm og klar Stemme, som Jens Mogensen knap kendte igen: „Men naar en nu skal herfra, saa vil en jo gerne have Fred med dem, en har gjort Uret.“

Jens Mogensen var lige ved at blive til ingenting, og han var brændende hed i Ansigtet, for dette her var ikke Talemaader, forstod han nok. Og dog erkendte han nu i sit stille Sind, ydmygt og villigt, at han havde gjort Frans langt mere Ondt end omvendt.

Han var helt konfus. Han beundrede i dette Øjeblik Naboen, var lige ved at tilbede ham. Han forstod

ikke, at Frans allerede var hævet op over det onde, der var tilføjet ham i Livet, men det, som han selv havde gjort, det hang endnu ved. Det var det, der tyngede.

Frans misforstod Jens Mogensens Tavshed og begyndte atter at tale. „Er er du vred paa mig Jens Mogensen?“

Naboen bøjede sig forover og gylpede Ordene frem, som var han lige ved at kvæles: „Jam jamen . . . det . . det er jo mig, der har været den værste.“

„Skal vi saa lade alting være glemt?“ spurgte Frans og strakte en svedig Haand ud.

„Ja,“ svarede Naboen, og saa fløj det ham ud af Munden: „Og Gud være med dig Frans Damgaard.“ Det var knap, han kendte sin egen Stemme, for aldrig før havde han brugt et saadant Udtryk. —

Jens Mogensen rejste sig, sagde Farvel, og han og Frans saa hinanden ind i Øjnene til Afsked.

Det var med glad Sind, Jens Mogensen traadte ind i sin Gaard, han havde oplevet noget nyt, som han aldrig glemte, og det var det, hvor lykkeligt det var at slutte Fred med sine Uvenner, Fred helt uden Reservation.

Han satte sig ned og grundede.

Nej, saadan et Menneske som Frans Damgaard havde han, og saa bandede han, aldrig truffet paa i sine Dage.

Lidt efter bad han Husholdersken sende et Rugbrød

ned til en syg Daglejer. Og et lille Stykke Flæsk, føjede han til. —

Frans havde ogsaa Besøg af Præsten, men det havde han ingen Glæde af. Johansen var en flink Mand, og naar Talen var om dagligdags Ting, kunde man sagtens forstaa ham. Men naar han traadte frem i Embeds Medfør, var han ikke længer sig selv. Saa talte han et Slags aandeligt Kancellisprog, som kun blev Form for ham selv og Lyd for dem, der hørte paa.

Frans var mest glad, naar Hedevig gled ind og satte sig ned med sin Bindehose i Haanden. Det var egentlig komisk at se den ranke sekstenaars Tøs med en Bindehose, men Moderen vilde nu, at Døtrene skulde tage sig noget nyttigt for, ogsaa naar de sad ned.

De kom efterhaanden i Snak, Faderen og Hedevig. Hun fortalte om sin Barndom, hvordan de legede derude under Æbletræerne. Engang havde de i Skolen hørt om indiske Templer, og saa legede de, at Græsplænen med Æbletræerne det var Pagoder, og de syntes, at disse Bygninger med deres florlette Blomstertage var ligesaa kønne som Tempellerne i Indien.

„Et Aar frøs Æbleblomsterne af, og da vilde det slet ikke blive Sommer,“ fortsatte Hedevig, „men saa var det, du bandt en Gynge op til os dernede, det var en med Sædebræt. Du kan tro, vi var glade!“ —

En anden Dag sad hun derinde i Mørkningen, og Mørket bringer Menneskenes ængstelige Sjæle nærmere sammen.

„Fortæl lidt igen — fra dengang du var lille,“ bad Faderen, og Datteren fortalte om, hvordan hun kunde huske, at hun som lille Pige laa hos Faderen om Natten, og om Aftenen tog hun hans Arm og lagde ned over sig. Den var næsten ligesaa tyk som en Bjælke og saa stærk, saa stærk. Hun klappede de ru Fingre, der laa som slumrende Kæmper, men vaagne kunde tage forfærdelig ved. Hun var umaadelig stolt af, at hun havde Lov til at klappe Faders stærke Arm, fortalte hun.

Da hun var blevet større, havde Faderen siddet henne i Armstolen med hende og Anna paa Knæerne og fortalt om Hans og Grete og den stærke Hans Bjørnson. Ja, det var dejlige Dage.

Ved at høre Datteren fortælle vandrede Faderens Aand tilbage til hans egen Barndom, og han begyndte at tale om sin Moder, først smaat og famlende, siden sikkert og sammenhængende. Men da han havde talt en Tid, blev han træt, og saa fortsatte de næste Aften. Det blev ligefrem en Regel, at Hedevig sad inde hos Faderen en Times Tid hver Dag i Mørkningen, og da talte de sammen som to store Børn. Enkelte Gange var Anna derinde, og det forstyrrede ikke Fortroligheden. En Aften kom Moderen ind og satte sig, men med det samme gik Samtalen i Staa. Moderen sad lidt, men hun følte nok, at hun var tilovers, og saa gik hun.

Det var ikke helt uden Svie i Sjælen, at hun gik ud i Køkkenet og satte sig paa Tørvekassen med sin Bindehose. Hun havde atter faaet en Fornemmelse af, at der var en Verden, hun ikke kendte til. Hendes Mand havde ofte færdedes der, og han havde trukket Hedevig med sig. Anna stod paa Grænsen, hun kunde gaa til hvilken Side det skulde være. Line var paa samme Side som Moderen.

Men — Karen Mari sukkede — var der mon alligevel noget at hente i den Verden, noget med Hold i?

Aa — naar det kom til Stykket, var det vel ikke andet end Eventyr og Pjankerier.

Karen Mari lod de rappe Fingre tage bedre ved, og Glimt paa Glimt fra de blanke Strikkepinde skød ud gennem Halvmørket. Det var Annas Udstyr, hun arbejdede paa.

Nu var hun i Færd med det ellefte Par Strømper, men der var langt igen. —

En Aften da Hedevig var alene inde ved Faderen, fortalte han Slutningen af Moderens Historie, og da han var færdig, strøg han Datteren mildt ned over Haaret og sagde: „Og derfor har A altid holdt saa meget af dig, fordi du lignede min Moder saa meget.“

Hun bøjede Hovedet som i Andagt, og en Glæde rislede igennem hende som et let Gys, saa greb hun Faderens Haand og strøg den flere Gange helt ned over Fingrene — ak nu var Kæmperne gamle og trætte.

Og den Fader, som laa der, og som hun for før-

ste Gang i sit Liv rigtig havde faaet talt med, ham skulde hun nu af med. Pigen bøjede sig frem, og et Par Taarer trillede ned paa Dynen. Men op fra Sjælens dybe Grund steg der en Tanke, hun ængstedes lidt, men skød saa Sjælens Blusel til Side, greb om Faderens Haand med begge sine og bad med stille Røst Fadervor. —

Det var en Nat i November, at Frans laa paa det yderste. Moderen og Døtrene var samlet i Sovekammeret. Da saa Hedevig for eneste Gang i sit Liv Moderen kysse Faderen, hun blev saa glad over det, at hun kunde have omfavnet sin Moder.

Frans var i Færd med at miste Herredømmet over sit Legeme. Han vilde sige noget, men havde svært ved at faa det frem. Endelig hviskede han henvendt til sin Kone: „Nu skal du huske“ Mere fik han ikke sagt, for saa lammedes Tungen, og faa Sekunder senere var han død. — —

Udenfor regerede Novemberstormen i al sin Vælde. Den sang i de højere Træer, snart en ensartet lang Tone som fra et Orgel, snart som den vildeste Trommehvirvel, der afløstes af en Række Basunstød. Derefter fulgte en majestætisk Koral, som endte i en sagte Susen. Der var en lille Pause, men atter satte Stormen i med fuld Orkester, og hele Natten spillede Naturen sin pompøse Ligsang over den døde Frans Damgaard.

Der var et stort Ligfølge, for havde Frans Damgaard ikke været nogen fremtrædende Mand, saa

havde han i alt Fald, som Degnen ogsaa sagde i sin Ligtale, været en højtaget og retsindig Mand.

Jens Mogensen var en af dem, der gik nærmest Ligvognen, og en af de største Kranse, der dækkede den sorte Kiste, var fra ham.

Ligtoget sneglede af Sted hen ad den sandede Vej. Vejret var ustadigt. Det blæste, af og til trak Skyerne for Solen, og der faldt en hidsig lille Byge. Skyerne splittedes, og Solen og Blæsten hjalp hinanden at tørre Ligfølgets sorte Klæder.

Hedevig befandt sig ilde. Hun følte Tomhed i sit Indre, og hun øjnede intet Liv omkring sig. Var de ikke alle paa Vej til Kirkegaarden? Var Livet ikke en langsom, triviell March mod Kirkegaarden — lidt Regn nu og en Smule Sol da, men stadig hen imod Kirkegaarden. Hun syntes jo nok, at Søstrene havde været mere levende, da de var Børn, og af og til havde hun en pinlig Fornemmelse af, hun selv var ved at blive kedelig. Og hvordan var de andre der i Sognet? Gik de ikke allesammen og halvsov — op mod Kirkegaarden? Ja, der var vel Undtagelser. Pludselig kom hun til at tænke paa Jens Mogensen. Vel drak og bandede han, og det skete, at han sloges og processede, hvad der var lidet anset der i Sognet, men . . . ja, hun holdt alligevel af ham. Han var frisk, og han tog sig noget for. Der var Liv i ham. —

De naaede Kirken. Det var ikke et fremmed Sted for Folkene i Sørup Sogn. Den blev regnet for en sær Stabejs, som ikke gik i Kirke i det mindste en

Gang om Maaneden. Der sad de saa og tænkte hver paa sit. Det var ikke grumme mange, der tænkte paa, hvad Præsten sagde, de syntes ikke rigtig, det kom dem ved. Det var ikke for Præstens Skyld, de kom — han var iøvrigt en skikkelig Mand — men det var en gammel Skik, og den fulgte man. De havde dog engang haft en Præst, der betød noget. Det var gamle Herup, og maaske var det hans Sædekorn, der spirede endnu. Folkene i Sørup havde altid agtet deres Præst, men Herup holdt de af. Naar Frans Damgaard havde talt om ham, plejede han at sige: „Ja gamle Herup, det var en alvorlig Mand.“ Og saa stirrede han ud i Luften, som saa han langt.

Var Bøndernes Kirkegang end vanemæssigt, saa var deres Religiøsitet det ikke. Den laa paa Bunden af deres Bevidsthed som Ballast, men den blev ikke trukket frem til Beskuelse hverken for dem selv eller andre. Den kunde ligge skjult længe, usynlig for andre, maaske for dem selv med, og naturligvis hændte det ogsaa, at den til sidst kvaltes, fordi den aldrig fik Luft, men for de fleste var det saadan, at naar Nøden kom, naar de følte Grunden vakle under sig, saa boblede det op fra Bevidsthedens Dybder: Vorherre lever; og med en dirrende Glæde jog det gennem dem: Han vil hjælpe dig!

Var de Sørup Bønders religiøse Følelser stærke, naar de endelig kom til Udbrud, saa var de ogsaa saare enkle. Der var en Gud, og han var en stærk og hjælpsom Mand at komme til. Videre kom de i Reglen ikke. Theologien lod de Præsten om. — —

Paa Hjemvejen fra Kirken kom en ung Pige, som Hedevig havde gaaet til Skole sammen med, men som hun ellers ikke havde haft noget med at gøre, hen og tog hende under Armen. Hun sagde intet, men Hedevig følte hendes Hjertelag gennem Armens faste Tryk, og hun begyndte at leve op igen. —

Et Par Dage efter Begravelsen kom Jens Mogensen ind til Karen Mari for at tilbyde hende sin Hjælp. Han havde vanskeligt ved at faa det sagt, for han var i Virkeligheden en undselig Sjæl som de andre Bønder i Egnen, men Undseligheden, som han var undselig ved at vise frem, havde han dækket med et buldrende Væsen, og sjælden traf man Jens Mogensen uden Maske.

Naa, han fik jo da paa en tilpas brysk Maade sagt, at var der noget, han kunde være til Tjeneste med, saa kunde hun bare komme her, for det spillede jo ingen Rulle, som han sagde, for at spendere en Times Tid en Gang imellem.

Karen Mari sagde saa mange Tak, hun vilde egentlig gerne — hvis det da ikke var for megen Ulejlighed — have ham til at se efter med det Engarbejde, som Karlene var ved, for det var langt borte, og hun havde ingen rigtig Forstand paa det. Hun var ogsaa bange for, at Andenkarlen maaske tog det lidt let —

„Jo—o.“ Jens Mogensen rynkede Panden og nikkede mørkt. „A har lagt Mærke til ham, og A skal nok arreansere ham.“

Kort efter spankede han ned ad Engen til med

Spanskrørskæppen i Haanden. Han havde i Virkeligheden saa smaat holdt Øje med Folkenes Arbejde, lige siden han var inde ved Frans. Han var i det hele siden den Tid blevet ivrig efter at gøre Damgåardsfolkene Tjenester.

Da Jens Mogensen var kommet ned i Engen, synede han Arbejdet — det var daarligt begribeligvis, og saa begyndte han at give sine Anvisninger. Forkarlen var skikkelig, men dum, og han hørte godt efter. Andenkarlen var klog, men mindre skikkelig, og han var ivrig optaget af at stirre efter en Befordring, der kom kørende oppe paa Vejen. Men saa brød det jo da ogsaa løs. Jens Mogensen lod ham vide al den Dovenskab, han bevislig havde gjort sig skyldig i, plus den, han var mistænkt for, og, sluttede Manden, hvis han ikke hørte efter og holdt Trit, saa skulde han den Unde osv. osv. nok lære ham det. En stakkels Enkekone skulde ikke behandles saadan af sine Folk, saa længe han kunde røre sine Arme.

Den sidste Bemærkning især havde Andenkarlen Respekt for, og han gav sig straks til at bestille noget. Vel standsede han, da Jens Mogensen var kommet lidt hen ad Vejen, og brokkede noget af sig om, at Jens behøvede ikke at være saa brummel, hun kunde nok selv bestyre Gaarden, men han begyndte alligevel straks paa Arbejdet igen og var siden flittig, især naar han var paa de Kanter af Marken, som Jens Mogensen havde Udsigt til.

Jens Mogensen var vel tilpas, da han gik hjem fra Engen. Han var egentlig godt tilfreds med, at

Arbejdet var gjort daarligt dernede, saa han havde faaet Lejlighed til at rette paa det, hvad han da heller ikke glemte siden at meddele andre.

Han følte det som en lille Afbetaling over for Frans. Og det var alligevel en forunderlig Mand ham. —

IV

Et Par Aar efter Faderens Død blev Anna gift, og hun fik en smuk Karl. Han var dygtig og vel bemidlet, saa Karen Mari var godt tilfreds. Nu var den anden Datter forsørget, kun Hedevig var tilbage, og Karen Mari mente at have faaet opfyldt Halvdelen af Mandens sidste Ønske: „Nu skal du huske“

Brylluppet stod paa en Fredag, og der var mange Gæster. Bordene bugnede af Mad og Drikke. Hvis der ved et Bryllup blev spist op, regnedes det for en uhyre Skam og omtaltes vidt og bredt længe efter. Det havde Karen Mari ogsaa betydet Kogekonen, at hun havde at sørge for, at der var rigeligt. Naar der var Gilde paa Damgaard, saa var der Gilde.

Men Glæden var det kun saa som saa med. Folk spiste det, de orkede, og det blev de dvaske af. Præsten holdt en Tale, og Degnen holdt en, men der var ingen Klang i dem.

Saa begyndte Dansen, og det hjalp straks. Den

taktfaste Musik vakte Ungdomsminder til Live hos de ældre og tændte Forventningens Glæde hos de unge. Snart var Teltet fyldt af et vuggende Hav af dansende.

I en Pause kom Anna til at staa ved Siden af en Gaardmandskone, og denne begyndte at indlede en Samtale.

„Ja, nu kan I da faa det godt. — Saadan en god Gaard, hans Far har købt til jer. I kan sagtens være glade.“

„Hva . . . hvem?“

„Ih dig og Thorvald!“

„Ja . . . jo, naturligvis.“

Annas Øjne fortalte, at hendes Tanker havde været langt henne, og nu voldte det lidt Besvær at faa dem hjem igen.

Til alt Held kom der straks efter en og bød hende op, og de dansede ind i Rækken. Men Konen stod maabende tilbage.

Selv Hedevig, som dog plejede at være et rigtig Livstykke ved Baller og Gilder, var tavs, ja hun sagde jo nok noget af og til og tog livlig Del i Dansen, men der var ikke det Fut i hende, som der plejede at være. Ogsaa hendes Tanker syntes at være paa Rejse.

Hen paa Aftenen saa hun sit Snit til ubemærket at smutte ud i Haven. Hun gik ned under Æbletræerne. De stod i deres lyse og lette Dragt som hvide Jomfruer, og oppe fra Himlen begyndte Stjernerne at sende deres tungsindige Glimt ned paa

Jorden. Fortalte de, at det var umuligt? Fandt de, som elskede, aldrig hinanden? Eller var det kun her i Gaarden, at Troldskabet raadede?

Menneskene kom saa underlig paa Skraas af hinanden, syntes hun. De gik hverken lige imod hinanden eller fulgtes Side om Side, men de gik og skubbede til hinanden ved enhver Lejlighed, og saa paastod endda somme, at det hele skete af Hjælpsomhed. Nej, Livet var ikke at hjælpe hinanden, heller ikke at slaas, det var at skubbes.

Saadan var i den sidste Tid Hedevisgs Svar paa Livets Gaade blevet, men hun fandt intet opløftende i den Livsanskuelse, og derfor var hun alligevel utilfreds. —

Stakkels Anna!

Hedevig havde været henne hos en Moster i en halvandet Aars Tid, og hun havde glædet sig saadan, da hun efter et Aars Forløb havde faaet Brev, at Anna og Thorvald var blevet forlovet, for han var en af de flinkeste Karle i Sognet.

Nu var hun kommet hjem til Maj, og hun syntes jo nok, at Anna ikke altid var saa glad, men hun antog det kun for at være almindeligt Ængstelse førend Brylluppet.

Hedevig spurgte ikke, og Anna fortalte intet.

Førend i Aftes.

Hedevisgs og Annas Kammer laa ud til Haven, og de var netop kommet ind for at gaa i Seng, det var sidste Gang de to unge Piger skulde sove sammen. Vinduet stod aabent ud til Haven, som var vaad af

Regn, endnu hørte man af og til smaa betænksomme Dryp fra Bladene. Luften var mild og føltes som befriet, Træer og Planter svulmede af Saftspænding, og hver især udsendte sin Livsduft, der flød sammen i en krydret Luftning, som virkede saa usigelig sød og frisk.

Anna stod og hældede sig ud af Vinduet og gemte sit lille lyse Hovede ude i det bløde Mørke. Men ved at indaande den grødefyldte Luft kom hun til at føle sig saa trøstesløst fattig. Alt i Verden groede om hende, og hun selv . . . ak, ak.

Hun havde Taarer i Øjnene, da hun vendte sig, men hun sagde ikke noget. Langsomt klædte hun sig af, pustede Lyset ud og lagde sig ved Siden af Søsteren. Hedevig, der havde holdt Øje med hende, strøg hende varsomt ned over Kinden.

Da brast Dæmningen, men den havde ogsaa været højspændt længe. Anna græd, som hun aldrig havde grædt, det var, som skulde hun forlise sit unge Liv, det hun havde ventet sig saa meget af. Hun holdt ikke af ham, klagede hun, ikke det mindste heller. Og saa var der det med Frederik . . . ham kunde hun ikke glemme. De havde ikke været Kærester, men han havde vist alligevel ment det alvorligt, og hun tænkte altid paa ham, især i den sidste Tid.

„Har du aldrig hørt fra ham?“ spurgte Hedevig.

„Jo, A har faaet tre Breve fra ham, og han har faaet to fra mig.“

„Har han skrevet sidst?“

„Ja. — Det var saadan, at han var lidt vigtig i

det sidste Brev, A fik. Han skrev om, at der var saa mange yndige Piger henne paa den Egn. — — Saa tykkes A, han kunde have godt af at vente lidt. — Men saa kom det andet jo paa og A fik aldrig skrevet.“

Hun græd igen.

„Hvorfor sagde du da ett nej?“

„A sagde ogsaa til Moder, at A vilde ett, men saa var det jo hende og Line Der gik flere Maaneder, og A fik aldrig saa meget som et venligt Øjekast. Det kunde A ett blive ved at holde ud. —

Og saa er der det slemme, at A er slet ett sikker paa, Thorvald ved, at A er tvungen til det, han mener det vist godt nok saa bliver han jo ogsaa narret.“

„Hvorfor har du ett fortalt det noget før?“

„A vilde ett, noget Menneske skulde vide det. — En kan jo ett være det bekendt.“

— — —

Ja saadan var det gaaet til, tænkte Hedevis. Hun havde maattet bruge den halve Nat til at tysse og trøste, førend stakkels Anna faldt til Ro. — —

„Det var saa den anden.“ Hedevis rejste Hovedet i Trods. „Men A kan alligevel ett forstaa det, naar hun havde Frederik.“

Hun gik stille ned ad Gangen, til hun naaede det sidste Æbletræ, og der udvalgte hun sig den Gren, der havde det rigeste Flor, hun brækkede den af og tog den med op til Gaarden. Da hun havde gemt den der, strøg hun Haaret op og gik ind i Teltet.

„Da har du pinede været længe væk,“ raabte Jens Mogensen til hende, „A gad vide, hvem andre der har været ude i Luften . . . ja, ja, ja, A kender nok, hvordan det gaar til. Du kan lyve med din Tunge, men du kan saagu ett med dine Kinder.

Nu faar vi en Polenæse, den danser du med mig, vi Enkemænd skal jo ogsaa leve.“

Musikken begyndte, og Jens Mogensen satte i. Man kunde nok mærke paa Gulvet, hvor hans Hundrede og firs befandt sig, men det var dog ikke saadan, at han dansede tungt, tværtimod udviste hans Bevægelser en Behændighed, som forbavsede og gjorde de fleste til Tilskuere i Stedet for Deltagere. Hedevisg drejede og snoede sig, kastende det ene Ben om bag det andet susede hun hen over Gulvet som en Vind.

Der var Trods oppe i hende nu. Hun skulde vise de ærede Gæster, at Døtrene paa Damgaard kunde danse.

De var næsten ene paa Gulvet, og Dansen var ikke kort. Da den havde varet lidt, gav Jens Mogensen et Brøl op til Musikken. „Raskere!“ raabte han. Takten forstærkedes, og det unge Kvindelegeme, han holdt i sine Arme, bøjedes og straktes elastisk og stærkt som en Fjer af Staal.

Han var at se paa som en dampende Skude og hun som en Jagt med den stolteste Rejsning og med de hvide Sejl smeldende i Blæsten.

Da Dansen hørte op, stod Jens Mogensen og hans Dame midt paa Gulvet, hun var rød som et modent

Kirsebær, han var vaad som en mættet Karklud. Hun greb op til sit Hoved for at ordne sit tunge, gule Haar, han vendte sig om mod en Flok Karle, slog ud med Haanden og sagde: „Gør os det efter, I Dreng!“ Hvorefter han gik ind og fik sig en Puns.

Hen paa Morgenstunden sad Thorvald og Anna i Vognen, nu skulde hun forlade sit Barndomshjem. Hendes fremtidige Bolig var ikke langt derfra, men en Skilsmisse var det dog. Som Anna netop var kommet til Sæde i Agestolen, kom Hedeveg, traadte op paa Trinnet og slyngede Æblegrenen om Søsterens Hals. De dugvaade Blade og de smaa slumrende Blomster gjorde godt mod den hede Hud.

Anna græd og kyssede Hedeveg til Farvel. Kusken slog Knald, og Vognen rullede af Sted. Anna hulkede, men Thorvald lagde Armen om sin Hustru og hviskede beroligende: „Saa saa, saa saa.“

Tilbage stod Hedeveg, Moderen, Line og alle de andre, men Hedeveg fornam det, som var hun alene. Synet af Søsteren svandt mere og mere, en Smule Omrids af Hoved og Skuldre skimtedes endnu . . . saa, nu var ogsaa det begravet i Mørket. Vognrummelens Duren og Hovslagenes Smæld hørtes endnu, men svagere og svagere, og snart fyldte Stilheden Rummet.

„Ja saadan forsvinder ens Søstre,“ tænkte Hedeveg og mindedes den Barndomstid, da de tre gik med Armene slynget om hverandres Hals og pludrede og vilde det samme.

V

Naturligvis havde Hedevis Bejlere nok, hun hørte til Sognets ubetingede Adel. Damgaardsfolkene var anset ligesaa langt, som de var kendt. Det var en gammel og solid Familie. Damgaard havde været i samme Slægts Besiddelse i et Par Hundrede Aar, og det gav en Anseelse, som ingen Nykommer erhvervede sig. Selv om en Mand var kommet til Sognet og havde boet der en Snes Aar, var han alligevel at regne for en Halvsigøjner i Forhold til en Mand som Frans Damgaard. Damgaardsfolkene var mere eller mindre i Slægt med næsten alle Gaardmandsfamilierne i Sognet. Smaafolk holdt af at fortælle om deres Forbindelse med Damgaard. En havde gaaet til Præst sammen med Frans, en anden havde været Soldat sammen med hans tidlig afdøde Broder, og en gammel Tækkemand talte med Stolt-hed om, hvordan han havde tjent i Damgaard i syv samfulde Aar, mens Frans Damgaards Fader var Mand.

Hedevis savnede som sagt ikke Bejlere, men de kom aldrig saa vidt, at de fik friet. Naar Ungdommen var sammen, var Hedevis livlig, til Tider næsten tøsset, men hun betragtede det altsammen som Leg, og hun holdt af Karlene som gode Kammerater. Men saadan tog de ikke altid paa det. Hun vilde lege, men de vilde gifte sig, og derved opkom nu og da Misforstaaelse. Imidlertid erfarede Karlene snart, at hun ikke var saa nem at erobre. Hun var en be-

hændig Fægter, saa det var næsten umuligt at komme hende ind paa Livet. Forsøgte en at stille sig i Frierpositur, havde hun en egen Maade at pille ham ned af Forhøjningen paa.

Saaledes var der en gammel kalveknæet Gaardmand, der boede nede ved Søen, han havde en Aften faaet det lavet saadan, at han kom til at følge hende hjem fra et Bal. Da de havde gaaet en Tid, begyndte han at blive lidt adspredt, Samtalen gik i Staa, og han kunde heller ikke holde Piben tændt. Endelig begyndte han — hæ hm—m, det var jo alligevel snavs at være ene. Mæh—næh — — det var jo ogsaa saadan en Slags — æh, saadan en Slags Hyggelighed med en Kone i et Hus.

„Hør, hvordan er det,“ spurgte pludselig Pigen, „hvad koster Maanedsgrise i denne Tid?“

Jo—o, de stod rigtig godt i Pris — saadan en ti—elleve Kroner for Stykket.

„Ja, du handler jo en Del med Grise, saa du maa jo vide det.“

Jo—o, han traf jo da at høre lidt om Priserne.

„Du har vel ogsaa selv Grisesøer? Det betaler sig vist grumme godt.“

Jo—o, Niels Peder maatte ikke klage — hæh hm — æh — —

„En So kan jo godt have en tolv, tretten Grise i et Læg?“ — — —

Og saadan holdt Hedevig ham vedlige med Grise—snak, lige til de naaede Damgaards Port.

Men der blev han staaende, den Snøvl, og vilde

ikke gaa hjem. Hedevig maatte blive ved med sit, men til sidst blev hun træt, og saa sagde hun med sin allervænligste Stemme: „Naa, du skal vist hjem at se til Grisene. Nu skal du have mange Tak, fordi du fulgte mig hjem, Niels Peder, god Nat og Tak!“

Hun smuttede ind, han luntede af. Men han gav et misfornøjet Snøft, som om der var noget i Næsen, han skulde holde paa.

„Skammelig Ting. Skammelig Ting. Hun lod til at have god Forstand paa Svin.“ —

Da Hedevig kom ind i sit Kammer, kastede hun sig paa Sengen og lo, saa hun hoppede.

„Aa den gamle Snørestøvle! Vilde han endda blive borte fra Ballerne, de er jo allesammen saa kede af at danse med ham, de kan — ha, ha — de kan ett komme ad for hans spidse Knæer ha, ha, ha!“

Og saa frier han jo en to, tre Gange om Aaret.“

— —

En anden Gang var det ogsaa lige ved at gaa galt. Hedevig havde været til Ungbesøg, og en Gaardmandssøn med begyndende Overskæg fulgte hende hjem. De gik Arm i Arm, som man saa tidt gjorde fra et Bal, uden at det betød noget.

Det var Maaneskin, og ovre fra de hvide Marker bølgede den søde Høstduft fra de nikkende Neg ud i Rummet. Nikolaj gik og blev rørt over det meget Maaneskin og begyndte at tale højtidelig.

„Begynder han nu at snakke poetisk,“ tænkte Hedevig ved sig selv, „saa er det Denneme paa Tide vi faar bremset.“ Og nu begyndte hun at synge

ser, nogen kunde hun fra Skolen, andre havde hun lært af Niels Spillemands Datter, da de gik til Præst.

„Det er da et dejligt Vejr,“ sagde Nikolaj og hældede Hovedet lidt bagover.

„Ja, øndig,“ svarede Hedeveg.

Han sukkede. „Men det gaar jo ett altid, som en venter.“

„Nej, A slog to Par Kopper i Stykker i Gaar, det havde A da ett ventet.“

„A — — A mener, der er mange, der maa — — maa lide meget.“

„Ia det er vist —

Den Sømand han maa lide
langt mere ondt end godt, godt godt“

Han tav lidt, begyndte saa igen: „Det er jo saadan, en bliver saa tidt skuffet.“

„Jo saamænd —

Jeg havde til min Mesters Birthe
en Kærlighed, jo den var ren,
men hun var falsk, og hendes Hjerte
det var saa haardt som Kampesten —

kender du den Nikolaj?“ Nej det gjorde han da ikke, og saa fik han Resten.

„Men hvad skulde en gøre, hvis det gik en saadan — A mener, hvis en ett fik den, en vilde have?“

„Du kunde jo gøre ligesom den svenske Konstabel fra Sverrig.“

„Hvad gjorde han?“

„Han skød sig — ja det var en sørgelig Historie du. Han havde ogsaa haft Kærestesorg, og saa myr-

dede han sig selv paa den mest forfærdelige Maade.
— Nu skal du høre:

„Nu vil jeg indvie jer i
Historien om en Person
en svensk Konstabel fra Sverrig,
som skød sig med en Kanon.

— — — — — — — — — —“

„En skulde næsten ett tro, til det var sandt,“ bemærkede Nikolaj, da hun var færdig.

„Nej, men A har nu set det paa Tryk.“

„Naa, du har set det paa Tryk.“ — —

De var netop naaet til Damgaards Port, og Nikolaj stod og hældede Hovedet. „Du trænger vist til en Mellemmad, Nikolaj. Det værste er, A kan ett gaa ned i Køkkenet, uden A vækker Moder — men du kunde da faa et Par Æbler, vi har saadan nogle gode tidligmodne.“

„Jo—o Tak.“

Hun smuttede af Sted, og nogle Minutter efter kom hun igen.

„Nu har A kommet dem i en lille Kurv, vi købte af en Kurvemand den anden Dag—du maa godt beholde den.“

Han tog imod den hvide Spaankurv, og hun sagde god Nat og var væk som en Vind.

Nikolaj stod lidt og keg ud i Vejret, men paa en Gang kom der Liv i ham.

„A tror Saten gaalme, hun har holdt mig for Nar. A har jo faaet en Kurv.“ Han greb et Par Æbler og besluttede at knuse alle Vinduesruder i Huset, hvad der ikke var en Smule for meget.

Beslutningen blev straks udført, han sendte et Æble af Sted gennem Luften, og det saa det snurrede efter. Æblet ramte dog en Alen under Vinduet, men det gik rigtignok i mange Stykker.

Imidlertid besindede Nikolaj sig, hvad man altid skal, og smagte paa det andet Æble, før han kastede det. Det smagte godt, og han besluttede ikke at ødelægge flere, og nu begav han sig spisende paa Hjemvejen.

For Resten vilde han blæse hende et Stykke, sagde han til sig selv — og det bandede han paa — for han havde ikke friet til hende. Det kunde aldrig faldet ham ind — men ellers var det en pæn Kurv, og den kunde han give sin lille Søster i Fødselsdagsgave paa Søndag. Resultatet blev nok til syvende og sidst det, at han var en Fiffikus og Hedevig et Fæ. Og med den Tro gik Nikolaj til Hvile. —

Et Par Maaneder efter traf Hedevig ham med en Kæreste under Armen.

Hun ønskede til Lykke og føjede tørt til: „Ja nu behøver du da ett at skyde dig, Nikolaj.“

„Næ—j. — Nej,“ svarede han. Han var ikke sikker paa, hvad hun egentlig mente, og derfor kunde han ikke finde paa andet Svar. —

Løvrigt var Hedevig grumme klar over, at Kæresteri var ikke Narreværk, men saadan en som Nikolaj var ikke for god at holde lidt for Trekant. Tværtimod følte hun nærmest, at det var godt gjort. Han havde nu haft tre Kærester i halvandet Aar, først havde han prøvet til med et Par Tjenestepiger, og saa begyndte han at løbe efter hende. Hun havde ofte

følt sig besværet af hans Paahæng, og skønt hun flere Gange havde givet ham over Næbet, lod han sig dog ikke ryste af før den Aften med Æblerne. Nu havde han saa forlovet sig med en Gaardmandsdatter, de var ogsaa omtrent lige kloge, saa det var jo meget heldigt. —

Hedevig var Arving til Damgaard, alene det fandt hun en betænkelig Sag, naar der var Tale om Giftermaal. Hun var køn og begavet, ja, det vidste hun ikke just fra sig selv, men Karlene havde fortalt hende det tidt nok, ikke netop med Ord, for det vilde Bønder finde frækt og anstødeligt, men med deres Blikke og hele Væsen.

Alt dette havde gjort Hedevig sky for Ægteskab. Hvordan kunde hun vide, om det var hende selv, han brød sig om og intet andet.

Faderen og Moderen havde ikke været for glade ved deres Samliv, ikke Faderen i alt Fald, og dog havde de giftet sig, fordi de mente at holde af hinanden. Søster Anna havde heller ikke været meget glad i det Aar, hun havde været gift, ja det var ikke saadan, at hun klagede sig, men hun sukkede en Gang imellem saadan rent umotiveret, og man kunde jo nok læse mellem Linjerne.

Line derimod sad fast i sit. Hun passede sit Hus og puslede om sine Børn. Det lod næsten til, at hun havde faaet et Menneske ud af det Klods Træ, hun giftede sig med. Men Line havde ogsaa Magten, ubetinget, og Bertel beundrede sin Kone og gjorde alt, hvad hun vilde.

Ja, Line var dygtig. Hedevig kunde ikke lade være at beundre hende. Bertel var blevet til et Fjog baade som Bonde og som Menneske, hvis ikke han netop havde faaet Line til Kone, det var der ingen Tvivl om.

Og saa den Sikkerhed, der var over Line. Hun vidste, hvad hun vilde, og Gud naade den, der kom hende i Vejen, han vilde rigtignok faa Fingrene i Klemme.

Det var ikke saadan med Anna. Hun havde altid haft ondt ved at tage Bestemmelse, hun vaklede hid og did, og det volder Smerte. Hedevig kunde ikke lade være at tænke, at hvis Anna havde haft Lines Vilje, saa havde hun taget Frederik, om saa hun skulde gaaet gennem Ild. Anna var splittet, hun lignede Faderen, og hun lignede Moderen, men hun var intet helt.

Hedevig havde i mange Aar holdt mest af Anna, men det var sandt at sige ved at slaa om. Thorvald var en udmærket Mand, men Annas Væsen var blevet saa flæbevornt. Line havde en meget ringere Mand, men der var en straalende Livskraft over hende, som virkede befriende.

Til syvende og sidst betød det maaske mindre, om man holdt af den, man fik, end om man havde Kraft og Vilje til at leve Livet. Dette var det sidste Resultat af Hedevids Grublerier, men førend hun havde anet, stod hun over for Virkeliggørelsen deraf.

Der var nemlig en halvgammel Gaardmand, der begyndte at besøge Damgaard af og til, og Moderen

diskede altid vældigt op for ham. Hedeveg kunde ikke fordrage ham, men hun lod sig ikke mærke med noget. Han gik saa forsigtigt som en gammel Ko, og Hovedet sad saa langt nede, at det sad halvt i Læ af Skuldrene. Hans Stemme var pibende som en Hundehvalps, naar den vil ud. En Aften kom Hedeveg til at le ved Tanken om, hvordan det vilde lyde, naar han friede til en Pige.

„Min sø-de Pige, A elsker diig af mit ganske Hjer-te, A har en god Gaard og . . .“

Døren gik op ude fra Køkkenet, og Moderen stak Hovedet ind. „Er her fremmede?“

„Næ—j.“

„Naa, A tøtt, A hørte Drejs Peders Stemme.“

Da der ingen fremmede var, trak hun Hovedet til sig igen, men Hedeveg kom til at le, saa hun maatte løbe ud i Haven for rigtig at faa Luft.

Snart opdagede hun imidlertid, at Sagen slet ikke var til at spøge med. Drejs Peders Besøg blev saa hyppige, at de ikke længer kunde gælde for tilfældige, men det var først en Dag, da hun kom bag paa Pigerne, at der faldt Skæl fra hendes Øjne. Det var en Dag henad Aften, at Drejs Peder kom listende som en Aftægtsmand i Sivsko. Drengen var netop ved at koble Kreaturerne ind, og Drejs Peder gav sig i Snak med ham samtidig med, at han tog et Syn over Køerne og følte paa et Par af dem. Dette bemærkede Pigerne inde fra Køkkenvinduet, og saa sagde den ene med et eget Blink i Øjet: „Naa, Drejs Peder ser nok Besætningen an.“ Hedeveg var

lige kommet ind i Borgestuen, og derfra iagttog hun Pigerne gennem den halvaabne Dør. Hun hørte Pigens Bemærkning, hun saa hendes Blik og forstod alt.

„Mig Torsk, at A ett har kunnet se det før. — Det er det, han vil, aa, det er det han vil. — — Ja, naturligvis. Men det havde A jo aldrig tænkt.“

Det sitrede i hele hendes Legeme, og hun følte som Tusinde Naalestik ned ad Ryggen og ud over hele Kroppen, hun blev først kold, saa brændende hed.

„Det er det, han vil.“ —

Mens hun før havde været venlig over for Drejs Peder, som hun var det over for alle, viste hun ham fra dette Øjeblik Kulde, eller hun tog slet ikke Notits af ham, men saa ud i Rummet, som om der kun var Luft, bare Luft, skønt Drejs Peder sad og bredte sig henne i Armstolen med baade Hartkorn og Tegnebog.

Moderen mærkede Omslaget, og nu begyndte hun at smedde. Hun brugte ikke Forhammeren, det var hun for klog til, men hendes Tale, Blikke og hele Væsen var som en stadig Smaahamren eller maaske rettere som en Filen, og det er vel den, der laver de dybeste Ridser i Jernet. Moderen havde egentlig nok undt Datteren en anden Mand, en, der havde været lidt yngre og nok saa pæn, kort sagt en, der bedre havde været hendes Ganning, men Aarene var gaaet, og Hedevig havde ikke gjort noget Valg, skønt der havde været nok, der bød sig til. Nu var

Hedevig fire og tyve, og Moderen begyndte at frygte, at hun skulde gaa i Frø. Og det var Karen Mari en ulidelig Tanke, at Datteren ikke skulde blive gift og ikke sætte Arvinger i Verden, der kunde besidde Damgaard efter hende. Derfor satte Moderen al Kraft ind paa at faa Datteren til at tage Drejs Peder, og hun gentog for sig selv alt, hvad der kunde siges af fordelagtigt om Drejs Peder.

Hedevig havde det modsat, hendes Tanker hæftede sig altid ved Grimhederne ved ham.

Alle hendes Theorier om mere Livsvilje og mindre Kærlighed som de bærende Kræfter var som blæst væk. Nu var hun kun en lille Pige, som mod sin Vilje skulde skubbes ind i et Ægteskab. Men den lille Pige rejste Hovedet og gjorde sig haard. Hun skulde nok vise Moderen, hvor staalsat hendes Vilje var. Men Tiden lærte hende, at det var meget sværere at staa imod, end hun troede. Den Belejring, som Moderen med Line som paalidelig Reserve foretog, var udholdende og konsekvent. Hedevig skulde sultes ud: ikke et venligt Ord, ikke et Smil, før hun lod sig falde i Armene paa Drejs Peder, der kom og gik som før og altid var parat.

Hedevig havde en Følelse af, som hendes Nerver trevledes op Dag for Dag. Der var det hos Moderen, som hun hadede, men der var ogsaa meget, hun holdt af, og derfor pinte det hende usigeligt, naar Moderen kom med et af sine i Virkeligheden velberegnedes Udfald. En Dag sad en af Folkene og

læste op af Avisen om en Karl, der havde ruineret Faderen ved et ødselt Levned.

„Aak ja,“ sukkede Karen Mari, da han var færdig, „det er strengt at have Sorg af sine Børn.“

Det sved i Hedevig, for alle Folkene hørte paa det, og hun var ikke sikker paa, om de ikke ogsaa forstod Hensigten. Og Hedevig besad i fuldt Maal den jydskes Bondes Sky for at lade fremmede kige ind i hans Følelsesliv, navnlig da der, hvor Kærligheden gror.

En anden Dag havde en So ligget et Par Grise ihjel, og Karen Mari stod henne ved Kakkelovnen og snakkede med sig selv. „Ja, havde han nu levet, saa var det ikke gaaet saadan. Nej, det er ikke nemt for et enligt Kvindfolk at styre en Gaard. Der skal være en Mand. — A kunde jo sælge den, men det kan en jo næsten heller ett nænne, nu har en jo her gaaet og slidt og slæbt i saa mange Aar —“

Datteren stod inde i Stuen ved Siden af og hørte Moderens Enetale. Ved Lyden af Ordene „sælge Gaarden“ gled Hundreder af Barndomsminder som levende Billeder forbi hendes Sjæl: Æbletræerne — Gyngen — Græsplænen — Hestene — Køerne — Engen. — Nej, nej, det maatte ikke ske.

En Dag var hun oppe hos sin ældste Søster, og bedst som de sad og puslede med Lines to Smaadrenge, faldt Talen paa en ældre Skolekammerat, der var gift og bosat i Aarhus.

„Ja, det var jo svært stort, da han kom derned,“ sagde Line, „han tjente saa og saa meget, blev der

sagt, og de havde det saa fint, at ingen af os andre kunde hamle op med dem. Men nu har han faaet Tæring, og de sidder med fem smaa Børn og har ingenting at leve af. Det er ett godt at se, hvad det skal blive til. — Nej, en gaar mere rolig paa Jorden, naar en ved sig sikker for Fattigdom.“

Hun standsede, men fortsatte lidt efter: „Vi flottes os jo ett her i Sognet, det er vi for kloge og forsigtige til. Vi maa undvære saa mange Ting, som andre faar, og som det kan være rart nok at have. Men saa gaar vi heller ett fra vore Gaarde, og vi har noget at sætte vore Børn i Vej med, naar den Tid kommer. Den Sikkerhed er mere værd end hele Stadsen. — A kan huske, Moder engang har fortalt, at naar hun var i Vejle, saa kunde hun godt staa uden for et Vindue og faa Lyst til at købe baade Kjole og Kaabe, men saa tænkte hun ved sig selv: A kunde jo baade købe og betale alt det, der kunde være paa Vognen, hvis A vilde — og saa gik hun sin Vej uden at købe en Trevl.“

Hedevig svarede ikke, men i hendes Hjerne boblede Tankerne urolige og bange. —

Der gik et halvt Aars Tid. Hedevig kom i den Tid ofte hos Line. Der var noget velgørende i at være i et Hus, hvor man kunde sidde i Læ af en saa sikker og rolig Vilje som Lines. Hendes Vilje var et Centrum for hele Gaarden, og Humør manglede der ikke.

Og dog havde Line ikke taget Bertel, fordi hun egentlig holdt af ham. Kunde det være muligt, at

Hedevig kunde omskabe Drejs Peder til et Menneſke? Men ved at tænke paa Ægteskab med ham, bluedes hun. Han ſkulde eje hende — aah nej. Og Hedevig rødmede langt ned paa Halsen.

Som Tiden gik, blev hun mere og mere nervøs. Der var ikke en Fiber i hendes Sjæl, ſom ikke dirrede af Feber. Det var ikke til at holde ud at gaa her og pines af endeløſe Overvejelſer, det var ſom at faa Traad paa Traad revet ud af Sjælen. Kunde hun ikke bjerge Resterne og faa Fred i Sindet, hvis hun nu gav efter?

Og dog havde hun reddet ſig, hvis der blot havde været en, hun havde elsket, og ſom havde holdt af hende igen. Man ſejrer lettere i Kampen, naar man har en Mur i Ryggen, end naar man piſkes rundt af overmægtige Fjender i aaben Mark.

Ja, havde der blot været en. Om det ſaa havde været den uſleſte Fattighusdreng, hun havde taget ham trods alt og alle, blot hun kunde gemme ſig ind til ham og hvile med Glæde og Tryghed i hans mandige Arme.

Men hun kendte ingen.

Heller ingen Veninder havde hun, ſom hun vovede at betro den Slags til. Og Søſtrene — ja, Anna brød hun ſig ikke om at ſpørge til Raads, den, der ſelv er uſikker, kan ikke hjælpe andre. Og Lines Mening behøvede hun ikke at ſpørge om. —

Saa endelig hen i Februar efter en lang og mørk Vinter gav Hedevig efter. Drejs Peders Tænder lyste, og hun syntes at høre ham smække med Kæberne.

som en Ræv, der endelig skal i Lag med en længe ventet Steg.

Brylluppet stod sidst i Maj. Dagen før Gildet gik Hedevig en Tur ned i Haven. Æbletræerne blostrede, men hun syntes, Blomsterne saa anderledes ud, end de plejede, de var som Sne med smaa Blodsdraaber paa. Hun krøb op i „det søde Træ“, sad stille lidt, men slyngede saa Armene om en Gren, og Brystet huggede af Graad, saa hele hendes spændstige Jomfrulegeme dirrede, men hun skurede Tænderne mod hverandre og kvalte hver Lyd.

Nu tog Trolden altsaa den tredie. —

En Tid efter tørrede hun sine Øjne og hoppede ned. Æbletræerne var de eneste, der saa hende fælde Taarer. Hun var bristet i Graad, fordi hun lignede sin Fader, men hun betvang sig over for Alverden, fordi hun var sin Moders Datter. —

Bryllupsdagen var en Pine. Hun følte sig overdænget af spørgende Blikke som en Sky af Pile, og i Virkeligheden havde hendes Giftermaal vakt megen Forbavselse. For nogle var det en Lettelse, for andre en Tynge. Der var adskillige, baade ældre og yngre, som havde følt sig bedre tilpas, da de havde hørt om Forlovelsen. Naar en Pige som Hedevig, der da altid havde været noget for sig og kritiseret adskil- ligt, naar hun kunde gifte sig med saadan en Søvne- tryne som Drejs Peder, ja saa var det da ikke saa slemt, om andre nu og da tog vel meget Hensyn til Moneterne. De, der i sin Tid havde gaaet paa Frier- fødder til Hedevig, var særlig stærkt optaget af Be-

givenheden. Nogle grinte skadefro, fordi den stolte Pige endte med at faa saa ringe en Mand, andre smaaskændte og ynkedes saa smaat over hende. Nikolaj, som var gift og velforvaret, bandede paa, at saa kunde hun da ligesaa godt have taget ham.

Adskillige gamle med giftefærdig Ungdom nikkede bifaldende. Naar en Pige som Hedevig tog en Mand som Drejs Peder, saa var der ikke mange, der stod Fornuftens Bud imod. — —

Drejs Peder solgte sin Ejendom og flyttede om paa Damgaard. Karen Mari gik paa Aftægt, for nu var hendes Livsværk endt, de tre Døtres Fremtid var efter almindelig Menneskeforstand sikret. Men Karen Mari, for hvem Uvirksomhed var Helvede, vedblev dog at karte, spinde og lade væve, og hvad hun fik lavet af uldent og linned, det delte hun ærligt og redeligt mellem de tre Døtre.

VI

Anna og Thorvald havde to Børn, en Pige paa fem Aar og en Dreng paa to.

Børnene var deres største Glæde, for de er som Plantens Blomst. Planten lever, vokser og kæmper for til sidst at frembringe sin skønne Blomst, og Stængelen løfter den op som i en strakt Arm og siger: „Se her, dette er min Triumf.“

Men naar Annas Tanker ikke var hos Børnene, var de i bedrøveligt Selskab. Hun var et vaklende Menneske, for Tvivlens Ild hærgede hendes Sjæl og afsved, hvad godt der voksede op.

Havde hun baaret sig rigtig ad, da hun giftede sig med Thorvald? Burde hun ikke taget Kampen og dens Sværds slag for bagefter at hvile med Fred i Frederiks Favn.

Men saa begyndte hun at holde Forsvarstale, og deri er Sjælen saa øvet som nogen Advokat. Skyldte hun Frederik noget? Havde hun lovet ham noget som helst? Nej. Altsaa kunde hun være lykkelig med Mand og Gaard og Børn. Saadan sagde hun til sig selv, men glad var hun ikke alligevel, for hun var ikke fri for at tvivle paa, at hun havde talt sandt. Et Steds dybt nede i hendes Sjæl laa der en svag Forestilling om, at man kan binde sig hundrede Gange uden at sige et Ord. Det er ikke dem, det kommer mest an paa i Livet.

Nej, hun havde vist taget Thorvald, fordi han var rig, og hun var fejj. Men for Resten — gjorde ikke alle det samme? Og hun havde vel ingen Pligt til at være bedre end andre! Se nu til Hede-vig, den dydige Jomfru, tog hun ikke til syvende og sidst den dummeste, grimmeste og rigeste Knark i Sognet?

Enden paa det blev, at hun tvivlede paa, at der overhovedet var Kærlighed og Lykke til, men ogsaa denne Tvivl tvivlede hun paa.

Hendes Sjæl var som et forgiftet Saar, og det

hele saa haabløst ud. Da kom der en Operation, og Kniven reddede hende.

Det var en Dag i Oktober, at Thorvald var kørt til Byen med et Læs Korn. Anna laa i Sengen med sin slemme Hovedpine.

Det begyndte at mørknes. Nu maatte Thorvald vel snart være her. Han plejede da at komme ved den Tid — hun var for Resten lige glad. Nu begyndte hun at hidse sine Nerver op med Fantasiens Ondskab. Hun brød sig ikke om Thorvald. Der var ingen Fart i ham saadan som i Frederik. — Det blev for Resten noget sent. Hvis — hvis Toget var kørt over ham deruden for Byen, hvor Landevejen og Banen skar hinanden! Hvis han nu laa og var død, og de kom kørende med ham paa en Vogn. Ja, var hun da ikke lige glad? Saa var hun da af med ham, og Frederik var maaske ikke gift endnu. —

Saaledes laa hun en Tid og sølede sig i den Fantasiens skidne Pøl, som hun selv havde væltet sig ud i.

Pludselig rejste hun sig op. Hun hørte noget nede paa Vejen. Nærmere. Det var Thorvald. Hun aandede befriet, saa var han da ikke kørt over. Nej, det var ikke en Vogn. Hovslag. En Rytter — nu var han ude i Gaarden.

Hvem kunde det være? Frederik. Kom han for at løfte hende op paa Hesten og suse af Sted igennem vilden Skov?

Et Par Minutter efter gled Sovekammerdøren op, og Pigen kom ind og fortalte, at Hestene var løbet

løbsk, Thorvald var væltet og havde slaaet sig i Hovedet, han laa henne i Hyrup, og Doktoren var der. Om lidt vilde de komme kørende med ham, havde Karlen sagt.

Anna følte hede Taarer strømme ned ad Kinderne, men man hørte ingen Hulken. Hun kaldte paa Børnene, og da de kom derind, samlede hun dem op til sig i Sengen. Hun tog dem ind til sig — hvor den Dreng dog lignede sin Fader! Og saa bad hun med den dybeste Alvor, hun nogen Sinde havde huset: „Fader vor, du som er i Himlen, helliget worde dit Navn, komme dit Rige“

Da hun var færdig, knugede hun Børnene ind til sig og udbrød: „Aa Gud Fader i Himlen, frels Thorvalds Liv.“

Da havde Anna naaet sit Væsens Bund, men hun havde ogsaa maattet igennem adskillige ufrugtbare Lag, før hun naaede Leret.

Hun stod op og klædte sig paa. Det gav Ro at have noget at bestille, Sekunderne var lange nok endda. Desuden kunde der være saa meget, der skulde gøres, naar de kom med Thorvald.

Bare han dog maatte leve.

Hun hørte Vognrummel, og Hjertet tog til at banke. Han kunde jo være død paa Vejen! Mens hun havde ligget med saadanne Tanker. Lyden blev stærkere, men det var ikke meget. Man kørte i Skridt.

Dengang Vognen gungrede ind over Gaardens

Stenbro, stod Anna uden for Døren, og Karlen holdt en Lygte.

Thorvald sad op i Vognen ved Siden af en fremmed, han havde hvidt Bind om Hovedet og var meget bleg. Anna traadte straks hen til Vognen og rakte ham Haanden. Den fremmede sprang ned og hjalp Anna med at støtte den syge. De fik ham ind og i Seng, han havde det godt, sagde han, men han var træt.

Nede i Stuen var der dækket op for Kusken og den anden fremmede, og nu fik Anna Besked om Ulykken. Lægen havde sagt, at Thorvald havde slaaet Hovedet slemmt, der var dog ingen Livsfare, men han skulde have Ro og omhyggelig Pleje.

Oppe i Sovekammeret laa Thorvald i en Døs. Ilden buldrede i Kakkellovnen, og de to Børn stod maabende inden for Døren. Thorvald vaagnede op og bevægede Armen. Den lille Dreng betragtede det som en Indbydelse og trippede hen til Sengen.

„Far . . . Mor græder, fordi Far har slaaet Hovedet.“

„Gør hun det, lille Frans.“ Thorvald blev saa glad, som han ikke havde været længe, det var første Gang, hans Kone havde grædt for hans Skyld.

Anna kom til Syne i Døren, og nu maatte Børnene ud, at der kunde være Ro.

„Ja men — er du ett syg? Du havde jo Hovedpine?“

„Det har A ett tænkt paa de sidste halvanden Time, det er for Resten ogsaa gaaet væk.“

Men hvordan har du det?”

„A har det godt, Anna.“ Mand og Hustru mødtes i et Forstaaelsens Blik.

VII

En Søndag først i November, da Efteraarstravlheden var forbi, foreslog Drejs Peder sin Kone, at de skulde gaa i Kirke.

Jo, det kunde De jo godt.

Men — æh, nu var det jo saadan en passende Aarstid — æh, saa kunde de jo ogsaa gaa til Alters.

Ja, det kunde de jo.

Hedevig tog sin sorte Kjole paa, hun var egentlig slet ikke godt tilpas.

De kom i Kirke, og der sad hver og tænkte paa det, han nu var mest optaget af. Drejs Peder fænkede paa Kvægpriser og Hedevig paa sit Ægteskab.

Paa Hjemvejen fra Kirken kom Drejs Peder i Følge med en Husmand, der hed Vilhelm. De kom til at tale om Køer, og Drejs Peder, der drev lidt Handel, naar det kunde byde sig, fortalte om en Ko, han vilde sælge billig. Husmanden manglede netop en og fulgte med om ad Damgaard for at se paa Koen. Mens de betragtede det gamle svajryggede Hoved, som Drengen havde trukket ned midt i Stalden, kom hver med sine Bemærkninger.

„Den er noget spids bagtil,“ begyndte Vilhelm.

„Aa, A tykkes endda. Hvis alle mine Køer var ligesaa brede, saa var A godt tilfreds.“

„Mælketegnene er heller ett ret gode.“

„Jo, ved du hvad, det er nu da et pænt Spejl, den har.“

„Saa har den jo ogsaa lidt mange Ringe om Hornene.“

„Ja, men der er nu det, at de er egentlig næsten bedst til Mælk, naar de først har faaet en tre, fire, fem, seks Kalve. Og denne her er jo tilfals for smaa Penge.“

„Den er ett ret stor.“

„Sandt nok, men saa tager det heller ett saa meget Foder. A tror ligefrem, det kan betale sig at holde smaa Køer. Der er mere Forslag i det.“

Vilhelm gik rundt om den en Gang til, befølte den flere Steder og klappede den paa Mulen. Ja, det kunde jo blive et pænt Hoved, naar der kom lidt mere paa Siderne, og hos ham skulde den nok blive passet.

„Hvor naar er det, du siger, den skal kælle.“

„Ja, A tør ett love noget bestemt — for han kunde ett huske Datoen, ham A købte den af, han havde glemt at skrive det. Men kom indenfor og faa en Skænk. — Jens, træk Koen op i Baasen igen.“

Drejs Peder skyndte sig hen til Udgangen, Vilhelm vendte sig endnu engang for at kaste et Blik paa Koen. Det var ikke galt, om de kunde faa lidt mere Mælk til Sommer, og de manglede jo ogsaa en Ko, fordi de havde maattet sælge den sorte,

som ikke vilde blive med Kalv. — Koen saa egentlig helt ordentlig ud. Hvad mon Maren vilde sige, hvis han nu kom hjem med en Ko?

Da de kom ind, gik Drejs Peder hen til Køkkendøren og krævede Drikkevarer ind.

„Sæt dig ned og faa Piben stoppet om.“

„A tror, der er lidt i den endnu,“ sagde Husmanden, stoppede Fingeren ned og pulsede.

„Du maa heller faa noget andet i. — Her er noget, det er Vejle-Tobak. Det bliver nu ett brugt til Hverdagsbrug, saa gik der for snart Svind i det.“

Drejs Peder gik hen og hentede en Kardus ned, som stod oven paa Bornholmeren, og Husmanden, der var vant til Høkerens det billigste, kradsede ud og stoppede. Han følte velbehageligt paa Bladene, før han stoppede i, og da han havde faaet tændt, sad han en Stund stille og nød, alt imens han med korte Mellemlum kastede en Røgsky ud i Stuen.

„Ja, det smager lifligt.“ Han havde set dette sjeldne Ord i et Blad og syntes, det kunde passe her.

Der blev bragt Kaffe og Brændevin ind, og de blandede sig en lille Sort. De rørte godt rundt i Koppen, og der kom en Stilhed og Andagt over dem som forud for en Oftring.

Husmanden lagde Theskeen, men tog den atter og rørte om en Gang til, skønt det var helt overflødig. Drejs Peder løftede Koppen, og Vilhelm tog sin. Kopperne mødtes med et svagt Klink. „Skaal,“ sagde Drejs Peder med lav Stemme. „Skaal,“ svarede Husmanden. Koppen førtes med Alvor til Munden, og

en Slurk af den sorte Vædske forsvandt. Begge sagde ah! og tørrede sig om Munden med Bagen af Haanden.

Ceremonien var forbi.

„Hvor meget var det saa, du skulde have for Koen?“ spurgte Husmanden.

„Ja — — A kan jo ett,“ Drejs Peder bakkede, „A kan jo ett staa ved at lade dig faa den under 110.“

„Du vil vel nok sætte den i 100?“

„Næ—j, Vælhælm, næ— —j,“ Drejs Peder vred sig, saa det var helt sært, at Ledene holdt. „Næ—j, A kan ett godt taale at tabe Penge paa den.“

„Ja, skal A da tage den til de 100, saa har du her min Haand.“

„Næ—j, A kan ett, Vælhælm.“ Drejs Peder ry-stede tungsindigt paa Hovedet.

De sad stille lidt, saa løftede Drejs Peder Koppen og drak, Vilhelm gjorde ligesaa.

De fik en Sort til, og da Ceremonien fra før var gentaget, begyndte de at tale om Sommerens Avl. De sammenlignede den med forrige Aar og drøftede, hvordan den vilde være blevet, hvis der var kommet Vand sidst i Juni, og hvis der havde været mere Tørvejr i August. Men alt dette var Facade. Det, der levede, var Tanken om Kohandelen.

Endelig gjorde Husmanden Mine til at gaa, men Drejs Peder nødte ham til at stoppe om engang endnu, og Vilhelm kunde ikke staa imod, for det var jo ikke hver Dag, han smagte Vejle-Tobak.

Da han havde faaet tændt, gik han, og Drejs Peder fulgte ham ud. Uden for Porten gav han Haand og sagde Farvel, men saa kunde han ikke holde sig længere.

„Skal A saa have den for de 100?“ spurgte han. Drejs Peder gottede sig over, at det blev Vilhelm, der brød Tavsheden. Han var snu nok til at vide, at den, der var mest forhippet, altid gjorde den daarligste Handel. Derfor svarede han halv ligegyldig, halv vemodig: „Næj, den Handel bliver der vist ett noget af.“

„Naar A nu byder dig 100, saa kan du vel da slaa lidt af.“

„Ja, A vilde jo gerne lade dig have Koen, hvis det er saadan, at A kan gøre dig en Tjeneste med det. Og maaske A kunde lade dig have den for 108.“ Drejs Peder sukkede.

„A plejer ett at være stivsindet,“ sagde Vilhelm, „skal A give dig Hundrede og to?“

„Næ—j, Vælhælm, næ—j.“ —

Nu var det først, Handelen var i Gang. Alt det andet havde kun været Forberedelser. Drejs Peder klagede sig saa gudsjammerligt, at Vilhelm fik Medynk med ham og bød 104, men saa kom der pludselig en Angst over ham, som der kan komme foran store Afgørelser, han blev først hed og saa kold. Havde han budt for meget for Koen? Hvis den var blot ti Kroner for dyr, saa var det jo en lille Formue, og nu begyndte han at bugte og vride sig for at slippe af Sted.

„Naar det er, som du siger, at du godt selv kunde have Brug for Koen, saa vil A slet ett skille dig af med den.“

„Jo—o, men hvis A kunde gøre dig en Tjeneste med det, saa vilde A jo gerne det.“

„Desuden kan vi godt undvære den Ko i Vinter, saa kan de to andre leve saa meget bedre.“ Husmanden begyndte at lave sig til til at gaa.

„Ja, men de bliver dyrere til Foraar, Vælhælm.“

„Saa køber vi en Kvie. — Naa, Farvel Drejs Peder.“

„Skal vi saa sige 107?“

„Nej.“ Vilhelm begyndte at gaa.

„106?“ peb Drejs Peder i Angst.

„Nej.“

„Skal vi brække og dele da,“ jamrede Drejs Peder.

„Nej.“

Drejs Peder gjorde et hurtigt Overslag over, hvor meget Tobak der var i Kardusen.

„Det er lige meget, du skal faa den til 105 og saa denher Kardus Vejle-Tobak i Købet, saa kan du da være bat med det.“

Tanken om Tobakken livede op paa Vilhelm. Der kunde jo ved Sparsommelighed blive til adskillige Søndagspiber, og i Juletiden var det svært rart at have lidt ekstra at komme i Piben. Enden paa det blev, at da Drejs Peder satte Ko og Tobak i 104 Kroner og 50, gav Vilhelm ham et flot Klask i Næven: „Aa skidt — Lykke med det.“

En Femogtyveøre fra eller til spillede jo da ingen Rolle paa en Kohandel. —

Et Kvarters Tid senere var Vilhelm paa Vej hjem med Koen. Paa Vejen mødte han Jens Mogensen, som straks begyndte at spørge ud om, hvad det var for en Ko.

Vilhelm svarede saa lidt som muligt, men Jens Mogensen holdt skrap Forhør, saa Vilhelm maatte ud med det hele, men Tobakken tav han haardnakket med, og han holdt Haanden ned foran Inderlommen, for at Jens Mogensen ikke skulde opdage Pakken.

Endelig slap Vilhelm løs, og snart var han hjemme med Koen. Her kaldte han paa Mutter for at præsentere den nye Husven. Han havde, mens han gik ene med Koen, vænnet sig til at forstørre dens Egenskaber en Del. Hvad, naar han nu engang havde købt den, kunde han jo ligesaa godt betragte den som et Præmiedyr.

Konen var kommet ud, og hun var jo ikke fri for at være lidt forbavset.

„Ja, det er Sager du. Sikken Bredde den har,“ han gav den et Slag paa Bagdelen, „— og Mælketegn, A ved ett, hvor en skal gaa hen for at se saadan et Spejl. Det er jo ingen helt ung Ko, men de er tidt bedre til Mælk, naar de saadan har faaet en tre, fire — en fire, fem Kalve. — Den er jo ett saa farlig stor, men saa tærer den heller ett saa meget, saa det passer jo godt —“

„Ja men er den med Kalv?“

Det for som et Lyn gennem Vilhelms Hjerne, at det havde Drejs Peder jo egentlig slet ikke sagt noget bestemt om. Saa var den naturligvis ikke med Kalv. — Trække den ned til ham igen? Nej, Handelen var afgjort. Tilstaa, at han havde glemt at faa rigtig Rede paa det? Nej, for saa var han jo et Fæ.

Aa, det var da ogsaa Helvedes!

Han kunde have grædt, hvis han kunde været det bekendt. Men det kunde han ikke, og derfor svarede han: „Ja, naturligvis er den med Kalv, det kan du vel sige dig selv.“

Saa maatte man jo lade, som det var et Uheld, naar de virkelige Forhold engang kom for Dagen.

„Hvor meget gav du for den?“

„Aa ett mere end en 105 Kr. — det er billig. Ja A gav for Resten ett mere end 104 Kr. og 50, han maatte jo lade sig prutte, det gamle Asen.“

Vilhelm trak overlegen Koen i Hus. Bagefter gik han ind og gemte Kardusen, han vilde ikke, at Konen skulde se den. For Resten var der ikke meget i den, det Papskidt saa altid ud til saa meget. — —

Jens Mogensen var imidlertid gaaet et Smut ind til Drejs Peder, og bedst som de sad og fik sig en Pibe Tobak, begyndte Jens at snakke om Kohandelen. Drejs Peder havde ikke noget imod at tale om noget andet, kunde man mærke, men Jens holdt ham til Ilden.

„Det var et gammelt Hoved, du havde solgt ham, Drejs Peder.“

„Det var jo ingen Kvie.“

„Der er ingen Kalv i den.“

„Jo—o, det tror A vel nok, der er. — Vil du ett have stoppet om?“

„Tak, A ryger. — Hvad fik du for saadan en Skabilken, 70 Kr.?“

„Næ—høj, A fik jo da lidt mere. Vil du ett have en Gang at drikke? Aa Hedevig, hent en Kovs Øl og Brændevinsflasken.“

Jens Mogensen satte sig tilbage i Stolen og bakkede betænksomt.

„Det har været et godt Efteraar i Aar,“ begyndte Drejs Peder, han var ved at blive lidt bedre tilpas, „saadan med Græsning og den Slags.“

„Jo—o.“

Hedevig var imidlertid kommet med Drikkevarerne. Drejs Peder skænkede og bød Gæsten. De klinkede og drak.

Men næppe havde de sat Glassene paa Bordet, før Jens Mogensen begyndte igen: „Hvem er det, du har købt den Ko af, Drejs Peder?“

„Den Ko, A solgte i Eftermiddags. Ja, hvor var det — jo det var ovre paa Nordrup Mark, A købte den.“

„Ovre ved Herman?“

„Jah.“ Drejs Peder saa til en anden Side.

„Tykkes A ett nok, A skulde kende den. Det er en, A fallede paa for en fjorten Dage siden.“

„Naa.“

„Men den er ett med Kalv.“

Drejs Peder hørte det ikke, men pegede paa Flasken: „Skal det ett være en lille én til?“

„Nej Tak — og saadan en gammel Benrad faar du over 100 Kr. for. Du har vel selv givet firs?“

„Aak, A har givet meget mere.“

„Ja, du har saagu da altid tjent tyve Kroner paa den. Men hvad skal Vilhelm med den? Han skulde jo have en Kælveko.“

Hedevig forlod Stuen, det var ved at blive hende for varmt.

Drejs Peder begyndte at rulle med Øjnene, men han følte sig befriet ved, at Konen gik.

„Det ved A s'gu ett,“ svarede han, „enhver maa hytte sig selv.“

„Ja, især naar en sidder saa smaat i det som du.“

„A tjener da ett noget paa mine Hestehandeler,“ bemærkede Drejs Peder med et ondt Blink i Øjet.

Men saa begyndte Jens Mogensen at bande stort.

„Det skal du ett komme her med, lille Drejs Peder, for det var en stor Kæltring, den Pranger, A solgte til, og saadan en regner A det for en Velgering at pudse af. Men A har pinede aldrig i mine Levedage snydt en Smaamand, det vil A lade dig vide.“

Jens Mogensen var blaa i Kammen, Drejs Peder kobberrød.

Begge havde de ondt i Sinde, men da der kom fremmede i det samme, maatte de holde det i sig.

Jens Mogensen rejste sig for at gaa. Der var heller ingen, der bad ham blive.

Om Aftenen da Hedeveg og Drejs Peder var ved at gaa i Seng, begyndte hun at tale om Kohandelen.

„Sidder han ett snavs i det?“ spurgte hun.

„Det gør han maaske nok.“

„Ved du af, han har tjent her paa Damgaard i tre Aar?“

„Nej, det kender A ett noget til.“

Drejs Peder begyndte i Stedet for at fortælle om, hvor uforskammet Jens Mogensen havde været. Men Hedeveg afbrød ham og sagde, at Jens Mogensen kunde hun godt lide; der var noget friskt ved ham.

Drejs Peder svarede ikke, men vendte sig om paa Siden, han vred sig lidt, før han faldt i Lave, men længe varede det ikke, før Snorkeværket var i Gang.

Næste Formiddag gik Drejs Peder ind i Aftægtsstuen og fortalte Karen Mari om Kohandelen. Der var intet af hans Ord, der var ligefrem Løgn, men der var heller ikke noget af det, han sagde, der var helt ud sandt. Og efter at han havde fortalt om Jens Mogensens Nederdrægtighed, gav Karen Mari sin Tilslutning ved at grave gamle Historier op fra den Tid, da Frans og Jens Mogensen var Uvenner.

Drejs Peder var veltilpas, da han gik. Karen Mari var en fornuftig Kone, bare Datteren havde været ligesaa klog.

Om Eftermiddagen gik Hedeveg over for at besøge Anna, som var den Søster, der boede nærmest. Hun syntes, hun trængte til lidt anden Luft.

Til sin store Forbavselse traf hun Søsteren syngende ude i Bryggerset, Anna gik med Thorvalds

Kasket paa, den sad endda lidt paa Snurr, og hun saa hel tøset ud.

Da de kom ind i Stuen og sad ved en Kop Kaffe, kom de til at tale om, dengang Thorvald kørte løbsk. Han var helt rask nu og lod i det hele, som det hele ingenting havde været.

„Du skal nu ett køre til Vejle med en Plag for en anden Gang, Farlil,“ sagde Anna og nappede ham skælmsk i Øret.

„Aa hvad, det gik jo egentlig godt,“ svarede Thorvald og saa hen paa sin Kone.

Hedevig var ved at tabe baade Næse og Mund Der var nok kommet en ny Aand i Huset, mærkede hun.

Nogen Tid efter, da Thorvald var gaaet ud at fodre, og Børnene sad og legede, spurgte Anna, om Hedevig ikke vilde med op at se noget Tøj, hun havde faaet fra Væver.

De gik op i Storstuen, hvor det rene hvidskurede Gulv straaledede dem i Møde. Stuen syntes halvtom, skønt der stod baade Skabe og Kister foruden Sofa og Bord. De lange og lave Vægge skinnede rene og nøgne, kun et Par kolorerede Kejserbilleder straaledede som et Par store Papirsblomster ud fra den ene Flade. Mens Køkken og Borgestue var i den ene Ende af Huset, var Storstuen i den anden, og naar man traadte ind i dette Værelse, strømmede en stille og højtidelig Fred en i Møde, samtidig med, at en Duft af Renlighed fra Gulvet blandet med Lugten af Stabler af Tøj og bleget Lærred trængte sig ind

paa en. Det var i den Stue, Bønderne betroede, hvad der ellers skulde ties med, det vil sige, det var mest Kvinderne, som kom op i Storstuerne i det Ærinde. Mændene betroede sig overhovedet ikke.

Fraset disse alvorlige Besøg, hvor det ofte hændte, at det hvide Gulv opsugede et Par blanke Taarer, brugtes Storstuen ikke, undtagen naar der var Bryllup, Barselgilde eller anden stor Højtidelighed. Til daglig havde den ikke andet at gøre end ruge over sine Skatte af Vadmøl og Drejl.

Anna viste sit Tøj frem, og Søsteren udtalte sig anerkendende. Saa talte de lidt om de forskellige Vævemaader og om, hvem af Sognets to Vævere der var den bedste.

Men saa gik Anna pludselig hen og satte sig ved Siden af Søsteren og slog Armene om hende. Og nu betroede hun hende med stille Røst om sine store Oplevelser af og til afbrudt af en bævende Glædesgraad.

„A holder jo saa meget af ham, og det vidste A slet ett af før,“ sluttede hun.

Hedevig trykkede hende glad ind til sig, nu var Anna nok kommet over Flæberiet, skønnede hun.

Da Anna var færdig med at fortælle om sit, saa hun op paa Hedevig, og der laa vel et lille Spørgsmaal i hendes Øje. Hedevig saa det og svarede med et Suk, Ansigtet strammedes, og Kulde strømmede ned over det. Da gav Anna Søsteren et varmt Kys, og det var ellers usædvanligt mellem gifte Søstre. —

Hedevig gik glad hjem, for vel var hun i Som-

merens Løb blevet noget sur, og hun havde ikke altid saa meget tilovers for dem, det gik ilde, som hun før havde haft, men Søsterens Lykke var ogsaa hende en Glæde. Ellers havde det ogsaa nok sket for hende, især i de sidste Maaneder, at andres Lykke blev hende en Smerte, som om hun fik et Stik i Hjertet.

Om det nu var Misundelse, eller hvad det var, det vidste hun ikke ret.

Maaske det var Følgen af Fattigdom.

Men godt var det, at Anna var glad. Ja, det kunde gaa mærkeligt til, for der havde jo da ikke været andet end Misforstaaelse mellem dem hidtil. Maaske det hang saadan sammen, at de, man kaldte ordentlige Folk, overhovedet ikke kunde leve sammen uden at komme til at holde af hinanden.

Hedevig gik raskere, for hun frøs. Der var heller ikke fri for at komme Kulde derindenfra. Men det var vel ikke saa sært, naar man var gift med en Isblok. Det vilde snarere være mærkeligt, om man kunde leve sammen med saadan en til sit Livs Ende uden at fryse ihjel.

Ak ja, hun havde ikke været fri for at mene om sig selv, at hun var den mest vaagne af Døtrene paa Damgaard, og nu var hun den, der sad alleruslest i det, og det var jo ikke ufortjent. Giftet sig for Penges Skyld havde hun ikke, men hun havde gjort det for at faa Fred — og nu havde hun netop slet ikke Fred. Hun syntes, hun havde narret sin

Far, for hans sidste Ord til Moderen var nok en Advarsel.

Hja — hun led af Fejghed, andre af Begærlighed, og derfor traadte de fejl i Livets vigtigste Stund, for Fejghed og Begærlighed var Hjertets frugtbareste Ukrudt og det med de dybeste Rødder.

Hvis nu Faderen kunde sidde oppe i Himlen og se, hvordan hun havde det?

Hun havde jo nu heller ikke al Skylden. Hendes kære Familie havde drevet godt paa Kilen. Man kunde jo nok give andre Mennesker Raad, men aldrig i Kærlighedssager. Endsige da øve noget Pres.

Moderen havde jo været den værste. Hede vig mærkede nok, hvor der var steget Kulde op i hende over for Moderen. For hver Gang hun ærgrede sig over sin Mand eller væmmedes ved ham, følte hun Bitterheden.

Hun havde prøvet at tage Tøjlerne saadan som Line havde gjort. Men Drejs Peder smaagrinede blot ad det, han var ikke saadan at køre med. Hun følte sig lænket til en Sten, og det blev ikke hende, der trak den med sig, nej, det blev nok den, der holdt hende fangen. Hede vig havde opgivet Ævret. Trolde var Trolde, og Trolde blev ikke anderledes. —

Maaske kom der mere Lys over Livet, naar den lille, hun bar paa, kom til Verden. — —

Hede vig var nær ved sit Hjem, og hun saa en Mand liste af Sted med et Løb i Haanden. Det var vel Drejs Peder? Ja det var, for der var ingen anden, der gik saa utrolig langsomt. Hvorfor kunde han

ikke ogsaa bruge Benene lidt raskere! Han var da hverken gammel eller affældig.

Uf! hun blev nervøs ved at se paa ham.

VIII

Der skulde være Sogneraadvalg i Sørup, og Sindene var i stærk Bevægelse, for intet kan være mere ondartet nærgaaende end Lokalpolitik i et lille Sogn.

Drejs Peder, som ellers ikke befattede sig med Politik, var stærkt optaget af det forestaaende Valg. Der var nemlig Stemning for at faa Jens Mogensen ind i Sogneraadet, og det kunde Drejs Peder for sin Død ikke taale. Valget vilde komme til at staa mellem Jens Mogensen og Drejs Peders Søkendebarn, Johan, og rent bortset fra at Drejs Peder ikke undte Jens Mogensen nogen som helst Ære, saa var det maaske ogsaa heldigst for Skattens Skyld, at det blev Johan. Denne havde godt nok Forstaaelsen af den Slags Vanskeligheder, der var ved at sidde med en stor Gaard.

Drejs Peder var ikke meget belæst, men han havde jo engang kunnet saa meget, at han var blevet konfirmeret; skrive sit Navn kunde han og regne som den bedste, og Forstand paa visse Sider af Menneskenes Sind havde han ogsaa. Det var slet ikke paa Grund af Gavmildhed, naar han i den sid-

ste Tid før Valget bød næsten hver højestbeskattet, som han traf uden for Gaarden, ind paa en Skænk.

En Dag havde han faaet fat paa et Par Smaa-gaardmænd ude fra Marken.

„Ja, nu skal vi jo saa have Valg,“ sagde Drejs Peder og tændte sin Pibe. „Der er vel mange“ — bak, bak, bak — „der stemmer paa Jens Mogensen — æh hm. A vilde næsten tykkes, at det var Almissee at lade være. Han sidder jo og tager Gæld paa sig og kunde godt have behov at være lidt mere hjemme. Saa hvis en vilde gøre ham en Tjeneste, saa — —

Og en skal jo ett gøre Folk Fortræd, naar en kan blive fri.“

Mændene tog en Slurk af Punsen og erklærede, at det mente de egentlig ogsaa.

„Det kunde A nok tænke. Saadan vilde alle fornuftige Folk sige. A snakker ogsaa kun om det, til hvem A stoler paa. A tykkes, vi skulde hjælpe ham saadan i al Stilhed. Hvis en snakket for højt om det, kunde han jo ske at blive lidt knaase. Han er jo for stolt til saadan helt offentlig at tage imod Hjælp.“ — —

En anden Dag var en gammel gerrig Knark inde at faa Piben stoppet. Han pressede alt det Tobak i sit store Træhovede, han paa nogen mulig Maade kunde faa stoppet deri, og det var slet ikke saa lidt. Drilske Naboer sagde ogsaa, at han gik i Byen engang om Ugen for at faa stoppet, og saa kunde han ryge af det i otte Dage, men det kan jo ogsaa ske, at Folk overdriver. Nok om det; da han havde faaet

stoppet og skulde til at have tændt, vilde det ikke trække. Han sugede og stønnede som en gammel Blæsebælg, men Hovedet var og blev forstoppet. Der var jo saa ikke andet at gøre end at kradse ud igen. Det gjorde han paa Bordet, og saa stoppede han atter, men løsere. Det Tobak, der blev tilovers, puttede han i Lommen. Drejs Peder saa paa ham, Hedevig saa ogsaa paa ham. De havde hver sin Grund til det.

„Tror du, Jens Mogensen bliver valgt, Kynde?“ spurgte Drejs Peder.

„A blander mig ett i det.“ Kynde rystede dystert paa Hovedet.

„Nej saamænd. — Der er jo det, at Jens Mogensen vil vel nok blive noget haard ved dem, der har lidt Penge. Ved det han nu ingen selv har, saa — —“

Kynde spidsede Øren.

„Men hvad, om du skulde blive sat lidt op i Skat, det kan du vel ogsaa taale.“

„Nej, Død og Pin' kan A ej,“ for det ud af Kynde, „det Par Skilling, en har, har en da ondt nok med. Skulde en saa give mere i Skat til!“

„Nej, A mener ret nok ogsaa, det er tombe. — Men saa kommer du til at komme ned i Kroen næste Fredag og stemme paa Johan.“

„Til Valg? Ja, hvis det betyder noget med Pengene, saa kommer A.“

„Ja, det er nu baade sikkert og vist. Det vilde jo ogsaa betyde meget, hvem du stemmer paa — A

mener saadan over for andre Mennesker, du er jo en estimeret Mand i Sognet.“

Kynde rettede Ryggen, saa Vadmelskøderne flagrede.

„Tror du — — tror du, det betyder saa meget, om A møder?“

„Ja, det er saa sikkert, som A sidder her. Vil du ett have stoppet om engang?“

„Tak, A ryger. — Men maaske kan det ett holde, til A kommer hjem —“

„Ja men værsaagod og tag en lille Haandfuld i Lommen.“

„Ja Tak. — Ja, det er det, at det er saa kyvsom at ryge af en kold Pibe det sidste Stykke.“

Kynde stak Haanden ned i Kardusen og tog en stor Haandfuld og kom i Lommen, nølede lidt, gjorde saa en hurtig Haandbevægelse og tog en lille Haandfuld til.

Han rejste sig og gik, Drejs Peder fulgte bagefter. Ude i Gaarden vendte Kynde sig med hel Front mod Drejs Peder og sagde: „Paa Valgdagen stiller A i Kroen.“

Dermed gik han, og Drejs Peder listede ind og saa til sin Tobak. Svindet anslog han til et Fjerdingspund.

Inde hos Smedens traf Drejs Peder Dagen efter en Gaardmand oppe fra Byen, som han ikke rigtig vidste, hvor han havde, men han begyndte da at lirke ved.

„Det var da skammeligt, saadan en Bjørn Jens

Mogensen trak af med den anden Dag. A kan ett begribe, hvem der havde skænket saadan for ham, det er jo da baade Synd og Skam.“

„Ja—a, jo—o, det er jo slemt,“ svarede Mikkell. Drejs Peder følte sig opmuntret og gik videre.

„En kan jo aldrig stole paa ham. Han kan saa let faa noget i Hovedet, og saa ved han ett, hvad han gør. Den anden Dag havde han nok slaaet sin Karl.“

„Saa—aa, da.“

„Ja, det havde han, og det er jo galt, ens Folk skulde en da helst behandle ordentlig.

Nej, ham kan en ett godt være bekendt at sætte i Spidsen for noget.“

„Næ—j, nej saamænd.“ Mikkels Ansigt var uudgrundeligt.

Samtalen fortsattes i nogen Tid, og Drejs Peder gik veltilfreds hjem. —

Valgdagen kom. Drejs Peder havde Mavepine af Spænding. Han havde næsten ikke tænkt paa andet i fjorten Dage, og der var gaaet urimelig meget Tobak og Brændevin til. Men det var jo at haabe, at det kunde betale sig. Hvis nu Johan blev valgt, saa fik da deher Mogensener en paa Snuden, som vel var.

Johan og de andre af Slægten havde ogsaa arbejdet godt. Jens Mogensen derimod havde intet gjort, han var temmelig sorgløs og uden Evne til at tage langt Sigt.

Gaardmændene samledes nede i Kroen, et Par

Sogneraadsmedlemmer med Briller paa Næsetippene sad og førte Lister. En for en kom Vælgerne og sagde, hvem de vilde stemme paa. Flere af dem vred sig lidt ved det, naar de kom til det sidste Navn, for det skulde jo enten være Jens Mogensens eller Johans, og Spændingen var saa stor, at det betød Uvenskab eller i alt Fald Forbrydelse til den ene af Siderne.

Drejs Peder havde ikke stemt, og han fandt stadig Paaskud til at trække det ud, for han fandt det rarest at vente til sidst. Naturligvis vilde han stemme paa Johan — hvis det blev nødvendigt. Men kunde Johan klare sig alligevel, eller skulde det gaa saadan, at han slet ikke kunde blive valgt, saa vilde Drejs Peder simpelt hen stemme paa Jens Mogensen, saa kunde dennes Parti da ikke faa noget imod ham. Drejs Peder gik og roste sin egen Fiffghed i Tankerne.

En Tid stod de to Medbejlere lige, men saa fik Johan Overtaget, og Drejs Peders Tænder lyste. Uden Ærgrelser gik det dog ikke af. Mikkelt stemte paa Jens Mogensen, og da han kom forbi Drejs Peder, saa han smørret paa ham og sagde: „Ja — A kom jo til at stemme paa Jens Mogensen, det var vel ett helt efter din Recept.“

Drejs Peder snuste lidt ad dette her, Asenet havde da vel ikke fortalt Jens Mogensen det hele. Drejs Peder fik med et en Følelse af, at det var for varmt i Stuen, og prøvede paa at faa et Vindu op.

Lidt senere troppede Kynde op med Piben, han

gik rask hen til Afstemningsstedet og sagde meget højt: „A stemmer paa Johan, for A vil ett give mere i Skat.“

„Hvem har sagt, du skulde det?“ spurgte en.

„Det har Drejs Peder sagt, A skal — hvis da Jens Mogensen bliver valgt. Og med de Udgifter, en har, saa kan A ett bære det.“

„Nej, Tobak er jo dyrt,“ lød det fra en af Mændene. Kynde lod sig ikke forlyde med noget, men bakkede bare videre, han havde faaet stoppet paa Vejen derned.

Drejs Peder var stærkt utilpas. Folk var da ogsaa saa ærgerlig tykhovede, og nu kom han vel til at sluge et Par Piller, før han gik hjem. Endelig gik han hen og stemte, og det blev paa Johan. Drejs Peder var blevet bange for at drive Spillet videre ud.

Valget sluttede med det Resultat, at Johan blev valgt med ti Stemmers Overtal. Spændingen var udløst, og der blev almindelig Uro, enkelte havde Kasketten i Nakken, og flere skændtes.

Jens Mogensen kom op fra Skænkestuen, og hans Ansigt blomstrede. Drejs Peder begyndte at liste henad Udgangen til.

„Skal du ett vente og have en Puns med?“ spurgte en af Gaardmændene.

„Nej Tak, A lovede min Kone at komme tidlig hjem.“

„Er det ett snarer jeres Pige, du skal hjem at se til?“ begyndte Jens Mogensen. „I har jo saadan en pæn Pige.“

Drejs Peder drejede sig lidt som en Ulv, der viser Tænder: „A banker i alt Fald ett mine Folk, Jens Mogensen.“

„Haa—aa! skulde det være saa farligt at give saadan en Fyr en paa Snosken, naarenstid han ett vil makke ret. Du kunde gerne faa et Par med, Drejs Peder, hvis det var saadan, at A kunde lidt bedre lide dig. Ja, A ser godt, dit Flæsk bævrer, men du skal ett være ræd, A vilde s'gu nødig smøre mine Fingre paa dig, men A ved godt, du har gaaet og undergravet mig det bedste, du har lært, og helt dum er du s'gu ett i den Retning. Du er en rigtig Muldhvalp er du.“

Det sidste Udtryk vakte en Del Munterhed, og Jens Mogensen lo selv godt med.

Drejs Peder saa hverken til Højre eller Venstre, men skjævlode af hen mod Udgangen, det bedste han havde lært. Men Jens Mogensen var ubarmhertig nok til at give ham en Salve til.

„Tror du, du kan finde ene hjem, Drejs Peder? Muldhvalpe ser jo ett saa godt, ha, ha, ha!“ —

Drejs Peder var dygtig vranten, da han kom hjem fra det Valg, men Hedeveg fortalte han ingenting udover, hvem der var valgt.

Hedeveg havde ikke fulgt med i alt det Sogneraadsvrøvl, som der var bavlet saa meget om i den sidste Tid, og det, Drejs Peder havde foretaget sig, kendte hun kun halvt, men hun vidste nok til at foragte det.

Nej, hun havde andet at tænke paa, som var mere

værd end hele Søby Sogneraad tilsammen og det var den lille Dreng derhenne i Vuggen. Han havde givet hende mere Mod paa Livet. Naar han sugede sin Næring ud af hendes hvide Bryst, mens hans smaa rynkede Hænder gled hen over hendes Hud, da følte hun sig stolt og glad. Hun følte sig næsten som en Gud. Her var et Menneske, som hun havde givet Liv, og som var skabt i hendes Billede.

Men det kunde hænde, at der midt i Moderglæden gled en Sky over hendes Ansigt. Hvis han nu blev en Drejs Peder!

Det at have Børn gav én grænseløse Haab, men ogsaa en uhyggelig Frygt. —

Hedevig og Anna kom mere sammen den Sommer, end de før havde gjort. Nu havde Hedevig jo en Dreng paa et Par Maaneder, og Annas Vugge var nylig blevet set efter, og dette Fællesskab i Lidelser og Lykke havde sin store Andel i, at de ofte sad sammen ude paa Græsplænen i Damgaards Have og saa paa Æbletræernes Blomstertæppe eller længere hen paa Sommeren paa Syrenernes kølige Klaser, der hang yppige og tunge som modne Bryster og udsendte deres kraftige Duft, mens Bier brummede, Sommerfugle flagrede og Guldsmede lynede forbi. Annas Børn laa og tumlede i Græsset sammen med Karo, Damgaards store Hund, den var gammel og lidenskabsløs, og Børnene kunde saamænd godt lægge sig oven paa den begge to, uden at den rørte et Lem, en Dag kom Drengen til at bide den i

Tungen, men da løftede Karo ogsaa Hovedet og sagde Vov.

Anna og Hedevis sad og talte om Børn og Børnetøj, Anna var som en kvidrende Fugl, hun bekymrede sig ikke, Hedevis havde ogsaa begyndt at skimte Solskinnet, men nu og da borede et Suk sig pludselig gennem hendes gode Humør. Hun var nu engang blevet Invalid, og Mennesket glemmer aldrig, at det har haft sin Helse. —

I Juli fik Anna en lille Pige, og Thorvald var saa glad, at han hoppede, men det varede til helt hen i Efteraaret, før Anna blev rask, og derfor havde hun og Søsteren vanskeligt ved at komme sammen.

Vinteren kom, og Hedevis følte sig ene. Før havde hun jublet over Sne og Is og de lange Aftener, nu følte hun kun Mørkets knugende Tryk. Mørket voksede for hver Dag, der gik, det var, som Morgen og Aften skulde mødes.

Hedevis var heller ikke rask, hvad der delvis kom af, at hun atter var i Omstændigheder, men desuden havde hun en Tid været træt og nervøs, hvad hun mente at være blevet af at give Bryst.

Under saadanne Forhold kom hun til at se endnu sortere paa sin Mand. Hun foragtede ham, som han der gik omkring med sit sløve Blik, der nu og da afløstes af et fiffigt-lurende Øjekast.

Hun mindedes Eventyrene i Degnens Bog. Ja, han var Trollden, der sugede hendes Blod ud Draabe for Draabe.

Hvor hun længtes efter Ungdom, Latter og Skæmt, ja Leg og sprællende Kaadhed.

Liv manglede der.

Hun havde altid følt noget af dette Tryk, fyldt af umaadelig Længsel og hæmmet af sin ufuldkomne Flyvekraft, som hun havde været, men der havde dog før været Lysninger i Mørket.

Men nu. Hun følte sig som en knækket Blomst, der aldrig kan skyde nye Blade og kun med Smerte og Besvær suger den Smule Livskraft op gennem Haarrørene, som er nødvendig for netop at hindre den i at dø.

Hun havde selv manglet Stivelse, det var sandt.

Men det var da for Pokker vel ham, som havde traadt hendes Liv i Stykker.

Han skar sig en Hasselkæp, fordi han havde Nytte af den. Han røvede sig en Jomfru, fordi han havde Brug for hende.

Aa Gud, hvor var det hele væmmeligt. —

Dagene kortedes og Mørket groede. Ja saadan var hendes Livsudvikling gaaet. Hvor hun længtes efter Lys — Æbleblomster og legende Solpletter.

Mange Gange sad hun inde i Dagligstuen og stirrede ud over den nøgne Have og ned paa den hvide Vej, der som en Orm snoede sig hen mellem de sorte Marker. Men Mørket faldt, og hendes Længsel var som et ensomt Barn i Natten.

Drejs Peder syntes, hun var doven, og en Dag ymtede han noget om, at hun godt kunde bestille lidt mere end stirre ud af Vinduet — der var jo

egentlig heller ikke noget at se efter. Men da snævrede hun som et vildt Dyr, og Drejs Peder stak Halen mellem Benene og gik.

Der kom de Tider, hvor hun tog sig sammen og arbejdede baade tidlig og silde, men saa kom Trætheden og Nervøsiteten som Løn, og hun faldt atter sammen. Noget skulde hun arbejde med, og saa grublede hun, eller hun lod sin frodige Fantasi kogle mørke Fremtidsbilleder frem for saa atter at grunde over dem.

En Søndag hen under Jul var hun og Manden i Kirke. Paa Hjemvejen kom han i Følge med nogle Bekendte, men da han skulde til at se efter Hede-
vig, var hun ikke til at øjne. Han travede tilbage til Kirken, og der fandt han hende paa Kirkegaarden, hun sad og græd ved sin Faders Grav. Drejs Peder blev hed om Ørerne, for dette her saa underligt ud. Der var vel da ikke noget galt med hendes Forstand. Da de kom hjem, talte han med Svigermoderen om at hente Doktoren, men da Hede-
vig næste Dag lod til at være bedre, begav han det.

Hede-
vig var ikke blevet bedre, men hun opbød al sin Kraft for at skjule sine Følelser for sin Mand. Hun nedværdigede sig ikke med sin gode Vilje.

Saa indtraf det Uheld, at Lillepigen blev syg og maatte rejse, og da de derved kom til at mangle en til at malke, fik Drejs Peder Andenkarlen til at hjælpe til Morgen og Middag, selv malkede han med om Aftenen. Men Hede-
vig syntes, at han og Storpigen til Tider var lidt længe om det.

Det manglede bare, at han — — nej det kunde der vel ikke være noget om. Men Tvivlen var vakt, og den gnavede som en Mus om Natten, Sindet fik ingen Ro.

Nu kom det til, at den lille Dreng, Marius hed han, ikke var rigtig rask, saa hun ikke kunde faa sin Nattesøvn. Ofte laa hun vaagen over det halve af Natten for at berolige ham. Drejs Peder derimod sov godt, Munden stod aaben, og han snorkede, saa det sved i hendes Nerver. En Nat da hun endelig havde faaet Barnet til at sove, lagde hun sig til Ro for selv at faa lidt Hvile, men Sønnen kom ikke, Tankerne kørte rundt i hendes Hjerne i en broget Ring som Lysene paa en Karrusel.

Hun rejste sig op i Sengen. Der laa han nu, det Kødbjerg, og tog sin Hvile som en anden Ko.

Pludselig kom der en Indskydelse farende og slog ned i hende som en Gnist, der falder paa et tørt Straatag: hvad om du satte Haanden paa hans Strube og klemte til.

„Nej, nej, A vil ett.“

Hun holdt Haanden for Øjnene og lagde sig ned. Men det var, som hviskede en Stemme i hendes Øre: „Kvæl ham, kvæl ham, kvæl ham.“

Hedevig vendte sig om paa Siden og gav sig til at tælle Knoglerne i alle sine Fingre. Hen paa Morgenstunden fik hun endelig et Par Timers urolig Søvn.

Den næste Dag gik hun om i Frygt for Natten. Vilde hun høre den samme Røst igen? Eller var

det kun sidste Nat, det koglede saadan i hendes Hjerne. Spændingen blev stærkere, efter som hun naaede nærmere og nærmere Aften. Lidt efter at hun kom i Seng, faldt hun dog i Søvn, men nogle Timer efter vaagnede hun op med et Skrig, hun var vaad af Sved. Da slog Klokken tolv, og nu randt alle de gamle Spøgelseshistorier gennem hendes Sind. Klokken tolv var det jo netop, at de onde Aander gik igen. Den lille Natlampe lyste helt godt op henne ved Sengene, men i Stuens Kroge var der halvmørkt.

Hedevig laa og stirrede mod Vinduer og Døre: Vilde de springe op og en eller anden Gespenst svæve ind?

Hys! Der var noget, der bankede.

Igen. Igen! Igen!!

Hun holdt Vejret, og Sveden væltede ud af Porerne.

Saa var det kun en Gren, der piskede mod Vinduet.

Lettet for en uhyre Byrde lagde hun sig ned igen, hun var lige ved at smile af sig selv.

Den Nat skete der ikke andet, og Dagen efter trak hun Vejret lettere.

Om Eftermiddagen kom der en gammel Husmand og vilde laane fire Kroner af Drejs Peder, men Drejs Peder havde ingen Penge, nej han havde saamænd ikke, og Husmanden maatte skravle af igen. Men Hedevig gik forbitret op i Sovekammeret.

Om Natten var Barnet vaagen i et Par Timer, og

Hedevig var meget angst, hun syntes, der var noget, der lurede.

Skønt det var Vinter, følte hun sig varm i Ansigtet, og værre blev det, da Natlampen begyndte at brænde svagere.

Der var ingen Olie i den!

Og Klokken var kun to. Der var længe til Dag, men hun turde ikke gaa ned i Køkkenet og hælde noget paa. Hun, som før havde været saa frejdig og frisk, hun dirrede af Angst, bare hun saa hen i en af Stuens dunkle Kroge.

Hun saa hen paa Manden: Aa! der var det igen. „Kvæl ham. Kvæl ham. Kvæl ham.“

„Nej, nej!“

Hun gemte Hovedet ned i Dynerne. Da hun igen saa op, var der næsten helt mørkt. Lampelyset var som en døende Gnist. Hun vendte, halv mod sin Vilje, atter Øjnene om mod Drejs Peder. Hans hvidgraa Hudfarve belyst af Lampens matte Skær gjorde, at han kom til at ligne et Lig.

„Kvæl ham. Kvæl ham. Kvæl ham.“

Hedevig vendte angst Ryggen til ham, men atter lød de samme Ord i hendes Øre, som om en hviskede dem til hende.

Hun bøjede sig ned over Vuggen, for om ikke den uskyldige kunde befri hende. Hun fik ogsaa Ro og faldt hen i en Døs. Men da hun, træt af den anstrengende Stilling, lagde sig tilbage igen, kom Kogleriet atter. Hun vendte og drejede sig, men hvor hun end vendte sig hen, hørte hun den samme Hvisken.

„Aa lad være, lad være,“ bad hun. Men ud fra Mørket hvislede lokkende Stemmer de samme frygtelige Ord.

Hun rejste sig op i Sengen og slog ud i Luften.

„Lad være, siger A.“

„Kvæl ham. Kvæl ham.“

„A vil ett høre det, siger A.“

Hedevig knyttede de hvide Hænder og truede. Men Luften var som opfyldt af Djæвле, og fra alle Sider lokkede de: „Kvæl ham. Kvæl ham. Kvæl ham.“

Da lod hun Hænderne synke. Stemmerne blev ivrigere og ivrigere.

Halvt hypnotiseret drejede hun sig i smaa mekaniske Sæt om mod Manden. Han sov som en Sten. Hun begyndte at famle efter hans Hals. Men med et rev hun Haanden til sig og raabte: „Aa Herre Gud, fri mig fra alt det Djævelskab.“

Med et var det hele forandret. Luften var blevet ren og klar og fyldt med Fred. Hedevig lagde sig tilbage i Sengen og aandede den kolde Vinterluft ind i friske Drag.

Hun strøg sig over Panden, den var mindre hed end før.

„Aa, Gud bevar min Forstand,“ bad hun, lagde sig om paa Siden og sov ind som et træt Barn.

Næste Dag følte hun sig taknemmelig og glad, og da hun havde gjort sit Barn i Stand, og det igen laa i Vuggen, sang hun det i Søvn.

„Krist stod op af Døde
 i Paaske-Morgenrøde!
 thi synger lydt og sjæleglad
 hans Menighed i allen Stad:
 Ære være Gud i det høje!“

Drejs Peder kom listende ind i Stuen, da hun sang det andet Vers, men hun lod sig ikke forstyrre. Han saa paa hende, satte sig ned og saa atter paa hende. Hendes Ansigt var lyst og klart som en Solstraale, Trækkene bløde og barnlige.

Drejs Peder følte, at der laa noget usædvanligt i Luften, for saadan havde Hedeveg aldrig set ud, og det var første Gang, hun sang siden Brylluppet. Han forstod ikke, hvad det var, men han foldede uvilkaarligt sine Hænder.

Da Hedeveg var færdig med Salmen, sov lille Marius. Hun rejste sig og gik ud og lavede en Kop Kaffe til sin Mand. Drejs Peder blev helt oplivet ved den ekstra Beværtning, som Hedeveg havde taget helt af sig selv. Da Drejs Peder havde drukket en Kop Kaffe, og han sad ved den anden, tændte han sin Pibe, lænede sig tilbage i Stolen og lagde det ene Ben oven paa det andet. Saa hvilede han saa godt. Han nippede til Kaffen, bakkede af Piben og saa hen til Vuggen.

„A havde tænkt . . .“ han rømmede sig en Gang, „A havde tænkt, at vi kunde lade Fjedervognen male op til Foraar. Det kunde jo træffe sig, at vi skulde ud at køre i Stads.

A havde ogsaa tænkt — hæ hm — at det var

maaske bedst, om vi fik Skrædderens Tøs til Hjælp til Sommer — du har det jo noget strengt med alt det Børneværk.“ —

Der var for Resten flere Ting, Drejs Peder havde tænkt, men det er nu ikke hvert Frø, der spirer.

Hedevig følte sig taknemmelig over for sin Mand, hun var ikke vant til Gaver, og det var hende en Glæde, at han gik og tænkte paa hendes Vanskeligheder og lagde Planer om Køreture til Sommer, Han var jo alligevel et Menneske, og meget kunde forandres med Tiden.

Livet var dog mærkeligt, snart frydefuldt som den friske Morgen og snart vildsomt som den sorte Nat. Hvis man lod være med at tænke, saa var der vel ingen Nat, men maaske heller ingen Morgenglæde. — Hedevigs Tanker gled tilbage til Barndomstiden, og hun standsede ved Mindet om Tørvegravning. Hun huskede, hvor hun som lille Tøs havde glædet sig ved at være med i Tørvemosen. Hun bandt Buketter af de brogede Blomster og det bløde Hjertegræs, og Mellemmaden smagte meget bedre dernede end hjemme. Og saa var det saa morsomt at se paa, hvordan Manden stod og æltede dernede i Tørvegraven for saa med et Sæt at svinge en Skovlfuld af det blanke Døj op i Hjulbøren. Ja, Mosen var dejlig, og saa var den saa spændende, for den havde jo ingen Bund. Naar Manden, der æltede, kom et Stykke ned, begyndte Vandet at vælde op fra Bunden, eller den ligefrem revnede med et Svup, og da maatte Manden være rap paa Fødderne, for et Øjeblik efter var

Graven fyldt af det sorteste Vand, der hvirvlede rundt i en truende Uro, før det fandt sig sit Leje. Vandet havde slaaet Bunden op, sagde man. —

Ja, saadan var det vel ogsaa med Livet. Paa Overfladen var Kabbelejer og Klokkeblomster og det fineste Hjertegræs, men lod man Tankerne grave ned for at finde andre Skatte, saa skete det før eller senere, at det slog Bunden op, og Dybets sorte Vand væltede frem som en forslugen Trolde.

Hedevig priste sig lykkelig, at hun var kommet paa det tørre igen, og nu vilde hun nøjes med at plukke Blomster.

IX

Da Æbletræerne stod i Blomst, blev Hedevig syg og fødte en Datter, men Barnet var lille og svagt. De maatte have Doktoren et Par Gange, Hedevig forlangte det, og han blev hentet i den nymalede Fjedervogn. Men det saa ud, som intet hjalp. Saa snart Hedevig var oven Senge, brugte hun hele sin Tid og al sin Kraft til at passe den lille Pige. Drejs Peder havde egentlig den Mening i sit stille Sind, at naar Barnet nu var saadan et Skrog, saa var det vel næsten bedst, om det gik hen og døde, for Svæklinge var ikke meget bevændt, og Doktor og Medicin kostede Penge. Men han sagde ikke noget om det, og det var klogt gjort af ham. Hedevig

havde det nærmest omvendt. Hun kom til at holde mere og mere af Pigen, jo nærmere hun var ved at miste hende, og hun fik ogsaa Lønnen derfor, thi Datteren tog en skøn Dag den Beslutning at leve, og fra den Tid kom hun sig daglig. Datteren hed Margrethe, og hun var ikke nævnet op efter nogen. Det var Drejs Peder ilde tilfreds med, men Hede-
vig havde taget ham med et Kup. Det var en Dag, da Barnet var saa sygt, at de frygtede, det snart var forbi, og saa blev der sendt Bud efter Degnen, at det kunde blive døbt. Da han kom, spurgte han, hvad Barnet skulde hedde, og Hede-
vig foreslog straks Margrethe. Drejs Peder tyggede lidt paa det, og da han endelig fik sagt, at det var der jo egentlig ingen i deres Familie, der hed, saa var Barnet døbt og Sagen afgjort. Margrethe var et langt Navn, og derfor forkortede Moderen det til Grete, Drejs Peder udtalte Navnet med Stød, som Skik og Brug altid havde været, men det gjorde Hede-
vig ikke, og lidt efter lidt blev det almindeligt, at Folk udtalte Navnet som hun. — —

. Børn fødes, gamle dør, Livets Hjul gaar altid rundt. Karen Mari var gaaet og visnet hen i de Aar, hun havde været paa Aftægt. Saa længe hun havde staaet ved Roret, havde hun haft Kræfter nok, men da hun forlod det, blev hun gammel. Nu i Efteraaret var hun blevet rigtig syg, og hun havde ikke meget at staa imod med. Karen Mari var ilde tilpas og havde været det længe. Mellem Hede-
vig og hende var der mere tomt Rum, end der var levende Traade.

Karen Mari begyndte at savne Hedevisgs Venskab, men hun fik ikke sine varme Ord over de kolde Læber, og Hedevisg indledede ikke.

Den første Tid Karen Mari laa syg, adspredte det hende noget at ligge og se paa et Par struttende Dyner, hun netop havde gjort færdig. Men da hun blev ringere, trættedes hun, og Pigen maatte tage dem bort. En Dag kom Væveren med noget Lærred, han havde vævet til hende, men hun vilde ikke se det, hun blev helt utilpas ved at tænke paa det, og Pigen bar det forbavset bort. Sagen var, Karen Mari laa paa det yderste, og der var Frygt i hendes Sind. Naar hun vendte Blikket tilbage, saa hun gule og svedne Marker, og foran var der dunkelt og vildsomt. Præsten kom og talte for hende, men hun forstod ikke noget af det, han talte jo Latin.

Hedevisg plejede hende omhyggeligt, og Line og Anna besøgte hende af og til. Men mærkeligt var det, for Hedevisg var den, som Karen Mari helst saa hos sig, mens Line ellers altid før havde været Nummer eet. Dag gik efter Dag, uden at der kom nogen Samtale i Gang mellem Hedevisg og Moderen.

Endelig en Eftermiddag hen mod Solnedgang brast Isen. Hedevisg sad og strikkede ved Moderens Seng, da Karen Mari drejede sig lidt og hviskede: „Han var en god Mand, din Fader.“ Datteren lod Bindehosen falde, bøjede sig ned over Moderen og kysede hende, mens hun strøg ned over de skindmagre Fingre. Det var, som det Tilgivelsens Kys forløste noget i Moderen. Hendes Ansigt fik et mildt, ja

næsten glad Udtryk, og saadan laa hun til Klokken to om Natten, da hun døde. Det sidste, hun fik sagt, var dette: „Nu tror A, A forstaar det, Frans.“ Drejs Peder mente, det var sagt i Vildelse, men Hedeveg forstod nok, hvad Meningen var, og hun glædede sig over det svage Smil, Moderen var gaaet i Døden med.

Det havde været en travl Sommer for Kvindfolkene paa Damgaard. De to Piger havde maattet bruge Benene, og Hedeveg havde heller ikke sparet sig. Drejs Peder havde helt glemt, at der var noget, der hed Skrædderens Datter.

Den følgende Vinter blev ikke saa mørk, som Hedeveg havde frygtet. Marius var baade stor og stærk, og Grete var kommet helt godt til Hægterne.

De havde faaet nye Folk til November, og det var nok nogen, der var Liv i. Især var Forkarlen Laurids fuld af Spændkraft. Han havde store Hænder og et Ansigt, der næsten var mørkerødt. Der var Blod i ham. Naar han skulde over Gaarden, sprang han, saa Gnisterne fæg fra Træskoene.

En dygtig Karl var han, og det skønnede Drejs Peder paa, tillige sprudlende fuld af Kunster, og det fornøjede Hedeveg.

En Dag stod han ude i Gaarden og rystede nogle Kartoffelsække, og Storpigen Stine kom netop forbi.

„Hør, du Stine,“ sagde Laurids, „kom herhen, saa skal du faa noget at se, du aldrig har set før.“

„Hvad er det da?“

„Ja, som A siger, det er noget, du aldrig har set før.“

Hun tøvede lidt, men hun var jo Kvinde, og Nysgerrigheden tog hende.

„Hvor er saa det, A skal se?“ spurgte hun, da hun var kommet hen til ham.

„Se nu derud ad Porten.“

„Ja.“

„Lige ind mellem de to Træer.“

„Ja.“

„Oven over Havelaagen.“

Hun hævede Hovedet lidt.

„Kan du ett se det?“

„Nej.“

„Luk saa det ene Øje.“

Det gjorde hun.

„Stir nu, alt det du kan.“

Hun var lige ved at stirre sig Øjnene ud af Hovedet.

Med en lynsnar Bevægelse slyngede Laurids den Sæk, som han netop stod med i Haanden, over Hovedet paa hende, trak den ned over hende og raabte til Andenkarlen om en Strikke, saa de kunde faa bundet for Posen. Oluf, som Andenkarlen hed, var ellers noget langsom af sig, men nu kom han som en Blæst. De bandt en Snor om Livet paa Stine, og hun skældte ud og hylede derinde i Posen.

Laurids traadte et Par Skridt tilbage, satte Hænderne i Siden og lo.

Pigen rendte rundt, sparkede i Stenbroen, som

om det kunde hjælpe, bukkede og rettede sig, vred og bøjede sig. Endelig fik hun Posen op over Hovedet, men Haaret var noget uldent.

Stine var halvvred, men dog ikke uden Forstaaelse af det komiske deri. Naturligvis skældte hun vældig ud. Han skulde ikke holde hende for Nar, den Slog han var.

Laurids vred sig af Latter. „A har ha, ha, ha . . . A har Skam ett holdt dig for Nar, Stine, A lovede dig, at du skulde faa noget at se, du aldrig havde set før, og nu spørger A dig, om du nogen Sinde i de tredive Aar, du har levet, har set en Kartoffelsæk indenfra!“

Karlene lo, Hedevis stod inde i Stuen og lo, og Drejs Peder kom listende for da at se, hvad det var for et gruelige Spektakel.

Pigen fandt det klogest at retirere, men i Bryggersdøren vendte hun sig om og sagde i en fornærmet Tone: „A er hverken fem og tyve eller tredive, vil A lade dig vide.“ —

Stine pønsede paa Hævn, hun pinte sin Hjerne længe, og en skøn Dag fik hun en Ide, som hun fandt var god, og den blev bragt til Udførelse.

Laurids skulde ned i Engen og rense Grøfter op, og han var netop ved at faa sine Træskostøvler paa. Men ikke saa snart havde han stukket den ene Fod ned, før han tog den til sig med en Fart, som var han bidt af en Hugorm. „Saa skulde da ogsaa . . .“ og nu kom der en Række Udtryk, som tydede paa Misfornøjelse.

„Men hun kan bare vente. A skal saadan balsamere hende, saa hun ett skal glemme det lige-straks.“

Han aabnede Døren ud til Stalden og vendte Træskostøvlens Skaft ned ad, og ud væltede en Flod af koldt, sort Vand. Laurids besluttede at lade, som om intet var sket, derved berøvede han Stine Fornøjelsen. Han tørrede den vaade Træskostøvle godt af indvendig, stak Haanden ned i den anden for at føle, om der var noget, men den var tør nok. Saa begyndte han igen at asle for at faa dem paa. Den ene var jo lidt klam, men det gik. Derimod kneb det mere at faa Foden i den venstre, endelig lykkedes det dog, men straks begyndte han at gøre Blæst. „Det er da ogsaa Kraftens, nu ligger der noget ude i Taaen.“

Under mange Grimasser og adskillige varme Ønsker for Stines Fremtid fik han endelig Træskostøvlen af igen. Han vendte den om, og ud trillede en dejlig stor Kartoffel. Laurids skulede lidt til den, men sendte den saa ud i Hestestalden, saa den slog Smut hen ad Brostenene og smadredes mod Væggen.

Nu lød Drejs Peders Stemme ude i Gaarden: „Naa Lau—reds, A tykkes, det varer lidt længe. Kommer du snart?“

„Ja,“ raabte Karlen, men føjede til med lav, pi-bende Stemme: „Nu skal A komme Drejs Pe—der.“ —

Laurids tav stille med Historien, men Lillepigen Katrine havde staaet paa Lur og set det meste af,

hvad der var foregaaet, og Resten kunde hun sagtens selv sætte til. Hun fortalte Historien i Køkkenet med rap Tunge, og hun gjorde den ikke ringere.

Næste Dag ved Middagsbordet kiggede Katrine ned efter Laurids's Ben.

„A tykkes . . . er dine Hoser ett vaade, Laurids?“

De andre begyndte at fnise, først kom der smaa Sprut af Latter, saa enkelte Stød, og endelig rullede en voldsom Latterbølge ud over Stuen. Hedevig holdt op at spise og lænede sig tilbage i Stolen for at faa leet ud. Selv Drejs Peder var ikke helt uberørt af Morskaben. Laurids valgte at se dum ud og lade fuldstændig uvidende.

Det hjalp nu ikke, dertil var Lillepigen for godt underrettet, men Stine led alligevel en Skuffelse. Hun havde med forfængelig Glæde ventet at blive skældt godt ud af Karlen for sit snilde, men nedrige Paafund. Imidlertid sagde han ikke et Ord, og til sidst var hun lige ved at være bange for, at han ikke vidste, det var hende, der havde gjort det.

Laurids ventede i tre lange Maaneder, og Stine ventede med Spænding i Blodet, hvad Hævnen vilde blive. Men da der stadig intet skete, mente hun, han havde opgivet det. Han havde maaske indset, at hun var ham for fiffig.

Nu var Sagen den, at Stine var lidt gode Venner med en Karl, der tjente oppe i Byen, og en Gang imellem holdt de Stævnemøde, hvad der naturligvis var en dyb Hemmelighed, det troede de da selv. Men de andre Folk paa Damsgaard havde nu baade Øjne

og Øren, og de vidste nok, hvad Meningen var, naar Stine om Aftenen listede ud af Køkkendøren med et Klæde over Hovedet.

En Aften havde Andenkarlen, det træske Asen, staaet paa Lur, og da saa Stine kom listende med smaa raske Skridt, slog han Følge med hende og spurgte, hvor hun skulde hen. Ja, hun skulde da ud at have lidt frisk Luft. Det skulde han netop ogsaa, svarede han, og saa kunde de jo holde hinanden ved Selskab. Og nu trak han om med hende i halvtredie Time, og saa var han endda ond nok til at varte op med et Par Kærestehistorier fra det sidste Sted, han havde tjent. Stine svarede lidt aandsfraværende, men til sidst dæmrede der et Haab i hendes Hjerne. Hun standsede brat og sagde, at nu vilde hun ikke med længer, for hun havde lidt, hun skulde have syet, før hun gik i Seng. Oluf fandt ogsaa, at det var passende Tid at gaa hjem, og han fulgte hende trolig til Køkkendøren igen. Stine var i sit stille Sind grumme harmfuld, men det var jo umuligt at faa Luft. Ja, saadan gik det til, at Stine maatte gaa i Seng med tør Mund, og hendes Kæreste havde Snue længe efter, han havde ventet bag et Pilegærde i halvanden Time.

Men en anden Gang var de heldigere. Det var en Søndag Aften, efter at Køerne var fodret af, at Stine og hendes Kæreste sad paa en Malkestol nede i Damgaards Kostald og talte om deres Fremtid, og den syntes de foreløbig saa godt ud.

Dog var der visse Vanskeligheder, for selv om

de lagde deres Spareskillinger sammen, blev det dog kun en lille Ejendom, de kunde overkomme at købe, og Slid vilde der komme nok af. Men nu er det jo lettere at sidde med sin Kæreste paa Skødet og tænke paa Sliddet, end det er at staa midt i Sliddet og tænke paa sin Kone, og derfor var de godt tilpas med det nutidige og ikke saa bange for Fremtiden.

Efter flere forgæves Forsøg rejste Stine sig, de maatte skilles, for det var snart Masketid. Arm i Arm gik de hen til Døren i Enden af Stalden, hvor de ubemærket kunde slippe ud.

Han tog i Klinken. Døren gav sig ikke.

„Naada.“

Han gav den et Rusk, men den holdt endnu.

„Saa da osse.“ Han rendte Foden lige ind paa den. Heller ikke det hjalp.

„Saa skulde da ogsaa den lille Mand . . .“

„Lad os prøve den anden,“ sagde Stine, og saa løb de hen til den. Men heller ikke den var det muligt at faa op; de begyndte at ane, at de var gaaet i en Fælde.

„Der er en Dør til.“ De sprang hen til den, men den var haspet paa den anden Side.

Nu var gode Raad dyre.

Karlen løb atter tilbage til den første Dør, skønt han godt vidste, at han ikke kunde faa den op. Og saadan prøvede han ogsaa de andre en Gang til.

De hørte Skridt ude i Gaarden, og det var til alt Uheld Drejs Peder, han stilede hen efter Stalddøren,

for han syntes da saa bestemt, at han havde hørt, der var en Ko løs.

Døren vilde ikke gaa op.

„Ih hvad, da var det da en snurrige Ting, kan Døren ett gaa op. A maa ind efter Lygten.“

Henne fra Laden hørtes en dæmpet Fnisen; der var en hel Flok Mennesker, baade Piger og Karle. Men ikke saa snart var Drejs Peder inde i Stuehuset, før en Skikkelse for ud af Laden og hen til Stalddøren, hvor den gjorde et Par Snit med en Kniv og stak noget i Lommen. Skikkelsen forsvandt hen i Laden igen.

Straks efter kom Drejs Peder med Lygten, og han var helt altereret, for den Dør plejede altid at have let ved at gaa op. Han naaede Stalddøren i samme Øjeblik, som Stine og Karlen fra modsat Side vilde prøve at tage et nyt Tag i den.

Drejs Peder tog fat i Klinken og rykkede til, Døren gik op som ingenting, og lige foran ham stod Kærestefolkene, forfjamskede og blændede af Lyset.

Manden løftede Lygten op for rigtig at betragte de to Kumpaner.

„Ih hva! Ih hva! Stine og Emil! Og I staar her og holder Døren, saa A ett kan komme ind. Saadan nogle Skarns Mennesker. Hvad kan I have at gøre hernede?“

„Det det kom af, at A . . . at A vilde hjælpe Stine at malke,“ forklarede Emil.

„Ih vilde du det, ja, det var jo pænt af dig. Det

kan du jo ogsaa godt komme til, men A tykkes, du er saa fin, sikke nogen Bukser du har, med Silkestriber paa — saa fine Bukser har A aldrig haft Raad til at faa. Men kom nu med ind at faa nogle gamle Klæder paa, saa kan du godt komme til at malke med.“

Drejs Peder gik, og Emil fulgte slukøret med, i Tankerne bandede han sorte Eder, og da han kom saa langt op i Gaarden, at han kunde øjne Porten, satte han af Sted i den mest flintrende Galop, og et Sekund efter var han dækket af Mørket.

Denne Historie blev kendt over hele Sognet, og naar det et eller andet Sted kneb med at faa malket Søndag Aften, var det en staaende Talemaade, at man kunde jo sende Bud efter Emil, han var villig.

Men Stine var vred for Alvor, og hun var ikke fri for at lade det gaa ud over Emil, næste Gang hun traf ham. Ialt Fald skulde de have Ring paa, og det straks, for hun vilde være fri for dette her Flineri.

Den svageste maa altid give efter, og hvem tvivler paa, at det blev Emil. Da Stine nogle Dage efter kom hjem fra en Købstadtur, var Laurids den første, hun traf.

„Naa, til Lykke med Guldbeslaget! Ja du bør jo sige mig Tak, for det var vel egentlig mig, der fik sat Skub i det.“

Stine skændte, men Skænd kan godt betyde Klap, og det betød de her. — —

Saadan gik Vinteren med Løjer og Latter, og Hedevig befandt sig godt. Dette var dog Liv.

Desuden var Laurids et Menneske, man kunde tale med, han havde ogsaa fattet Tillid til hende, og det skete af og til, naar de var ene i Stuen, at de sad og snakkede fortroligt sammen. Laurids fortalte om sit Hjem, hans Fader havde været fordrunken og Moderen forkuet. Nu var de begge døde. At tale om Forældrene var for ham som at lade Fingrene glide hen over smertende Saar, men Hedevig forstod at smygge sine Ord om de ømme Steder, saa de virkede som et lægende Balsam.

Han var et mærkeligt Menneske, forstod hun. Fuld af Spøg og Spilopper var han, stærk og dygtig tillige, men bag ved det alt sammen skjulte han en Sjæl, der var syg af stygge Barndoms minder.

Og saa var han saa mandig. De andre Mandfolk var som Gummielastikum, de kunde rækkes og strækkes, men saa snart man slap, havde de samme Form som før.

Men Laurids var ikke af Gummi.

En Søndag da han og hun var ene hjemme, kom der en Boss. Hedevig bød ham en Mellemmad, men han vilde have Brændevin, det sagde hun nej til, og saa blev han noget snovsig, stor og stærk var han, og Kæp havde han i Haanden. Men saa rejste Laurids sig op.

„Nu er det vist bedst, du kommer af Sted, for ellers kunde A træffe at faa Hænderne op af Lom-

Boss = en rejsende Svend.

merne, og saa vil du s'gu faa din røde Næse braanet.“

Bossen kiggede lidt paa ham som for at se, om det nu ogsaa betød noget. Men han saa ikke ret længe paa Laurids's Øjne, før han gik.

Foraaret kom. Hedeveg gjorde en stor Del af Havearbejdet selv. Naar hun gik ude mellem sine Træer og Blomster, følte hun sig blandt Venner. Vel var de tavse, men alligevel taknemmelige. Hun hængede om dem, og de skød lange Skud til Gengæld. Blomster og Børn er Lægedom for Sindet, og som Hedeveg gik der i Damgaardens gamle Have, skete det af og til, at hun gik og smaanynnede, det kom helt af sig selv som et lille Væld, der bryder frem.

En Dag hun gik og plantede Blomsterbed, hørte hun en Vogn køre ind Gaarden. Det var vist Laurids, der kom fra Mølle. Hun gjorde sig et Ærinde ind, og Øjnene var straks ude i Gaarden. Laurids sprang netop af Vognen. Hvilken Smidighed, det var som en Staalfer, der bøjede og strakte sig, hun mindedes i det samme, hvordan Drejs Peder langsom og forsigtig kravlede ned af en Vogn.

Laurids gik hen til Oluf, som netop var i Færd med at køre i Marken.

„Naa Ole,“ peb han, „kan du nu se at bjerge ved, saa du kunde faa det Stykke harvet til Aften. Vi kunde træffe at faa andet Vejr, A tykkes, A kan mærke noget i mit ene Ben.“

„Er du taavele, Laurids, Konen staar oppe i Vinduet og kigger herved.“

„Aa, det kan hun ett høre.“

Men Laurids blev alligevel alvorlig, sendte et Blik op til Stuehuset og gav sig til at spænde fra.

Om Aftenen da han og Oluf netop havde faaet Hestene vandet, stod Drejs Peder ude midt i Gaarden og skrabede Jorden af sin ene Træsko.

„Hør du Oluf,“ sagde Laurids, „han staar egentlig godt nu — tør du springe Buk over ham?“

„Er du tombe. Han jog mig væk med det samme.“

„Ja, han vilde jo nok pibe dig et Stykke. — Men saa tør A.“

Laurids satte i Fart, saa det sang i Stenbroen. Han stilede lige løs paa Drejs Peder, men da han naaede ham, drejede han skarpt udenom og løb over i Kostalden.

Hedevig stod oppe i Borgestuen og saa ud. Laurids løb godt. Der var Spænding i ham. Hun kunde næsten faa Lyst til at løbe om Kap med ham. Hun havde ogsaa kunnet bruge Benene; i Skolen var der ikke mere end een af Drengene, der kunde løbe fra hende. — Sikken Morskab det vilde være at løbe om Kap med Laurids lige ud af Porten, over Græsmarken og ned ad den nyharvede Mark, saa det bløde Muld stod dem om Ørerne. Løbe saa længe de orkede, og saa standse, naar de havde løbet al Vejret af sig, hun nogle Alen foran ham, og naar hun vendte sig om og smilede til ham, vilde han

hvæse, mens han holdt sig for Brystet: „Du kunde — — lige godt — — løbe stærkest — puh ha.“

Hedevig blev afbrudt i sine Fantasier ved, at Stine kom og spurgte om, hvad de saa skulde have oppe hos Høkeren. —

Paa Damgaard tjente den Sommer en Dreng, der hed Reinhard. Han var graa og fregnet i Ansigtet, og hans Klæder passede ham ikke. Reinhard var tretten Aar og havde været ude at tjene i fire. Han var vant til at blive jaget med. I Arbejdstiden maatte han rende for Husbonden, i Fritiden for Karlene. Hvor saadan en Karl kunde finde sig myndig, naar han laa og strakte sig i Sengen og kommanderede: „Dreng, rend ned til Skomageren med mine Sko! — Dreng smut over i Vognporten efter min Pibe, men tag Benene med dig, din Drønnert.“

Det var, som Karlene ved at jage med Drengen i Fritiden holdt sig skadesløse, fordi de selv maatte lyde den øvrige Tid.

Til Tak for Ulejligheden blev Reinhard i Reglen holdt for Nar. Hente Nevverjern kom han jo ikke til mere end een Gang, men saa fandt man paa andre Ting. De frygteligste Røverhistorier bildte man ham ind, og naar han saa først havde bidt paa, laa Karlene i Sengen og sparkede af Grin.

Jo, Reinhard havde faaet sin Sjæl glasseret, han troede ikke et Menneske længer end til Tænderne.

Saaledes mødte han ogsaa Laurids og Oluf med grundig Mistro, og det at de snakkede og lo saa meget, gjorde ham ikke tryggere, for nu skulde han

vel være Skive. Oluf fik imidlertid snart en høj Stjerne hos ham, for han lod ham en Søndag ryge en halv Pibe Tobak af sin Porcelænspipe, som ellers hang paa et Søm inde i Skabet, og hvad der opbevarede derinde, var Reinhard vant til at betragte som Kostbarheder, og hans stolteste Drøm var selv at komme til at eje saadan et lakeret Skab med Skuffe i Bunden.

Imidlertid forskaffede Drengen sig ogsaa Olufs Taknemmelighed ved en Dag at samle hans Jakke og Træsko ind lige før en vældig Tordenbyge.

Det varede noget længere, inden Reinhard vidste, hvor han skulde regne Laurids hen. Laurids drillede ham, men Reinhard havde Erfaring nok til at vide, at der var to Slegs Drilleri til, et, der betød Ondskab, og et, der betød Smiger.

Nu var Drengen noget slem til at snorke, og det gjorde Laurids et stort Nummer ud af.

„A ligger her og sover,“ fortalte han, „og saa hører A jo en Buldren som den forfærdeligste Torden. A springer ud af Sengen og hen til Vinduet — saa var Himlen helt klar. Tror I saa ett, at det er den Pokkernste Dreng, der ligger og snorker! Ja du har et godt Blæseværk, Dreng, men du kommer vist til at ligge oppe paa Høloftet, saadan at vi kan faa Nattero. Og kommer du derop, saa kyser du alle Rotterne af Gaarden, det var da ogsaa en Ting.“

Reinhard lo, det gjorde han altid, naar der blev gjort Nar af ham, for det vidste han var det kloge-

ste, men om han turde mere sig, var han ikke helt klar over.

Hans Fader hed Hans, men han blev kaldt Hans Flyttegal, fordi han aldrig havde Ro paa sig, men idelig flyttede om fra Sted til Sted. Drengen var vant til at blive spottet for sin Faders Skyld, men saa havde han fundet paa selv at gøre Nar af Faderen, derved tog han jo Brødet ud af Munden paa Angriberne og viste sig som en vældig Helt, for blandt Karlene blev ofte den anset for den vældigste, der var mest raa i Munden. Reinhard havde heller ikke været længe paa Damgaard, før han begyndte at kæppe op: „Min Far kalder de Hans Flyttegal, han har flyttet tre og tyve Gange, og han kan godt træffe at naa at faa flyttet tre og tyve Gange til, hvis han er saa heldig at leve.“

Han trak Munden op til et sjælløst Grin, men nogen videre Bifald indkasserede han ikke. Oluf lo lidt usikkert, men Laurids var snarest alvorlig. Dette gjorde paa en Maade Drengen godt, men paa den anden Side krænkede det hans Forfængelighed, at man ikke grinede ad hans Vittigheder. I Fremtiden gjorde han oftest Nar af sin Fader, naar kun Oluf var ved, og Oluf lo ret kraftig ad ham. Smigret heraf spottede Drengen videre, men naar Laurids kom til, tav han.

En Dag efter Fyraften var Laurids kommet ud i Haven, hvor Hedeveg endnu arbejdede, travlt beskæftiget med at sætte Planter. De kom da ogsaa til at tale om Børn, og Laurids sagde, at han mente,

det var en stor Ulykke, naar Børn kom til at foragte deres Forældre. Hedevig svarede ikke, og Laurids fortsatte. Han fortalte nu om Reinhard, som var helt forhippet paa at komme til at gøre Nar af sin Fader, han havde ligefrem samlet sig et helt Lager af mærkelige og grinagtige Spotteord. Ja, det var underligt, hvordan Drengen kunde være kommet ud i det, men slemt var det.

Hedevig, som havde staaet stille, gav sig til at arbejde igen, men da hun havde vandet nogle Planter, standsede hun, rettede paa en lille Hvidkaalsplante, som næsten var begravet af Muldet, og sagde: „Der er vel ett andet, der kan hjælpe end være god ved ham. — Maaske en ogsaa kunde snakke lidt med ham om det.“

De plantede videre, Hedevig vilde gjerne være færdig med det Stykke den Aften. Da de endelig havde faaet de sidste Planter i Jorden, var Sommer-natten begyndt.

Et let, mørkt Flor laa hen over Egnen, og det var stille. Maanen sendte sine blege Straaler ned over Haven og Stjernerne var begyndt at blinke. Nede i Dammen kvækkede Frøerne, og denne ensartede, aah saa beroligende Lyd passede godt til Natten, den var som Lyden af en Vugges Gænger.

Hedevig og Laurids stod nede ved Laagen og saa op over Haven. De skimtede de dugfugtige Træer og Buske, hvis bløde Omrids saas tydeligere mod den natblaa Himmel. Og stærkere end om Dagen sansede man Planternes krydrede Livsduft. Det var,

som kunde man høre Jorden og dens Børn drage Aande.

Hedevig og Laurids tav en lille Stund, saa sagde han lavt og højtideligt som i en Kirke: „Det er endda en køn Aften.“

„Ja,“ svarede hun og saa hen paa ham.

De stod lidt igen.

„En kunde næsten faa Lyst til at være oppe hele Natten,“ sagde hun.

„— men en skal vel ind og i Seng,“ tilføjede hun lidt efter.

„Ja, det skal en vel.“ —

Der var atter en Pause, de drak Sommernattens Friskhed ind i stærkere Drag, fordi de snart skulde miste den.

„God Nat, Laurids,“ sagde saa hun og gav ham Haanden.

„God Nat,“ svarede han og trykkede hendes igen.

Hun lod sin Haand dvæle en Tid i hans, hun syntes, den aldrig havde hvilet saa godt før. Han trykkede hendes en Gang til. Saa tog hun sin Haand og gik. Han blev staaende som en Søvnngænger med den højre Haand halvt aaben endnu. Endelig lukkede han den i og gik.

Saa snart Hedevig kom ind i Soveværelset, følte hun sig straks daarlig tilpas. I Sengen laa Drejs Peder og svedte og snorkede under stive og tunge Dyner, Luften var indelukket og beklumret, og Hedevig saa, at der var lavt til Loftet. Hun følte

sig som kommet ind i en anden Verden, men saa tænkte hun paa den derude, Naturens Rige, hvor Himmelen var Loft og Jorden Gulv, hvor man vadede i Blomster og aandede i Duft, og hvor Lærken hang i Luften med Struben dirrende af Kvidder.

Minder kan være som Kork og de kan være som Bly, Hedevig vuggedes i Søvn af sine, og hun drømte, hun var en lille Tøs med korte Skørter og Haarpisk ned ad Ryggen. Hun jog af Sted ned over Marken med en fremmed Dreng i Haanden, og de vilde løbe til Verdens Ende. Hun syntes, han lignede Laurids. Men bedst som de løb, kaldte Moderen paa hende, og hun maatte vende om. Ene gik hun hjem, og da græd hun.

En Formiddag som Reinhard gik hen over Gaarden og flettede paa en ny Piskesnor, bankede Hedevig paa Vinduesruden efter ham. Drengen benede af ind i Borgestuen — hvad mon der nu var i Vejen?

„Sæt dig ned,“ sagde Hedevig.

Drengen adlød forundret.

Hun satte sig ligeoverfor.

„Hør ved du hvad, Reinhard, du skulde ett gøre Nar af din Fader. Han kan jo have sine Særheder, som du ett forstaar, men du skulde alligevel ett gøre Nar af ham. Der kommer den Dag, da du fortryder det.“

Reinhard gav et Par Hik, han kunde ikke let være blevet mere forbavset, end han blev. Han

skulde ikke rende Ærinde, som han havde ventet. Han havde gjort noget galt, men blev ikke skældt ud. Han gav et Par Hik til, men han sagde ikke noget.

Hedevig gik ud i Køkkenet og kom tilbage med to varme Boller, de var netop ved at bage Tvebakker, dem gav hun Drengen, idet hun sagde: „Saa — gaa du nu at faa flyttet, saa Køerne kan komme hjem i ordentlig Tid.“

Hun gav ham et let Skub paa Skuldrene, men han følte det som et Kærtegn.

Han skyndte sig ud til Køerne, men hans Sind var i ustadig Ligevægt. Han var baade glad og bedrøvet paa een Gang, og det var en sær, salig Fornemmelse, som han ikke havde kendt før. Da han havde flyttet Køerne og stod ved den sidste, det var hans gode Ven „Trækkeren“, den klogeste af dem alle, omfavnede han pludselig dens Hals og stak i at brøle. Koen saa op paa ham, og skønt den egentlig havde travlt med sit, slikkede den ham dog et Par Gange op ad Ærmet. Han klemte dens Hals og klappede den, og da Graaden stilnede af, kløede han den under Hagen, gik saa hen paa Diget og spiste sine Boller, som var varme endnu.

Oppe mellem de røde Pile med de spydsomme Blade saa man et Par Drengøjne, der smilede gennem Taarer. — —

Der var en anden, som ikke smilede mere, og det var Hedevig. Hun var alt for grublevorn og selv-

betragtende til at blive ved at gaa om som et Barn i Uvidenhed om sig selv.

Hun vidste jo nok, at det var Laurids, der havde gjort hende mere glad det sidste halve Aars Tid. Hun var bedre tilpas, lettere om Hjertet, naar han var i Stuen. Ham kunde hun spøge med, og ham kunde hun tale med om mangt og meget, som havde ligget indespærret i hendes Sind. Hun var vist ogsaa mindre mut mod Pigerne, end hun før havde været.

Hvordan kunde det være, at Livet var blevet saa meget mere farverigt og lyst?

Med Gru gav hun sig selv det Svar: Du holder jo af ham. Du er jo forelsket.

Hun var uhyggelig til Maade, for nu var det Forhold jo brudt, det maatte det være. Hendes Børn skulde ikke lære den Slags af hende, og Folk skulde ikke have noget at rende med. Der var ikke fri for at være en lille Tilsætning af Foragt i den sidste Tanke, hun vidste godt, hvor gridske selv skikkelige Folk var efter at skalpere et Menneske, der var kommet galt af Sted.

Men det var strengt at staa ved Indgangen til det forjættede Land og stirre paa de søde Frugter og skønne Blomster og saa vende det altsammen Ryggen og gaa.

Fra den Dag af Hedevisg forstod sig selv, blev hun tilknappet og vagtsom over for Laurids. Øjnene gjorde hun kolde, og stundom havde de et overlegent Glimt, som lod de ham vide, at han stod over for Fruen paa Damgaard. Med Fortroligheden var det

forbi, og Laurids blev mere tavs og mindre vittig fra den Tid af. Den Livsglæde, som før udstraalede fra ham og Hedeveg og varmede alle de andre paa Gaarden, forsvandt, og Resultatet blev Træghed over hele Linien.

Pigerne syntes, at Konen var blevet skrapmere i den sidste Tid. Hedeveg vidste det maaske godt, men kanske tænkte hun som saa, at naar hun havde det saa ondt, var det vel ikke rimeligt, om Pigerne hoppede og dansede hele Dagen.

Hedeveg havde det svært, hun havde al sin Kraft behov for at vise sig kold over for Forkarlen, men inden for den kolde Skal rasede Ild og vilde Orkaner. Hun elskede ham jo over alt i Verden, og Stemmer hvinede i hendes Indre, at hun skulde tage ham trods alt og alle. Hun, som havde fastet saa længe, havde vel Ret til at sidde ved Gildesbord — om det saa ogsaa kun var for een Gangs Skyld.

„Nej,“ svarede Hedeveg Stemmerne, „det gør A ett. Det er en slem Arv, naar Børn faar Skam af deres Forældre. Det skal mine ett faa af mig.“ — —

Det blev et mørkt Efteraar paa Damgaard, selv Drejs Peder syntes, at det var blevet ligesom lidt mere kyvsomt i de sidste Maaneder.

Laurids's Sind var en Blanding af Fortvivlelse og Forbitrelse, Fortvivlelse, fordi han mere og mere blev klar over, at uden den yppige og modne Frugt, han nu havde fæstet sine Øjne paa, men som han ikke kunde naa, var Livet en øde Ørk, og Forbitrelse, fordi Grenen med Frugterne, som dog havde

været ham saa nær, at han havde kunnet glædes ved dens Duft, nu fornemt var svippet til Vejrs og hang højt over hans Hoved.

Drejs Peder talte med ham om at blive til næste Aar, men han sagde nej, han vilde hen til en anden Egn for at se Landbruget der. De andre Folk vilde heller ikke blive; de kunde egentlig ikke klage over Behandlingen, men alligevel følte de sig utilpas. Det muntre Liv, som de en Tid havde ført, var gaaet i Stykker for dem, og Menneskene længes altid bort fra Skuffelsens Gravpladser. Stine havde ogsaa sagt op, men da hun en Dag kom op i Storstuen, traf hun Hedeveg, som sad henne i en Krog med Lommetørklædet for Øjnene. Hedeveg fik snart bragt sit Ansigt i Ro, men Stine havde set nok, og hun kunde skønne, der maatte være noget i Vejen. Hun fik ondt af det for Konen, og Dagen efter sagde hun til hende, at hun vilde nok blive et Aar til alligevel. — Desuden skulde Reinhard blive, de plejede ellers ikke at have Dreng om Vinteren, men Hedeveg satte igennem, at der skete en Undtagelse.

Den første November tidlig om Morgen skulde Laurids rejse. Aftenen for havde han travlt med at pakke ind, han skulde ogsaa ind at have sagt Farvel til Hedeveg, for hun var ikke oppe næste Morgen. Men han kunde ikke blive færdig til det, han pakkede ud og pakkede ind, og det fik ingen Ende. Han havde da endnu den Forventning, at han skulde tale med hende og trykke hendes Haand — hendes Haand ja. Han glemte aldrig den Aften ude ved

Havelaagen. Men naar han saa først havde faaet det Haandtryk, saa var ogsaa alt forbi. Den Glæde maatte gemmes saa længe som muligt.

Endelig fik han pakket færdig, og da han saa paa Klokken, var det sent. Han skyndte sig ud i Gaarden, jo, der var Lys i Borgestuen, som han havde ventet. Da han kom ind i Stuen, sad Hedevig og stirrede i en Bog. Hun saa op, men sagde intet. Laurids kendte hendes Blik igen, det var levende, men sørgmodigt. Han satte sig ned i en Stol og lænede sig tilbage, han havde al den Støtte behov, han kunde faa. —

„Ja, nu skal du jo rejse,“ sagde hun lidt efter.

„Ja.“ Han følte en bølgende Hede i Brystet. Hedevig sad og betragtede sine Fingre fra alle mulige Sider. —

„Saa ses vi vel aldrig mere —“

En væver Taare trillede ned ad hans Kind.

„— — — og det er vel ogsaa det bedste.“

Hans Hoved faldt over paa Armen, Ryggen hævede og sænkede sig. Hedevig saa hen paa ham og rejste sig.

Hun gik hen til ham og sagde saa med lav Stemme: „Det kunde ett blive til noget med os, Laurids. Du skal huske paa, A er gift og har Børn, og dem kunde A aldrig glemme. —

Men hvordan A saa siden har været over for dig, saa er der ingen, A har holdt af som af dig. Det skal du vide, inden du gaar.“

Han gemte stadig Hovedet i sine Hænder og sva-

rede ikke. Hun stod stille lidt, ligesom nølende, og strøg ham saa blødt ned over Haaret.

„Lille Laurids. Lille Laurids.“

Han rettede sig, saa taknemmelig op paa hende og rejste sig.

Lidt efter rakte han Haanden frem.

„Farvel Hedeveg — og Tak.“

Hun greb hans Haand, og han knugede hendes.

Da begyndte hun at vakle. Med et slog hun Armene om ham og gav ham et glødende Kys. Det var kun et Øjeblik, saa slap hun ham, traadte et Par Skridt tilbage og stod utilnærmelig som en Dronning. Hendes frodige Barm bølgede, den sitrende Rødme paa hendes Kinder blev kraftigere, og ud af Øjnene flammede Kraterets heftige Luer. Der rasede en Strid i hendes Bryst, men hun beherskede sig.

Laurids hævede Hovedet og mødte hendes Blik, og da forvandlede det til en stille og sørgmodig Blussen.

Han aabnede langsomt Døren og gik, ud i Mørket.

Skønt det var sent, blev Hedeveg ved at gaa frem og tilbage i Stuen, og nu gav hun Fortvivlelsen frit Løb. Hun, som for et Øjeblik siden var stolt og stærk, var nu svag og elendig. Hun havde en Følelse af, at hun havde dræbt et Barn; hun var nødt til det, det var sandt, for havde det levet, havde det spist Maden fra hendes andre Børn. Men en brændende Pine var det alligevel.

Var Livet ikke en evig Klynken og Jamren af et

Hav af syge og døende Børn, nogle dræbt af Forældre, andre sultet og plaget ihjel af andre Mennesker? Var det ikke saadan, det gik de Evner og Glæder, vi skulde opelske og styrke? —

Langt om længe gik Hedevig op for at sove. Der fandt hun sine to Børn med røde Roser paa Kinderne, som skulde de minde hende om, at Livet ogsaa havde sine Apostle.

X

Damgaards gamle Have genlød af en Snakken, der undertiden gik over fra Samtale til en Summen og ofte endte i et Kor af klingende Latter, som lod formode, at Flertallet af Deltagerne var Piger.

Det var Grete, der fyldte tolv Aar og derfor havde fremmede. Der var fem andre Piger, Kusiner og Veninder fra Skolen, samt to Drengene foruden Broderen Marius.

Pigerne havde netop været ved at spille Bold, men saa var der indtruffet det Uheld, at Bolden var blevet liggende i et lille Hul i Mosset oppe paa Taget. Pigerne var helt ulykkelige, især da Grete, som tog sig alting nær, for Bolden var ny, og den hoppede saa godt. De prøvede at hente en lang Kæp for at rage den ned med den, men det lod sig ikke gøre, Kæppen var for kort.

Grete grundede lidt. „Vi maa have fat i Stigen. Naar vi sætter den til, kan vi nok naa med Kæppen.“

„Stigen hænger nede ved Laden,“ bemærkede Marius, en bred, lavstammet Dreng med en stor Mund og et Par smaa Øjne. Ansigtifarven var gulgraa, og Haaret mørkt som Faderens.

„Aa, vil du ett hjælpe os den ned?“ bad Søsteren.

„Vil du give mig fem Øre for det?“

„Nej A vil-ikke.“

„To da.“

„Nej, siger A.“ Hendes rødblomstrede Kinder var blevet en Smule mørkere. Det var ikke saa meget for det Par Øres Skyld som det var af Ærgrelse over, at Broderen overhovedet kunde finde paa at slaa Mønt af det.

„To Øre, saa skaffer A Bolden ned,“ begyndte Marius igen.

„Du skulde hellere have to ved Ørerne, din Fedteprins,“ svarede Grete hidsigt.

„Ja, saa kan du Denne selv hente din Stige.“ Marius stod og skrævede med fremskudt Mave og Næverne i Bukselommerne. Han saa ud, som om han allerede regerede over fem Tønder Hartkorn.

I det samme kom Forkarlen gaaende forbi Haven. Han var stiv i Hofterne, men bevægelig i Overkroppen, denne svingede derfor regelmæssig fra Højre til Venstre og fra Venstre til Højre som et omvendt Pendul. I lange jublende Spring, som mindede om selve den savnede Gummibold satte Grete hen til Laagen.

„Søren, lille Søren!“

„Jow Grete.“

„Du er jo en gesvint Karl.“

„Jo—u.“ Søren gjorde en illustrerende Armbevægelse.

„Hvis du lige kunde skaffe os min Gummibold ned fra Taget, saa var du da et dejlige Menneske.“

„Hvor ligger den, siger du?“

„Derhenne. — Vil du ett nok?“

„Kan du godt lide mig, hvis A gør det?“

„Ja, det kan du stole paa.“

„Kan du grow godt lide mig?“

„Ja, du er den flinkeste Karl i hele Vejle Amt, hvis du skaffer mig Bolden.“

„Jow, jow — den skal snart være der.“

Søren satte af Sted, straks efter var han tilbage med Brandhagen, og nu varede det kun et Øjeblik, før Bolden hoppede nok saa gemytligt paa Gangen. Pigerne hoppede med.

Men et Stykke henne stod Marius og skulede, han havde mistet den Glæde at se Bolden blive liggende, i det hele saa han knap ud til saa meget Hartkorn som før.

„Tak skal du have, Søren!“ sagde Grete og klaskede sin bløde Haand ned i Forkarlens læderbetrukne Lab, „du er en Perle og det af de store.“

„Jow. — Men hør Grete, du kunde vel ett, saadan paa en Maade, skaffe mig lige et Par Stykker Brød, for nu har det gamle Øg strabadseret saa meget i de sidste Dage, saa hun trænger til lidt Kraftfoder.“

„Jo—o!“ Grete fløj af Sted hen til Køkkendøren,

hvorfra hun snart igen kom til Syne med et Par tykke Humbler Brød.

„Tak, Grete, Tak.“

Søren stak Brødet inden for Trøjen og luntede af.

Efter at Bolden var prøvet en Tid igen, skulde de lege noget andet, og de foreslog da „sælge Lærred“. De to fremmede Drengene stod tæt ved, Marius lidt længere fra. Grete raabte hen til Mads, om han vilde være med. Mads stillede samme Spørgsmaal til Jens, og Jens lod det gaa videre til Marius. Nej, han vilde ikke være med til saadan noget Pjat, og saa spyttede han til Bekræftelse. Naa, saa vilde Jens da heller ikke være med, Mads vaklede, men da Pigerne atter bad ham være med, sagde han ja. Marius kaldte ham haanligt en Pigedreng og forlod demonstrativt Haven ledsaget af Jens.

Nu begyndte Legen, og Mads tog Del i den med Liv og Lyst, det var, som han blev lettet for et Tryk, da de andre Drengene gik.

Grete var straks blevet udpeget til at gaa omkring og sælge Lærred, for hun var saa god til at faa de andre til at le, og det var det, det kom an paa.

Da den Leg var gaaet en Tid, skulde de prøve en ny, og Grete foreslog da, at de skulde lege „Svinedreng“. De andre sagde, at det kendte de ikke, men Grete forklarede og arrangerede, og snart var det hele i Gang. Mads fik Drejs Peders gamle Hat paa, og saa var han Svinedrengen, Karen Marie skulde være Prinsessen og de andre Gæster Hofdamer.

Mads stod og kyssede paa et Fløjlsbaand paa Karen Maries venstre Skulder, og Pigerne stod for. Der var jo langt til Hundrede, men saa blev Hofdamerne enige om for Nemheds Skyld at tælle ti, femten, tyve, saa gik det hurtigere. Da Mads var ved det firsindstyvende Kys, kom Grete med mandige Skridt og svingende Arme.

„Hvad for noget?“ sagde hun med grov Stemme og kylede en Kludesko i Hovedet paa Prinsessen. Saa holdt hun en stram Tale, trak af Sted med Karen Marie og jog hende ud af Havelaagen. Derude paa Vejen stod nu Prinsessen og brølede, og Mads stod ved Siden og betragtede Fløjlsbaandene paa hendes venstre Skulder, men han saa slet ikke saa forfærdelig vred ud.

Ude paa Vejen stod en fremmed Mand, og han havde aabenbart fulgt det meste af Legen. Han kom nu lidt nærmere og sagde henvendt til Grete: „Med Forlov, hvad hedder den lille Pige?“

„A hedder Grete.“

„Og din Mor hedder Hedevig, gør hun ett?“

„Jo, men hvor ved du det fra?“ busede Grete ud. De andre Piger saa til hinanden.

„Jo—o, A har kendt hende engang, skal A sige os, og nu kunde A se, du lignede hende. A har tjent her paa Gaarden,“ han saa op paa Porten og ned over Staldlængen, „men det er over tyve Aar siden.“

„Nej har du det, vil du ett med indenfor?“

„Jo Tak. Er din Moder hjemme?“

„Ja, hun er.“

„Det er jo hende, A kender, skal A sige os. Din Fader har A vist ett set mere end et Par Gange.“

Grete fulgte ham ind i Gaarden, hvor de netop traf Hedeveg, der havde været henne at give Svinene.

„God Dag, Hedeveg.“

„God Dag —.“

„Du kan vel ett kende mig?“

Hedeveg svarede ikke, men stod med halvaaben Mund og stirrede paa den fremmede, mens der var en voldsom Rumsteren i hendes Hjernes Huske-celler.

Endelig gik der et Lysblink over hendes Ansigt som Solskin efter en drivende Sky.

„Det er da ett — Frederik?“

„Akkurat!“

„Du har forandret dig meget.“

„En bliver jo ældre efterhaanden.“

De stod stille lidt og saa paa hinanden, saa vendte han Blikket ned over Gaarden.

„Se, se, I har faaet en ny Stald.“

„Ja, den gamle blev for emle.“

Hans Øje gled videre. Der stod et Genkendelsens Smil paa hans Ansigt.

„Og dernede er Laden —.“

Han gik uvilkaarligt derned ad. Hun fulgte.

„Oppe paa den Bjælke har A engang bundet jer en Gynge op,“ sagde han, da de stod nede i det store kølige Rum.

„Og derovre i Korngulvet var det — aak ja, ja,

ja! Der var det, Wolle Pind faldt ned og slog sin Mave.“

„Vor gamle Daglejer?“

„Akkurat.“

„Aa, det var ham med Mavesækken!“

Frederik nikkede, han kunde intet sige for Latter, og Hedevig lo, saa hun maatte tørre Øjnene.

De gik op gennem Gaarden og kiggede ind i Kostalden, hvor Frederik beundrede den gode Besætning. Da de var kommet op til Stuehuset, sagde Hedevig: „Kan du huske, hvem der sad oppe paa den Mønning, Frederik?“

„Aa, det var der, A gled ned ad Taget — og fik Skældud af din Mor. — Ja nu er hun vel død?“

„Det er over ti Aar siden.“

„Aak ja — Tiden gaar. — — Hvor længe er det siden din Fader døde?“

„Omkring ved en Snes Aar.“

„Han var en flink Mand, din Fader, ja han var. — Der var ett ondt i ham.“

„Nej, det var ett meget.“

De gik tavse videre, ind i Stuehuset. Hedevig bød Frederik ind i den pæne Stue, selv gik hun ud for at sørge for noget Smørrebrød.

Da Frederik var blevet rigelig beværtet, gik han og Hedevig en Tur ud i Haven. Børnene var løbet en Tur i Marken.

„Se se, de gamle Æbletræer er fældede.“

„Ja, de bar ingenting til sidst, saa maatte de jo ryddes. A græd saamænd ogsaa over det i al Stil-

hed, men det kunde jo ett hjælpe. De blomstrede heller ett mere, men det var jo dem fra min Faders Tid —.“

„Det kan saamænd være, de nye bliver kønnere end de gamle.“

„Det kan træffe. De har groet helt godt, Grete kravler ogsaa omkring i dem, som vi gjorde i vor Tid.“

„Har I ett ogsaa en Søn?”

„Jo. Men han følges mest med sin Fader.“ Der undslap hende et Suk.

De gik videre og kom hen til Blomsterhaven, hvor Pæoner blussede, og Syrenernes Blomster hang tunge og duftende.

„I har faaet flere Blomster, tror A.“

„Ja. A tigger lidt i Ny og Næ, hvor A kommer, og det sker ogsaa, A køber lidt, naar A er i Vejle. — Der er ingenting, A holder saa meget af som Blomster og Børn.“

„Nej saamænd, nej saamænd. — Ja, A har syv Børn.“

„Har du det! Det var en god Flok.“

„Ja, det er det. Det er ogsaa nogen med Tømmer i, kan du tro.“

„Det kan A nok tænke, de ligner vel dig?“

„Ja, og du ligner dig selv — i min Tid vilde du ogsaa gøre Nar — de fleste af dem ligner nu min Kone, og det er da heller ett noget at være ked af.“

„Din Kone er ett med?“

„Hun døde for seks Aar siden.“

„Nej se, gjorde hun det.“

De gik stille en Stund. Saa sagde han: „Ja, der er noget at prøve for os alle.“

„Aak ja, mere end vi troede, da vi var unge.“

De var atter standset oppe tæt ved Stuehuset. Frederik stod og saa paa et gammelt Pæretræ, og et Minde dukkede op i hans Sind, jo — det var vist i det Træ, de havde siddet.

„Hvordan . . . har *hun* det?“ spurgte han stille.

„Jo, hun har det godt,“ svarede Hedeveg, som straks forstod. „Hun fik en flink Mand, og de har voksne Børn nu.“

„Se se, har de det. — Er hun ellers . . . saadan . . . tilfreds?“

„Jo, det kan en nok sige, hun er. Men A tror nu ett, hun helt har glemt dig alligevel.“

„Aak, har hun ett“ — der gik som en Varmebølge igennem hans Sind — „A har vel endelig heller ett glemt hende. — A fik en god Kone, men A ved ett . . . det var ligesom A somme Tider fornam en Skygge . . . en glemmer ett saadan noget.“

„Ja, der er mange Skygger til —.“

„Hver Menneske har vel sin.“ —

Et Gjalder afbrød dem.

„Skrabaldre for Mine, en, to, tre — alle de andre er fri, ha, ha, ha—a—a!“

„Ih, hør endda,“ udbrød Frederik med et vemodigt Smil, „nu er den næste Slægt i Gang.“

„Vi bliver gamle efterhaanden.“

„Det har A heller ett noget imod, blot A maa faa

at se, at mine Børn faar det godt. — En ønsker jo altid, at de skal komme lidt videre end en selv.“

Hedevig nikkede.

„Hvad Penge angaar, er de langt foran mig. A havde ingenting, men mine Børn kan faa en god Arvepart, A har tjent helt godt ved Handelen —.“

„Penge kan ikke gøre det, Frederik.“

„Penge kan gøre meget du — det kender den bedst, som ingen havde — men der er meget, som Penge ett kan gøre, det ved A saa godt.“

I det samme hørte de en Vogn rulle ind i Gaarden. Det var Drejs Peder, som kom hjem, han havde været ovre i Nabosognet at købe en Hest. —

En Times Tid senere tog Frederik af Sted, hans Befordring stod i en Gaard, hvor han havde købt fire Høveder, men han skulde køre et Par Mil samme Aften.

Hedevig, Marius og Drejs Peder fulgte ham lidt paa Vej. Drejs Peder og Frederik talte om Jordbrug og Heste. Drejs Peder fortalte om Damgaard og om sine to Svogres Ejendomme, som begge var noget mindre.

Endelig standsede de og tog Afsked. Drejs Peder følte sig oplivet af Samtalen, og paa Hjemvejen bemærkede han: „Han havde god Forstand paa Heste, den Mand.“

Hedevig gik lidt foran, og Marius tog da Anledning til at fortælle Faderen, hvordan Forkarlen havde lusket sig et Par Stykker Brød til, som han havde givet Øget, og det viste jo alligevel, at han saadan

ikke var helt paalidelig. Skønt Drejs Peder ellers beundrede Sønnens Paapassenhed over for Folkene, svarede han dog kun med et Grynt. Han var i saa godt Humør, at han ikke gad ærgre sig.

I Porten mødte de Grete og alle hendes Gæster paa nær Jens, som var gaaet. Grete bad om Lov til at følge Veninderne paa Vej, Moderen sagde ja, og Drejs Peder nikkede. „Men gaa nu ett og bliv for-kølet,“ formanede han og sendte et tilfreds Blik hen efter den slanke Pige, som allerede var forbi. —

Inden Grete kom hjem, var det bleven Aften, og Stjernerne var begyndt at tændes.

Grete gik og blev alvorlig, hun følte sig lille. Deroppe sad Stjernerne og tindrede som bitte smaa Julelys, men saa uhyre langt borte. Ak ja, hvor var Verden stor. — Det var ikke, som da hun var lille Pige, da troede hun, at Solen gik nedovre bag Jesper Jensens Sted, og hun spurgte sin Moder, om de ikke en Aften kunde gaa over at se, hvor Solen egentlig blev af. Nu vidste hun jo nok, hvordan det hang sammen med Solen. Men Verden var stor, og der var saa meget andet, hun ikke forstod. Det var nu ikke Jorden alene — skønt her var vist nok at spekulere over — men alle de andre Tusinder af Kloder. Hvordan hang det egentlig sammen med det hele?

Grete gav sig til at arbejde med det, som hun saa ofte havde bakset med, naar hun var ene: at danne sig en Verdensbetragtning.

Hvordan var Jorden blevet til? Ja, den havde Gud

jo skabt. Men havde han saa ingenting bestilt, før Jorden blev til? Hun syntes ikke, det kunde ligne Gud at være doven. Men maaske havde han det ligesom Hans Murer, snart byggede han en Gaard et Sted og snart et Hus et andet, saa kalkede og klinede han et Sted, og saa rev han ned og byggede op igen et andet. Havde Gud maaske en hel Masse Kloder med Mennesker paa, som han passede? Saa brændte en af for ham, og saa satte han en ny i Gang et andet Sted.

Ja, paa den Maade kunde han jo faa nok at bestille.

Men en af dem maatte jo alligevel være den første, og hvad havde Gud saa taget sig for, før den blev til, og hvem havde skabt Gud, for han maatte jo ogsaa være blevet til engang? Her standsede Grete, som hun havde standset før. Her var Verdens Ende. Hun havde spurgt Moderen om, hvordan det hang sammen, og Moderen havde svaret: „Ja, A har ogsaa grundet over det, forstaa det alt-sammen kan en slet ett, men der er saa meget, en ett kan forstaa. En skal tænke over det — det tror A nok — men en skal have det saadan, at en altid kan ende med at bede sit Fadervor, ellers kommer der ingen Glæde ud af det.“ —

Grete gik langsomt henad Vejen. Juniaftenens bløde Luft svøbte sig om hende som en Kappe af Flor. Stilheden fyldte Rummet fra Jord til Himmel. Hun saa op mod Karlsvognen, og der gik en ydmyg Bæven igennem hendes sarte Barnesjæl. Pludselig

skraaede hun over til en Poppel ved Vejsiden og slyngede som for at finde Støtte sine bare Arme om dens runkne og revnede Bark, og mens hendes Mundvige dirrede, tonede der en stille Bøn ud af hendes Sjæl.

Et Par Minutter efter satte hun i stærkt Trav hjemefter, og snart forsvandt hun ind ad Damgaards Port.

XI

Hedevig havde baade haft Glæde og Sorg af sine Børn. Hun havde mistet det ene af dem, Marius var gaaet over til Faderens Parti. Hun havde altid frygtet det, men dog haabet, at hendes Aandsmagt skulde have sejret. Deri havde hun imidlertid taget fejl. Drengens Natur lignede Faderens, og de, der vil samme Vej, maa jo følges ad. Nu var hun lidt efter lidt blevet fortrolig med, at det ikke kunde være anderledes, men det smertede hende alligevel stadig at se, hvor Fader og Søn efterhaanden groede sammen. Marius var snart ligesaa fedtet og lodden som Faderen, og hvad der ikke var af denne Verden, det grinede han af. Ikke just saadan, at man kunde høre det — hos de kloge sidder Hovmodet altid indvendig — men hun saa det da tydeligt nok.

Ak ja, hvor huskede hun ikke tydeligt første Gang, hun greb Marius i en Løgn. Det var engang, han havde handlet Urkæde med Naboens Tjenestedreng.

Da hun havde faaet Rede paa Sagerne, sagde hun det til Marius, men i Stedet for at fortryde gik han om bag Faderens Stol og sendte hende et stejlt Blik. Der følte han sig i Læ, og Hedevisg forstod, at hun havde tabt. Den Dag glemte hun aldrig.

Men Grete var hendes Øjsten. Hende var der Liv i, hun sang og legede, hun læste og skrev, og hun vidste da ogsaa nok Forskel paa ondt og godt. Grete holdt meget af sin Fader, og der var vel ogsaa noget godt ved ham, skønt Hedevisg havde svært ved at se det. En Ting havde hun været bange for, og det var, at Grete af Kærlighed til Faderen skulde overse hans Uærlighed og Ligegyldighed for andres Ve og Vel og derved føres ud i noget lignende. Mange Gange havde hun tænkt paa at advare Datteren. Alligevel følte hun, at det var saa sin Sag at afsløre en Mand overfor hans egen Datter. Det blev hun ogsaa forskaaet for, for Grete forstod selv. Det var før en tre Aar siden, da Bødkeren var saa syg. En Dag kom hans Kone, om hun da ikke kunde laane ti Kroner, for de manglede Penge til Medicin. Nu var det i enhver Henseende ordentlige Folk, men alligevel svarede Drejs Peder med at vise hende hen til Fattigkassen. Konen tørrede sine Øjne og gik, men da Hedevisg lidt efter kom op i Sovekammeret, fandt hun Grete henne i en Krog, ophovnet i Ansigtet af Graad. Da Hedevisg lovede hende, at det skulde nok blive ordnet, faldt hun nogenlunde til Ro. Nu havde Hedevisg ikke selv saa mange Penge, men om Eftermiddagen gik hun op til Thor-

vald og fik ham, halvvejs mod Annas Vilje, til at gaa over og laane Bødkeren Pengene. I Stedet for at laane gav han dem femten Kroner paa et Bræt, men det fortalte han aldrig sin Kone.

Siden den Tid havde Grete det saadan, at hun ikke uden nærmere Prøvelse godkendte Faderens Ord og Handlinger. Alligevel holdt hun meget af ham, men derimod var der blevet en dyb Kløft mellem hende og Broderen, og den Kløft ønskede heller ikke Moderen fyldt, for Marius var groet godt fast i sit, saa ung han end var.

Var Hedevig end glad ved at have Datteren i Behold, saa holdt hun dog aldrig op at tænke paa Marius, og af og til forsøgte hun at faa ham i Tale, men det prellede af. Han unddrog sig saa vidt muligt, som om han frygtede for en Smitte. Marius havde en vis Respekt for sin Moder og holdt vel ogsaa nok af hende, men naar han betragtede hendes Godgørenhed og hendes til Tider heftige Aabenhed, der ikke blot ramte, men ogsaa stødte, da saa han nærmest paa hende som paa en sindssyg, og da vendte han sig til Faderen, i hans Selskab fandt han Tryghed, thi Drejs Peder var en Mand, der holdt sig til Jorden med Konsekvens.

Det var Moderen en uhyre Smerte, at Sønnen saaledes flygtede for hende, og stundom endte det med, at hun overøste sig selv med bitre Bebrejdelser. Hun var fejj, hun var doven, hun var ussel, ellers maatte hun kunne have gydt Liv i sin Mand og revet baade ham og Sønnen ud af den Dødens

Dvaskhed, de befandt sig i. Det var Frejdighed og Mod, hun savnede, men det endte altid med, at hun fandt Ondets Rod i det store Forræderi, at hun havde taget Drejs Peder og derved forraadt det bedste i sig selv. Denne Begivenhed tærede bestandig paa hendes Kraft som Larven, der gnaver i Plantens Rod.

Det var ikke alene over for sin Mand, at hun ikke mente, hun gjorde, hvad hun burde: greb ind med en sikker Haand og forebyggede det, som var ondt, men det var over for alle. Nu var der saaledes hændt en Ting, som fyldte hendes Sind med en sugende Feber. Thea, Annas ældste Datter, havde faaet en Kæreste, men det var ikke andet end en Smedesvend, saa det kunde slet ikke gaa.

Imidlertid havde Anna, der, efter som hun var blevet ældre, var kommet til at se paa Penge med fuld Fornuft, faaet det ordnet saaledes, at Thea skulde over at være hos Niels Mikkelsens i Sandby. Det var rige Folk, og de havde kun to Sønner. Hedevig var ikke et Øjeblik i Tvivl om, hvad Meningen var. Hun havde en Tid stolet paa Thorvald, og havde han skullet bestemme, havde Thea saamænd ogsaa faaet sin Grovsmed. Thorvald var en rar Mand, men han var for skikkelig. Han tog sig ikke for selv at afgøre noget, men hvis han blot fik et lille Skub, var han altid rede til at hjælpe, hvor der trængtes til det. Men nu rykkede Anna til den gale Side, og Thorvald var for veg til at sætte Foden for.

Hedevig holdt meget af Thea, hun var køn og havde et sprudlende Humør — og nu skulde saa det arme Barn lukkes inde ovre hos disse Mikelsener.

Nej. Det skulde der sættes en Pind for. Hedevig knyttede Næven som for at prøve sine Kræfter. Om Eftermiddagen tog hun sit Søndagstøj paa og gik med dirrende Nerver og bankende Hjerter over til Søsteren.

Hedevig gjorde ikke lang Snak, nu maatte det ud, om det saa skulde ud gennem Ribbenene. Hun bad Søsteren om en Samtale, og de gik straks op i Storestuen. Da de havde lukket Døren vel efter sig, listede de tavse omkring nogle Minutter som et Par Dyr, der ser Stillingen an, før de hugger Tænderne i.

Saa begyndte Hedevig: „A hører, Thea er blevet gode Venner med Smedesvenden.“

Anna væbnede straks Øjnene og strammede Munden.

„Ja.“

„Skal de snart have Ring paa?“

„Det skal de aldrig faa, saa længe A er oven Mulde.“ Annas Øjne gnistrede.

Nu begyndte Kampen, og den gik paa Livet løs. Det var som en Kamp med skarpe Knive, der krydsedes i Luften, det klirrede og skrattede, der blev Skaar i Æggene, og der kom dybe Stik.

„Det var vist bedst, Pigen fik sin Vilje.“

„Og kom til at sidde som Smedekone med en Flok sultne Rollinger!“

„Ja, da bliver hun aldrig glad, dersom hun ett faar den, hun holder af.“

„Hun kommer vel nok til at holde af den, hun faar, tænker A.“

„Der skal ett saa lidt til for at komme til at holde af en af Niels Mikkelsens Sønner.“

„A tænker, de ser ligesaa godt ud, som Drejs Peder gjorde, og han fik jo da den klogeste Pige i Sognet.“

„A tog ham i alt Fald ett for Pengenes Skyld, A tog ham for at faa Fred. Men havde A haft en Frederik, saa havde A aldrig gjort det. Og du skulde betænke dig to Gange, før du tvinger din Datter. Frederik har ett glemt dig, og A tvivler paa, at du har glemt ham.“

„Det kender du vist ett noget til, ikke heller kommer det dig ved — ligesaa lidt som det andet.“

„Det kommer mig ved, for A holder af Pigen, og A vil ett rolig se paa, du sælger din Datter til den rigeste —.“

„Sælger?“ Anna skreg, og nu tog hun den onde til Vidne, „... der er ingen, der tænker paa at sælge, men Thea skal i en ordentlig Stilling, saa en kan vide hende sikret. Og du skulde hellere passe dine egne Pjalter end komme her og gøre Spektakel. A har da en Mand, A kan være bekendt, og det skal Thea ogsaa faa, men din han er baade en Lus og en Kæltring.“

„Ja, A har baaret mig galt ad, det har A jo sagt. Men derfor har A ogsaa Lov at snakke med. Og

hvad der gaar i Stykker i os, det skulde helst heles i vore Børn, ellers er der ingen Mening i Livet. — Men A kan godt forstaa, at du bander i Dag, for dette her er ett af det gode. Du er jo saa fuld af Løgn, Anna, det er det værste ved dig. Du kan vel nok huske, hvordan du græd Natten før dit Bryllup, og du ved godt, at det vil gaa Thea endnu værre, hvis hun faar den, du tænker paa, du vil blot ett være ved det.

Men før det skal ske, skal A sige Thorvald ren Besked, saa skal vi ligegodt se, om vi ett faar Vinden vendt.“

Dermed gik hun ud af Stuen og ned gennem de andre Værelser forbi Folkene, som sad og spiste Mellemmad. De bemærkede nok, at hun saa opkogt ud, men de undredes mere over hendes usædvanlige Holdning. Hun skred dem forbi tavs og ophøjet som en Dronning, som et betyngtet Menneske, der har kastet Byrden af sig og nu ranker sin Ryg.

Da hun kom godt og vel uden for Gaarden, standsede hun og trak Vejret i dybe Drag. Hun følte sig glad og befriet som en, der netop har betalt en trykkende Gæld. Hun havde vel nok mistet en Smule Søster i Dag, men hun havde forhaabentlig reddet Datteren. I alt Fald havde hun slaaet et Slag, Anna ikke skulde glemme i Hast, og hun havde ogsaa faaet Mod til en ny Dyst, hvis det skulde gøres nødig.

Hedevig gik tidlig i Seng, og hun sov ti Timer ud i en Køre. Da hun vaagnede, følte hun sig saa

livsglad og frisk, som hun næppe havde følt, siden hun var ung Pige.

Anna havde derimod en urolig Nat. Efterhaanden som hun var blevet ældre, og Børnene var vokset til, var hun kommet til at ligne Moderen mere og mere i væsentlige Ting. Hun dyrkede Sikkerheden. Børnene skulde anbringes i gode og garanterede Stillinger, paa deres egen lykkelige Haand stolede hun ikke. Det var det, som i adskillige Slægtled havde lammet mange Bønders Handlekraft, at Forældrene ikke havde turdet stole paa, at Børnene selv kunde smede deres Lykke. Forældrene tvivlede paa deres egne Børn, og først naar de saa dem anbragt ved en rig Mages Side, vovede de at slippe Roret.

Men dette Forhold førte til Drik og Ødelæggelse. Der var unge Bønder i Sørup Sogn, der pæglede, saa Øjnene stod stive i Hovedet paa dem, og det, der groede bedst paa deres Ejendomme, var Prioriteter.

De ældre korsede sig over den daarlige Ungdom, og det gjorde de i god Tro, for de anede ikke, hvor megen Skyld de selv havde i deres Sønners Vildskab. Men de Mennesker, der gik under, var for en overvejende Del Folk, der ikke selv havde faaet Lov at vælge.

Dette forstod nu Anna ingenting af, hun syntes, at Thea tilstrækkelig havde bevist sin manglende Evne i den Retning ved at kaste sine Øjne paa en sølle Smedesvend. Medens Anna saaledes mere og

mere var groet fast i Jorden, var der ogsaa vokset en Tilbøjelighed frem hos hende til at hige op mod Himlen, men hun følte jo nok, at hun selv hang lovlig fast ved Jorden, og Følgen deraf var, at hun blev streng, saa hun forbød sine Børn mange uskyl-dige Glæder, mestendels Ting, som hun ikke selv havde Interesse for længer.

Anna var gerrig, og hun var Missionsk, men den Sammensætning er ikke usædvanlig.

Natten efter Hedevis Besøg havde Anna det ikke godt. Ordene „sælge din Datter“ kom uafledelig frem i hendes Sind, af og til afviste hun dem som Løgn, men straks efter krøb hun sammen i Anger. Saa steg Billedet af Niels Mikkelsens Gaard frem for hendes Syn, og Tankerne vandrede hen gennem det nye Stuehuses velfyldte Stuer, ud gennem Staldene forbi velpassede Præmiedyr og ud langs de frodige Marker.

Det var meget at give Afkald paa. Men hvis det var Guds Vilje, saa

Anna begyndte at bede sit Fadervor, men hun standsede ved Ordet: Ske din Vilje, som i Himlen saa og paa Jorden, og Tankerne gled atter over til Niels Mikkelsens Gaard. Sikke noget Rug, der stod, og Græs! Det havde virkelig ikke lidt af Tørvejret; nej, Lerjord var rigtignok noget andet end Sand. — Det var da ogsaa sært, at Thea ikke selv kunde skønne, hvad der var hendes eget Bedste. Men hun havde jo grædt og sagt, hun vilde ikke derover — —

Sælge sin Datter hm, hm Fader vor,

du som er i Himlen, helliget vorde dit Navn, komme dit Rige, ske din Vilje — naar det var det bedste — som i Himlen saa og paa Jorden Men hvad skulde Hedeveg blande sig i det for? Hun havde jo selv taget en Mand, som hun ikke regnede en Snus. Og Niels Mikkelsens ældste Søn var da en helt anderledes Karl, han havde været paa Landbrugsskole og ligget som Gardist i København og Faderen talte jo ogsaa om, at de snart gik paa Aftægt. —

Men skulde hendes lille Thea komme til at sidde og sørge alle sine Dage, saa var det stor Synd, for hun var en dejlig Pige. Og hvis nu Hedeveg fortalte Thorvald alting, og det kunde man slet ikke vide sig sikker for, Hedeveg var jo næsten ikke til at kende igen, hun smækkede Lussinger med Øjnene, akkurat som da hun var ung Pige derhjemme.

Aa ja, ja, ja, det var ikke nemt at afgøre, men at hun solgte sin Datter, det skulde ingen sige hende paa.

Hun begyndte atter at bede.

Fader vor, du som er i Himlen ske din Vilje, som i Himlen saa og paa Jorden — aa, den dejlige Gaard! — helliget vorde dit Navn, komme dit Rige Og dengang fik Anna sin Bøn ført til Ende.

Næste Formiddag afgjorde Anna Sagen saaledes, at Thea skulde blive hjemme, Anna syntes ikke, hun havde set saa rask ud i den sidste Tid, og saa var det ikke værd, hun kom ud at tjene, men Smedesvenden maatte hun give Afkald paa. Han gik jo

aldrig i Kirke, og det var vist i det hele, mente Anna, Synden, der havde besnæret dem begge.

Thorvald samtykkede. Men Thea var baade glad og bedrøvet. Den værste Fare var forbi, men den største Glæde var ogsaa borte, tilbage var Udsigten til et evigt Graavejr. —

I den følgende Tid gik Anna i Kirke næsten hver Søndag, og hun var ofte til Missionsmøde en Aften midt i Ugen. Hun sukkede tidt, og hendes Sind var tungt.

Thorvald blev hjemme, og det var næsten, som der var mest Fred og Glæde for ham og Børnene, naar Anna var gaaet. I den sidste Tid taalte Anna knap, at Børnene lo. Det var, som det Afkald, hun havde maattet give, havde gjort hende strengere i Synet. Nu skulde de andre ogsaa værsaagod at forsage.

Thorvald følte det godt, og han tog sig mere af Børnene end før. Han var en rettænkende Mand, Thorvald, men han var svag.

XII

I Skovbrynet ser man ofte et Træ, som er vokset skævt, saa dets Top hænger ud over Marken, som en uhyre Dusk. Til den anden Side er Pladsen spærret, men Træet vil nu vokse, og saa sende det med kraftfuld Iver sine Grene ud, hvor der er Lys og Luft. Der er dem, der vil mene, at et saadant

Træ er kønnere end et velnæret Bøgetræ, der uden videre Ulejlighed staar og gror inde midt i Skoven saa regelmæssigt, som det var klippet.

Hedevigs Virkelyst kunde ikke tilfredsstilles i Hjemmet. Hun behøvede ikke at tage ret haardt fat, nu Datteren var blevet voksen, og de alligevel havde to Piger som forhen. Hun arbejdede meget i Haven og holdt især af at være der, naar Datteren hjalp til, og de saa i al Ro kunde gaa og tale sammen om stort og smaat. Men Hedevig havde Kræfter til mere, og saa kastede hun da Blikket rundt i Sognet, og hvor der var Sygdom eller Søllehed, der skulde hun snart være med sin Taske.

Drejs Peder syntes ikke ret godt om hendes Udflugter, for Kurven var altid lettest, naar hun gik hjemad. Han forsøgte derfor at optræde som et Slags Toldvæsen, men Følgen blev, at Hedevig lærte at smugle, hun gik ud ad Køkkendøren, igennem Haven, i Stedet for den sædvanlige Vej gennem Gaarden. En Dag skete det dog, at han opdagede hende, han kom nemlig ind i Køkkenet, netop som hun skulde til at gaa.

„Hvor skal du hen?“ spurgte han og skulede til den tunge Taske.

„A skulde et lille Smut ned til Høkeren,“ svarede hun og gjorde Tasken saa let, hun kunde.

„Der var du jo i Gaar.“

„Ja — men der var noget, A glemte.“

„Naah. — Er det Sødsmælk, du har i den Flaske?“

„Ja det er s'mænd saa. — Men hvad er det? Der

render jo en løs Ko! Bare nu Drengen faar fat i den.“

Drejs Peder fik travlt, og det gjorde Hedevig ogsaa.

Naturligvis kunde Hedevig ogsaa nok vise Drejs Peder Vintervejen, naar han traadte hende for nær, men efter som hun var blevet ældre, var hun blevet mere fredsommelig og gik hellere Havevejen end tog en Kamp op. Hun kunde nemlig ikke tage en Dyst op med sin Mand, uden hun blev hvas, mens han derimod stadig var sejt som Gummielastikum. Og hun forstod, at de Scener ingen Gavn gjorde, og saa var det bedst at undgaa dem. Det skete dog enkelte Gange, at hun brugte Pисken. Saaledes vilde hun engang — det var en Dag først i Juli — over til en syg Husmandskone, og da kom Drejs Peder hende ogsaa i Vejen.

„Skal du nu af Sted med en Slæbning igen?“ spurgte han vranten.

„Ja,“ svarede hun, „A skal over til Vilhelms, Konen er sengeliggende, og de har ingen Mælk — *de har jo altid Uheld med deres Køer* — saa dem kan en vist godt være bekendt at hjælpe.“

Drejs Peder vendte sig og gik lige med det samme, han mindedes en Kohandel, som det ikke var saa rart at faa rippet op i, og Konen saa ud til hvad som helst. —

Da Hedevig var kommet over til Vilhelm, gik hun først ind i Køkkenet, og der lod hun sin Taske og Flasken staa. I et lille bitte Sovekammer ved Siden

af Stuen laa Konen i den ene af de to brede okker-gule Senge, som næsten fyldte Værelset. Konens Ansigt var hvidt som Brevpapir. Den mest skærende Modsætning dertil var en Lerskaal, der stod paa Gulvet og brugtes som Spyttbakke, den var nemlig halvfuld af Blod. Konen laa stille hen, men der var i hendes Maade at drage Aande paa noget, der mindede om et Blæsebælgs Knirken. Af og til fattede hun om Sengebaandet med sine magre Hænder, løftede sig op og hostede en ny Portion ned i Skaalen, hvorefter hun stønnende og med smaa Perler paa Panden lod sig falde tilbage paa den forsvedte Hovedpude. Nogle Smaabørn med grimede Ansigter tridsede rundt og gjorde Spektakel. Da Hedevig kom ind til den syge, var Manden netop ved at give hende noget Grød, han havde kogt, det gøs i Hedevig ved Synet, og hun tænkte ved sig selv: „Sikke noget Klister — Gud fri os vel, A kunde ikke faa det ned.“

„Ja, A maa jo selv kokkerere,“ sagde Manden undskyldende, „vor Datter kommer gerne hjem et lille Smut om Søndagen og laver lidt til, og vor Nabokone ser til os et Par Gange midt i Ugen, men A maa alligevel selv lave lidt sammen af og til, og en er jo ett saa vant til det Arbejde.“

Hedevig satte sig ned og snakkede lidt med dem.

„Ja, han var her jo, Hansen, og han sagde, det var slemt. Det saa meget ud til, at hun gik væk,“ sagde han. Men hvissomenstid til hun kunde faa en rigtig nærende Kost, hvad A vilde kalde Gildemad,

saa det kunde jo være, sagde han, til hun kunde komme det over.“

Den syge laa stille og stirrede ud i Luften, som om Mandens Ord slet ikke angik hende.

Hedevig rejste sig og sagde Farvel til den syge med et let Haandtryk og et varmende Øjekast. Manden fulgte hende ud, og han vilde saa vise hende fra Stuen og lige ud i Gangen.

„Nej,“ sagde Hedevig og gik ud i Køkkenet, „A har lidt her, det er s'mænd ett store Sager“ Hun stak en Pakke til ham, som skulde det være en Hemmelighed.

„Og her er saa lidt Mælk — Flasken kan A faa en anden Dag.“

Vilhelm havde knap faaet sagt Tak, før hun var gledet ud af Døren og var borte. Hun holdt ikke af at ydmyge Fattigfolk, og derfor løb hun gerne, naar hun havde faaet tømt sin Taske.

Vilhelm stod og pakkede op, og da han endelig havde fumlet saa længe, at han havde faaet alle Snore og alt Papir af, fandt han et Stykke Kalvekød og en Medisterpølse, men da han skilte de to Dele ad, gled der en brun Lap ud.

„Hvad?“

Et Øjeblik stod hans Forstand stille.

„— ja Katme ja: en Tikroneseddel. — — Men — har hun ett glemt den? Jo, det maa jo være ved en Fejl.“ Der gled en Sky over hans Ansigt ved Tanken, og han løb ud af Døren for at indhente Hedevig. Men midt i Gaarden standsede han, stod

stille lidt og grundede, men udbrød saa: „Nej, det maa vist være Meningen, vi skal have den. Kom A nu hen til hende, kunde hun træffe at skælde ud og sige, A var stjampe, fordi A ett straks kunde sanse det, for hun er jo ett saadan at komme imed, naar der gaar hende noget paa tværs.“

Han stirrede paa Sedlen, nu forstod han endelig det hele, og han hujede ud af sin inderste Natur: „Det er Satme da en velsignede Kone!“

Dagen efter sendte Hedevig Grete op til Vilhelms med noget Sødsuppe, et Stykke kogt Kalvekød og en Flaske Hindbærsaft. „Og saa kan du jo gerne,“ sagde hun til Datteren, da hun gik, „se at ordne lidt deroppe, de kan nok trænge til det.“

Grete var fra lille vant til at se Fattigdom. Moderen havde jævnligen taget hende med, naar hun gik ud til syge eller fattige. Hun mente, Datteren kunde have godt af at se, at ikke alle havde det som i Damgaard. Den Snovsighed, som Børn fra rige Hjem let fik, fortog sig snarere paa den Maade. Det virkede ogsaa. Af og til havde Grete efter en saadan Tur fundet sig et Skjul i Haven og grædt sine Øjne røde, fordi der var saa megen Elendighed til.

Saa snart Grete var kommet op til Vilhelms, begyndte hun at rette an for den syge, Konen hviskede rigtignok, at hun ikke kunde spise noget, men Grete slyngede med sit seksten Aars Humør en fire-fem Vittigheder i Hovedet paa hende, de var ikke alle lige gode, men de blev sagt med Smæld, og de hjalp. Et svagt Smil krusede den syges Læber og

hun endte med at spise en hel Tallerken Sødsuppe og et lille Stykke Kød.

„Saadan Skam!“ sagde Grete og nikkede, „nu er du jo en flink Pige.“

Grete skørtede sig op og vaskede Gulvene, mens de tre Smaabørn stod renvaskede og vandkæmmede og slubrede Resten af Sødsuppen i sig. — —

Det skete ofte i den følgende Tid, at Hedevig eller ogsaa Datteren besøgte Vilhelms, og der var altid noget i Tasken.

Drejs Peder saa skævt til al den Slags, men her syntes han da, det gik over alle Bredder med Konens urimelige Gavmildhed. En Dag tog han Mod til sig og begyndte at smaamurre.

Men da Konen havde sendt ham et Par betydelige Blikke, gik han i Staa og listede straks efter af ud i Kostalden. Men gnaven var han. Det var da ogsaa nogle ne-derdrægtige Øjekast hun kunde sende ud. Han var ellers ikke ømskindet, men hendes Øjne holdt han ikke af. Det saa ligefrem ud, som de sagde: Kohandel — Kæltring.

Høsten blev varm, og Vilhelms Kone begyndte at komme sig, men da Efteraaret kom med Rusk og Regn og kølige Dage, fik hun et Tilbagefald, og tre Dage efter døde hun.

Da Drejs Peder hørte det, ærgrede han sig meget, for saa var al den gode Mad jo helt spildt. Men Hedevig klædte Liget og ordnede Begravelsen, og hvor meget der i Stilhed skred op til Vilhelms Spisekammer i de Dage, fik Drejs Peder aldrig at vide.

XIII

Jo ældre man bliver, des hurtigere Tiden gaar. Hedeveg blev helt forbløffet, da hun en Dag under et Besøg hos Line pludselig kom til at tænke paa, at Grete jo gerne kunde gaa hen og forlove sig. Hedeveg sad ene i Stuen, og Datteren gik ude i Haven, lys og leende, og spøjte med to af sine Fætttere, hvoraf den ældste var Kommis og Købstadmand. Snakke kunde han, vittig var han, desuden talte han jo fint, og Købstaddannelsen har nu Bønderne altid vanskelig ved at staa for. Broderen var Agrar, som Kommisen udtrykte sig, naar han var hjemme — i Købstaden benævnte han ham Landmand, det lyder finere end Bonde — og denne Broder var heller ikke netop af Sten, kun smagte hans brede Vittigheder mere af Landets frodige Safter, mens Broderens var paavirkede af den sidste Sommerrevy. Grete lo og parerede med Glans, naar det behøvedes. Deres Samtale var som en munter Leg med Ordets lette og lynende Klinger.

Mens Hedeveg sad og saa paa Ungdommen derude, kom der en Forsagthedens Følelse over hende, hun syntes, hun var tilovers. Grete var voksen og kunde klare sig selv. Fik hun sig nu en Kæreste, vilde hendes Tanker drages mere og mere fra Moderen.

Det var trist, men det var Faktum. Kornet dør, samtidig med at det skyder Aks. —

Hedeveg saa paa de to unge Mænd, det var dygtige Fyre de to, ja, det var nu alle Lines Børn. De

to ældste Døtre var gift, de havde valgt med Fornuft, vel ogsaa med Kærlighed, man vidste da ikke af andet, og den næste var saa ham Handelsbetjenten. Han skulde været Gaardmand, men han vilde hverken pløje eller passe Køer. Line, som jo var en sat Kone, hvis Myndighed hidtil var respekteret, blev vred — det var nu ellers ikke noget, som hændte hvert Aar — og hun sagde, at han skulde. Dermed basta. Frans svarede ikke, men han gjorde sig tung. Ikke vilde han op om Morgenens, lidt bestilte han, naar han endelig kom af Fjerene, og naar Forældrene saa paa hans Arbejde, korsede de sig, thi saa krumme Plovfurer var hidtil ikke set i Sørup Sogn. Men naar Fyren blev færdig om Aftenen, gled Dovenskabens af ham. Han strøg rundt i Byen og handlede med Karlene. Det var paa den Tid, da enhver skulde have sig en Cykle. Frans satte sig i Forbindelse med en Forretning i København og købte Dæk og Slinger, og saa handlede han med dem. En Dag lod han til Forældrene falde en Antydning om, at han godt selv kunde have Brug for en Cykle, ja, det kunde ligefrem betale sig, nu han havde Handel med Folk rundt omkring i Sognets Udkanter. Resultatet blev, at han fik sig en ordentlig Skylle af Moderen — saadan en Drønnert som ham, der hverken kunde komme op om Morgenens eller følge et Par Heste, saa det duede.

Frans stak Hænderne i Lommen og gik sin Vej. Ude i Gaarden begyndte han at fløjte Kvæservalsen, som var Sognets moderne Melodi paa den Tid.

Nu gik der en Maanedes Tid, og en skøn Dag kom Frans ridende ind i Gaarden paa en ny Cykle.

„Hvor har du faaet den fra?“ spurgte Moderen.

„Købt den,“ svarede Sønnen.

„Din Fader betaler den ett.“

„Derfor har A ogsaa selv gjort det.“ Frans kimede med Klokken og kørte i Cirkel. —

Om Eftermiddagen tog Line sit Kasteklæde over Hovedet og gik over for at spørge Hede- vig til Raads, for dette her var en vanskelig Stilling. Hun var vred paa Sønnen for hans Selvraadighed, og alligevel beundrede hun hans Foretagsomhed. Hede- vig svarede, at naar han absolut vilde i Handelslære, saa maatte de lade ham komme det. Dette vakte atter dobbelte Følelser i Lines Bryst. Familien havde hidtil altid været Bønder, og hun havde en svag Følelse af Foragt for alt andet, men samtidig laa der ogsaa i hendes Sind gemt en Del Beundring for Købstadlivet, de smukke Klæder og de fine Stuer. —

Da Line og hendes Mand den Aften var kommet i Seng, havde de en lang Samtale, og næste Morgen, da Frans endelig kom ind til Davre, sagde Line Dommen af.

„Din Moster er gaaet i Forbøn for dig, og nu vil vi prøve at lade dig komme i Handelslære. Du kan køre med din Fader ud til Winther, saa kan I høre, om han skulde mangle en.“

„Tak skal du have, Mor,“ sagde Sønnen, men saa føjede han til, den Laban: „A mente jo ogsaa nok, at du var en fornuftig Kone.“ —

Frans fik Pladsen, og da han rejste, gav Moderen ham en Krone med følgende Ord: „Nu passer du godt paa den, og saa vil A sige dig to Ting: du har at gøre dit Arbejde ordentligt, og du har at blive i din Plads. Farvel min Dreng.“

Da Frans stod i Winthers Butik, kom der en anden Aand op i ham. Han passede sine Sager som en Knop, og ikke heller varede det længe, før han kunde sige *jeg* til sig selv og: „Hvad er til Tjeneste, Frue?“ naar en Kone kom ind i Butikken. —

I de Aar voksede Line og Hedevis nærmere sammen, de mødtes i Interessen for Frans.

Nu var han udlært og tjente en forfærdelig stor Løn. Hedevis saa atter ud i Haven. Ja, han saa godt ud, Drengen, og han havde Taget, saa han kom nok frem i Verden.

Hvem var nu den Pige, der kom dernede fra Laagen? Aa, det var jo Thorvalds Datter, Karen Marie.

Hedevis sad og betragtede hende lidt. Hun var ikke saa livlig som de andre, hun lo nok, men det var mere tvungen.

Var der mon noget om, hvad der hviskedes om, at hun skulde giftes med en Enkemand fra Engum?

Umuligt var det ikke, for Anna var umaadelig glemsom. Hun kunde saamænd ikke huske, hvordan Thea havde gaaet og græmmet sig, fordi hendes Smedesvend var rejst, og hun ikke maatte skrive til ham.

I Fjor var jo saa Thea blevet forsørget, og hun

holdt ogsaa nok af sin Mand, men det var alligevel ikke som den første Gang. Hendes Kærlighed var ikke som Midsommerens kogende Hede, men snarere som Septembers rolige Varme, der føles med den vemodige Baggrund, at den rigtige Sommer er forbi. Men der var vel ogsaa mange, hvis Ægteskab blev som Høstgrøden paa Marken og ikke som den første skære og kraftigt duftende Kløver.

Og nu vilde Anna saa se at faa sin yngste Datter afsat. At hun dog ikke gruede!

Hedevig tænkte paa, om hun skulde blande sig i det, men hun besluttede at lade være. Anna havde hadet hende, siden hun vandt den halve Sejr med Thea. Efter den Tid havde de ikke talt sammen. Traf de hinanden ved Kirken, gik Anna udenom hende. Mødtes de ved et Gilde, hilste de paa hinanden med slappe Hænder og kolde Øjne. Anna havde begyndt Fjendskabet, men Hedevig vilde i alt Fald ikke tigge om Forsoning. — —

Nu kom de unge stormende ind og vilde absolut have Hedevig med ud i Haven, hun skulde sige dem Navnene paa nogle sjældne Blomster.

Hedevig var ikke rigtig i Humør og søgte at undslaa sig, men Frans bukkede umaadelig dybt og sagde: „Maa jeg byde Fruen min Arm.“

De andre lo, og Hedevig fulgte smilende med.

Mens de gik ude i Haven, kom Hedevig til at gaa ved Siden af Karen Marie. „A tykkes, du ser saa forfrossen ud,“ sagde hun og tog hendes Haand.

Karen Marie svarede med et varmt Tryk, men hun sagde intet.

„Ak ja, hvilken Forskel,“ tænkte Hede-
vig, „hendes Moder kan ikke taale at se mig, men Datteren
trykker min Haand. — Stakkels lille Pige.“ —

Om Aftenen da Familien fra Damgaard, Mand, Kone og begge Børnene, gik hjem, var det stille Vejr. Maanen skinnede ned over de høsthvide Marker, og ud fra det modne, delvis høstede Korn strømmede en sød Duft, der mindede om Malt. En saadan Aften er Bonden glad, og han lader sine Fingre glide varsomt gennem Kornmarkens Aks, mens Hjertet bæver i Taknemmelighed. Det hændte sig, bedst som de gik, at Drejs Peder stod stille og kastede et kærtegnende Blik ud over en Bygmark, og det var endda slet ikke hans Byg.

„Det vil fylde godt i Aar,“ sagde han, „men maaske det knap bliver saa godt i Toppøn, som en havde troet.“

De fulgte Stien videre og kom forbi en stor Lergrav. Ovre paa den anden Side gik der en Skikkelse og puslede med en Skovl.

„Hvem er det da?“ spurgte Grete, da hun fik Øje paa ham.

„Aa, det er Niels Herman, han gaar jo og fylder Jord i Lergraven baade den ene Tid og den anden,“ svarede Faderen.

„Der er vist noget, der piner ham,“ sagde Hede-
vig.

„Han er ett rele klog,“ svarede Drejs Peder.

Hedevig tav. I det Svar laa Drejs Peders Bedømmelse af alle dem, der var af en anden Art end han selv, syntes hun — de var ikke ved deres fulde fem. Saadan tænkte han sikkert ogsaa ofte om hende, men strengt taget — havde hun ikke den samme Mening om ham. Troede hvert Menneske ikke til syvende og sidst, at han var den eneste kloge, alle andre var tossede? —

Drejs Peder gik og var lidt ærgerlig. Havde han nu ikke gaaet der og været godt tilpas og set paa de frodige Marker, og saa kom hun med sine „Pinsler“, hun kunde da heller aldrig lade en være i Fred med hendes Spørgsmaal, Spekulationer og alt det Vrøvl.

Marius var den, der gik bagerst. Lige foran gik Grete, hun var stærkt optaget af Niels Herman, om hvem hun havde hørt saa mange halve Ord og forblommede Antydninger uden dog rigtig at faa Rede paa Sammenhængen.

„Marius — hvad er det egentlig med ham Niels Herman?“

„Hvad det er? Han er taavele — det er det hele.“ Broderens Ord lød haanlige, hvad dog delvis beroede paa, at han vilde dække over, at heller ikke han vidste Besked.

Grete trak Følehornene til sig. Hvad vilde hun ogsaa spørge den tykke Dreng for, han var jo saa dum som et Faar, og det var han endda vigtig af. — —

Næste Formiddag da Hedevig stod og rørte i Grødgryden, aabnedes Døren lige bagved hende, og en kom ind. Hun kunde høre, det var en fremmed og vendte sig derfor om. Men hun havde nær faaet et Tilfælde, da hun saa, hvem det var. Der stod foran hende en Kone, askegraa i Ansigtet og med Angsten dirrende ud af hvert Træk.

Det var Anna.

„Men hvad er der da i Vejen?“ Hedevig gik hen og omfavnede hende varmt.

„Aa aa . . . det . . det er Niels Herman han har druknet sig i den store Mergelgrav i Nat.“

„Naa, naa. Ja, ja. A var ræd, det var en af jeres egne, der var kommet galt af Sted.“

„Jamen . . . aa jo . . . det kommer alligevel os ved“

„Kom med ind i Sovekammeret; der kan vi være i Ro.“

De to Koner satte sig paa Sengekanten, Hedevig med Armen om Anna.

„Hvad er det saa, der er i Vejen, Søster?“

„Kender du ett . . . det med Niels Herman?“

„Næ—j, ett rigtig. A ved nok, at der var noget, der pinte ham, og at det havde gjort ham lidt forstyrret —“

„Aah ja, det er en forfærdelig Historie, men det er længe siden det skete, vistnok en fyrretyve Aar.“ Og nu begyndte Anna at fortælle Niels Hermans tunge Historie. „Han havde engang Gaarden ved

Siden af vores — den, som nu Jens Søgaard har — og de havde to Børn, en Søn og en Datter. Nu gik det hverken værre eller bedre, end Datteren, Stine, gik hen og blev gode Venner med Karlen, og han var fattig, ellers var der ikke noget at sige om ham. Men Niels Herman var en myndig Mand, og en Dag da han var kommet under Vejr med de to unges Kæresteri, sagde han til dem, at det maatte have en Ende og det straks. Hun bad for sig, men der hjalp ingen kære Moder.

Nu gik der en Tid, og Niels Herman mærkede ingenting til, men saa en Dag træffer han dem henne i Foderloen, hvor de staar og kysser hinanden. Han blev forfærdelig vred, og Karlen jog han væk med det samme, de baade tiggede og græd, og Konen bad godt for dem, men det hjalp ikke. Af Sted maatte han, og de saa ham aldrig mere.

Men det var værre fat med Stine end som saa, og nu gik hun fra Morgen til Aften i Angst for, hvordan det skulde ende. Hun frygtede, Faderen vilde jage hende ud af Gaarden. Der gik et Par Maaneder, og hun blev mere og mere tungsindig.

Saa var det en Dag, Niels Herman sad og spiste Mellemmad, da ser han lidt bestemt paa hende og siger: „A tykkes, du lægger dig lidt meget ud, Stine. Har du maaske ett nok at bestille?“

Hun stræbte at komme ud til sit Arbejde, og den Dag gik saa ellers som de andre.

Men næste Morgen var Stine ikke i Kammeret, og der blev jo en Forskrækkelse. Moderen anede

det værste, for hun havde haft en Tanke om, hvordan det var fat. De ledte baade ude og inde, men de fandt ingen Datter. Hen paa Dagen fik de at vide, at der var en, der om Aftenen havde set hende nede i Søndermarken. Da blev Konen helt sær ved det og sagde: „Aa Niels Herman, A frygter for Mergelgraven.“

De kom jo snart derned, og de fandt hende ogsaa, hun laa henne ved den vestre Ende, hvor der ikke var saa dybt. —

Det tog de sig forfærdelig nær. Det var jo ogsaa deres eneste Datter. Konen døde et Par Aar efter. Sønnen er ogsaa død for mange Aar siden, han blev sparket af en Hest.

Niels Herman selv var helt forandret, han var ikke mere end et Par og fyrré, da Datteren døde, men inden Aaret var omme, saa han ud som en Olding. Længe varede det heller ikke, før han blev sær i Hovedet, og saa begyndte han at køre Jord i Mergelgraven. Han troede, Stine laa dernede, og saa skulde hun da begravés. Han fik jo aldrig Graven fyldt, og nu er han selv faldet i den — — aak Herregud, det er da forfærdelig at tænke paa.“

„Jamen Anna, det . . . ja, det er jo slemt, men havde det været en anden, en, der havde sin Forstand, saa havde det da været meget værre.“

„Ja, ja. Ja, ja. Men . . .“ Anna brast i Graad, „der er ogsaa noget andet, og det er det værste. A har gaaet hen og lovet Karen Marie til ham Enkemanden, ja, Thorvald har ogsaa sagt ja, men A har vel

det meste af Skylden. — — Han var her i Gaar, og saa lovede vi, at hun skulde derover at tjene aah ja, det er ett til at tænke paa. — A har stridt med det, for det var jo galt, A har bedt, og A har læst, men A kunde ett overvinde mig. Hver Gang A holdt op, saa A Gaarden for mig, og somme Tider tyktes A, det var Djævelen, der regerede over mig . . . A laa vaagen om Natten, og A græd, men A kunde ett staa imod. —

Derfor tykkes A, det var saa forfærdelig med Niels Herman. A kom til at tænke paa hans Datter, og saa blev A ræd, det skulde gaa Karen Marie ligesaadan aah nej, Gud fri os fra alt det onde.“

Hun tav og tørrede Øjnene. Søsteren klappede hende.

„Ja, Niels Hermans Død har nok gjort god Gavn, saa vidt som A kan forstaa. Nu gaar du hjem, Anna, og skriver til Eske, at der ikke kan blive noget af den Plan, og saa lader du hende selv se sig den ud, hun skal have.“

Men Anna var som et lille Barn. „Aa, vil du ett følge med mig over og faa det ordnet?“

Hedevig var straks rede, og hun blev ovre hos Søsteren hele Dagen. Anna maatte til Sengs, hun var helt ude af det, saa rystet var hun blevet.

Thorvald og Hedevig sad inde i den pæne Stue og skrev Brev, og da det var færdig og afsendt faldt der Ro over Anna. Man kunde ligefrem se, hvor hun følte sig lettet ved, at Afgørelsen var

truffet. Ikke ret længe efter faldt hun i Søvn, og det var næsten, som saa man et Smil spille over det forpinte Ansigt.

Da Hede vig hen mod Aften vilde gaa hjem, traf hun Karen Marie ude i Bryggerset. Hun saa forknytt ud, Pigen, men Mosteren gik hen og strøg hende ned over Armen og sagde: „Du skal ett være ked af det, min Pige, din Moder skal nok komme sig, og du skal aldrig faa andre end den, du selv vil.“

Karen Marie faldt hende grædende om Halsen, men Hede vig skød hende læmpelig fra sig, hun hørte en af Pigerne tage i Døren.

Den Aften gik Hede vig glad hjem. Nu havde hun fundet sin Søster igen, og hun følte, at den fundne var mere værd end den tabte.

XIV

Oppe i Hjørnet af Haven, ud mod Vejen, sad Hede vig og lo. Hun var ganske ene, og var Drejs Peder kommet, vilde han ikke have begrebet, hvad der var at le ad. Men der er heldigvis enkelte be-naadede, som skimter lidt af den Komikkens Kappe, som hvert Menneske vandrer om i, og de, der ser, er Børn og barnlige Sjæle.

Hede vig lo, saa hun var nær ved at blive syg af det, tav saa en Stund og skiftede en Pind, men nu brød det atter løs, først klukkende som smaa Vandløb, der pibler gennem en Dæmning, saa stigende,

dønende, og endelig sprængtes Dæmningen, og Latterens Strøm styrtede over alle Bredder. Hænderne med Strikketøjet faldt magtesløse ned i Skødet, hun lænede sig tilbage, og Latteren gennemrystede hver Fiber i hendes Legeme.

Der tales saa meget om Solbadets Værdi for Sundheden, men hvad kan staa Maal med et sprudlende, skyllende, alt overvindende Latterbad? Det dræber Surhedens og Slaphedens Tusinder af Bakterier, og Menneskesjælen føler sig glad og genfødt, Øjnene lyser som Sole og øser Glæde ud til alle Sider.

Hvad var det saa, der voldte det hele? Jo, det var den Sørup Præst — han var nu ellers ikke til at le af — og saa en anden Mand, en ovre fra København. Hans Tale lignede ogsaa en Præsts, og de var i det hele lige forskrækkelige at høre paa begge to. De var gaaet forbi ude paa Vejen, og Hedevig havde hørt en Del af deres Samtale. Den fremmede gik og fortalte, hvor forfærdelig det gik til ovre i Hovedstaden, og til sidst rystede han paa Hovedet, som opgav han det hele. Men saa gik han over til at tale om Folkene her i Sognet. Her var alt saa stille og idyllisk, Bøndergaardene laa spredte paa Markerne, gamle og hyggelige, og Menneskene gik omkring som stille og fredelige Væsener, skikkelige og hjælpsomme, lidt tunge i Opfattelsen maaske, men ukendte med tærende Sjælekampe

Deres egen Præst begyndte at gøre Indvendinger, han mente, at her var Synder nok, og det havde han ogsaa frimodigen sagt dem — — — —

Hedevig hørte ikke mere, hun havde ogsaa faaet nok at le af i den første Times Tid.

At et Menneske fra Hovedstaden kunde være saa indskrænket — ja, det var ikke til at lade være at le ad. Fordi Egnen havde et saa fredeligt Udseende, troede han ha, ha, ha! Vidste han da ikke, Skroget, at Bønderne ikke afgjorde deres Mellemværende for aabne Døre? Det skete uden Vidner, men ellers fandtes vel Kampene mellem Liv og Død ligesaa vel her som andetsteds. Hedevig mente at have erfaret det.

Endelig ebbede Latteren ud. Hedevig tog sit Strikketøj op og gik, paa Vejen blev hun overfaldet af et Par Smaakluk, det var de sidste Dønninger fra Stormen.

Hedevig standsede. Hun saa Datteren komme og gaa om bag Æbletræerne, dér hvor de røde og hvide Roser stod. Røde og hvide Roser — det havde altid været Hedevigs Fryd, de mindede hende om hvide Barnearme og røde Kinder. — Men hvad var det? Grete standsede, stak Haanden ned paa Brystet og tog et Brev op, som hun foldede ud og læste. Det saa ud, som læste hun det flere Gange.

Hvad betød det? Havde hun allerede afgjort sin Skæbne? Ja, hun var jo ogsaa fyldt to og tyve for nylig, men Hedevig havde ondt ved at forestille sig, at hun var mere end femten, seksten.

Hedevig blev staaende stille, indtil Grete havde gemt sit Brev igen, saa gik hun henimod hende, men hun havde end ikke et Spørgsmaal i Øjnene,

Hedevig havde erfaret, at det var farligt at nøde sine voksne Børn til Fortrolighed. Det maatte komme, som det nu kunde.

Da hun mødte Datteren, vekslede de et Par ligegyldige Bemærkninger, og Hedevig gjorde Mine til at dreje ned mod Gaarden, men Grete spurgte, om de ikke skulde gaa op og se til Sommerblomsterne. Hedevig fulgte villig, men da de var kommet op i den fra Gaarden fjerneste Del af Haven, drejede Grete ind i Lysthuset, og derinde stod saa Moder og Datter Aasyn til Aasyn. Nogle Øjeblik var de tavse, men Øjnene talte deres stille, betydningsfulde Sprog.

„Hvad er det saa, lille Gretepige?“ spurgte Moderen.

Grete blev rørt ved at høre sit Kælenavn fra Barndomstiden, og hendes Læber bævrede.

„Det det er A er blevet forlovet.“ Grete satte sig paa Bænken og gemte sit Ansigt i Hænderne.

„Det skal du ett være ked af, Grete. Hvem er det med?“

„Sofus af Niels Snedkers.“

„Naa. Naa. Ja, det anede mig nok — men holder du nu ogsaa rigtig af ham?“

„A kan ett undvære ham, Muer.“

„Det skal du heller ett, min Pige —“

Moderen tog hendes Haand og klappede den, Grete syntes, Moderens Hænder var saa mærkelig bløde, meget mere end de saa ud til.

„Men hvad vil Fader sige?“ Grete rejste sig.

„Ved han noget?“

„Næ—j, men han kiger efter mig naar A faar Brev.“

„Nu kan du lade det gaa, indtil han siger noget, saa skal A nok snakke lidt med ham om det.“

Hun gav Gretes Haand et fast Tryk, Datteren hældede sig over mod hende og kyssede hende. —

Lidt efter da Hedevis gik inde i Køkkenet og syslede med Maden, løb alle Haande Tanker gennem hendes Hovede.

Sofus lød egentlig ikke kønt, det var nu heller ikke noget Sørupsk Navn. Det lød, som kunde det være Navnet paa en opløben Dreng, syntes hun.

Saa forfærdelig dygtig var han vist heller ikke, denne her — Sofus. Og hjemmefra kunde han ikke vente noget. Der var mange Søkende, og deher Haandværkere ejede jo sjælden noget. —

Men hvad var det? Stod hun nu ikke og spandt sig inde i de samme Betæneligheder, som havde blindet alle de andre?

Nej holdt.

Mens han arbejdede der paa Gaarden, havde hun jo ogsaa syntes godt om ham; der var Fut i ham, og han havde saadan et kønt aabent Ansigt. Men dengang havde hun ganske vist ikke tænkt sig ham som Svigersøn, og det gør en mægtig Forskel, for mens Forældre godt kan bære over med deres Børns Fejl, forlanger de, at Svigerbørnene skal være ubetinget fejlfri. —

Sofus var jo vist lidt løs i det — Stadighed var ikke hans stærke Side. Men Hedevig tænkte paa sig selv, og hun huskede, hvordan hun tidt havde jamret over, at hun ikke havde mere Karakter, men det var da blevet bedre, syntes hun. Saadan kunde det vel ogsaa gaa ham, især naar han fik Grete, for det var en dejlig Pige —.

Og naar Grete vilde have ham, saa skulde hun ogsaa faa ham, om saa — Hedevig rettede sig som for at føle sine Kræfter. — For Resten var Sofus heller ikke saa ilde et Navn; der var Sving i det; det lød helt flot. —

Der gik fire Dage, og endnu var Sagen ikke afgjort, men hverken Grete eller Hedevig ønskede, at det skulde vare længere, inden Drejs Peder fik det at vide, for den Spænding, de gik med, tog paa Kræfterne. Appetitten svandt, Søvnen blev urolig, og de kunde ikke holde Tankerne ved deres Arbejde.

Men saa en Formiddag nærmede Afgørelsen sig pludselig. Grete fik et Brev fra Sofus, og Drejs Peder, som i den sidste Tid plejede at holde Øje med Posten, stod netop ved Siden af.

„A skal da,“ sagde han saa i en tilsyneladende spøgende Tone, „A skal da en Dag have at vide, hvem det er, du faar alle de mange Breve fra, Grete.“ Men han gik ikke nærmere ind paa Sagen, da der var flere ved.

I de følgende Timer holdt Grete sig bag Moderens Skørter, for hun rystede og bævede for at træffe Faderen i Enrum.

Hen paa Eftermiddagen hændte det alligevel, at

Faderen traf hende ene i Stuen, og hun fik ikke Lejlighed til at smutte ud, før han havde anholdt hende.

„Hvor . . . æh hvem er det, du faar alle de Breve fra?“

Grete følte sig som foran en bred Grøft, og overmaatte hun, kunde hun saa ikke ligesaa godt springe som krybe?

„A er blevet forlovet med Sofus Snedker,“ busede hun ud og følte straks en Lettelse ved at have faaet det sagt.

„Si, si. Si, si. — Forlovet siger du. Du mener vel, I gaar og kærester lidt, men det betyder vel ett noget?“

„Jo, det gør.“

„Naa hmm . . . nja, det kommer du jo til at slaa af Hovedet,“ sagde Faderen med sin venlig-flegmatiske Stemme.

„Det kan A ett, Faaer.“

„Snak om en Ting. Hva, det er jo ett andet end noget Pjatteri, andet kan det jo ett være — — —. Du kan jo blot skrive til ham, at du mener ett noget med det, eller ogsaa lade være med at svare, det er maaske det bedste.“

Gretes Ansigt var i ustadig Ligevægt, pludselig skar hun i at græde som et Barn, der synes, Verden er ved at falde sammen. Hun rev Døren op og løb, og hun standsede først, da hun faldt i Moderens Arme oppe i Sovekammeret.

„Hvad er der ved'et? Naa, han siger, du

maa ett faa ham. Ti du blot stille, Gretepige — A — skal — nok — snakk' — med ham.“

Hedevig gik med faste Skridt ned i Borgestuen, men Drejs Peder var der ikke. Dog kunde det næppe vare længe, før han kom igen, for han skulde til Mølle, og hans Frakke laa henne paa Stolen.

Hun satte sig for Bordenden, og Tankerne væltede igennem hendes Hoved i brede Skarer. Det var, som Forventningen om den store Afgørelse, hvis Udfald hun dog inderst inde var en lille Smule ængstelig for, avlede Tanker i Tusindvis.

Minderne om hendes Ægteskab strømmede frem som en Skare levende Billeder. Men de var ikke skønne at se paa, og saa tryllede hun en anden Række frem, det var Datteren. Hun saa hende som lille, legende Pige, altid fuld af Spørgsmaal, ofte oplagt til Spilopper. Hedevig saa for sig, hvordan hun sad og fortalte Historier for sin lille Pige, og hvordan Datteren slugte dem, som en fortørret Mark drikker Regn. Hun mindedes, hvordan hun havde lært Grete at læse, og hvor morsomt det var at se, hvor hun kunde undres. — Dengang Grete fik H. C. Andersens Eventyr! Ja, sikken Hurlumhej. Hedevig havde set dem oppe hos Degnens, og saa vilde hun give Grete dem til hendes ti Aars Fødselsdag. Hun bad derfor Drejs Peder om nogle Kroner til dem, han sagde ikke rent ud nej, men Penge fik hun i alt Fald ingen af. Saa gik hun ham paa Klingen, og der stod et vældigt Slag. Hun var lige ved at spille sine største Trumfer ud, og han gav da

ogsaa efter. Men bagefter gruede hun: Sæt nu Menne-
sket havde modstaaet alt og endda ikke bøjet sig,
saa havde hendes Magt været slaaet ned.

Siden blev hun klogere. Hun gav sig til at holde
flere Høns, Kornet tog hun fra Loftet, og Indtægten
gik til Husholdningen, det troede da Drejs Peder,
og han fandt hendes Foretagsomhed meget for-
nuftig. Men hvor mange Tokroner og Femkroner
Hedevig siden den Tid tog af sine Æggepenge og
brugte, snart her snart der, det anede Drejs Peder
ikke. Naar der var blevet samlet til et eller andet,
og Drejs Peder efter at have vredet sig en Tid
havde givet en Krone, havde hun maattet gaa gen-
nem Haven for at træffe Manden, der samlede ind,
og stikke ham en tre, fire Kroner i Haanden, saa
han kunde lave Tallet paa Listen om. Paa sine Køb-
stadsture havde hun købt adskillige Smaating til sig
selv og Datteren. Engang havde hun købt Bjørnsøns
Fortællinger og givet Grete til Jul. Ja, da begyndte
Drejs Peder ogsaa at murre, men saa havde hun
sagt, og det hørte alle Folkene paa: Nu skal vi vel
ikke have Vrøvl Juleaften, og saa tav han da.

Baade hun og Datteren havde læst Bøgerne, og
de havde været omtrent lige optagne af dem. Det
havde været herlige Aftener den Vinter, naar hun
og Datteren, efter at Drejs Peder var gaaet i Seng,
havde siddet og talt sammen om Fiskerjenten eller
Thorbjørn og Synnøve. — —

Ja, hun havde efterhaanden faaet en myndig Stil-

ling i Huset, og det skyldtes ikke mindst det, at hun havde Raadighed over Æggepengene.

Pludselig saa hun et Ansigt foran sig: Laurids.

Aa, Laurids!

Hvor havde den Oplevelse ikke pint hende. Saa nær ved Livsens Lykke og dog spærret ude.

Hun havde ligget vaagen, og hun havde spekuleret: Var det ikke ret at rejse fra det hele og følge ham? Ja, for Drejs Peders Skyld kunde hun godt, hun regnede ham jo ikke.

Men Børnene, Grete og Marius, dengang havde hun jo ham endnu.

Nej, hun maatte blive. Men saa maatte hun jo miste Laurids og dermed Livets Lykke.

Atter slog det om, og Længslen efter Laurids — *min* Mand, som hun i Tankerne gik og kaldte ham — blev saa stærk, at hun ikke mægtede at staa imod.

Det var endog kommet saa vidt, at hun var taget til Købstaden med den Beslutning ikke mere at vende tilbage, men finde Laurids. Men som hun gik derude i Gaderne med Sindet i dirrende Oprør, hændte der noget, som satte Punktum. Hun var kommet ud i en Arbejdersgade i Udkanten af Byen, og der saa hun hende ved en Gavl tre snavsede Børn, de var vel tre, fire og fem Aar. De saa rædsomt ud i Tøjet, og de holdt et forfærdeligt Hus. Den ældste Dreng pryglede sin lille Søster, saa Blodet stod ud af hendes Næse, og den yngste sad paa Jorden ved Siden af og brølede, saa Taarerne gravede Grøfter

i de sorte Kinder, mens Næsens sejge Indhold langsomt gled ned i Munden. Hedevis glemte sine egne Kvaler og gik hen for at skaffe Forlig. I det samme kom der en Kone ud af Køkkendøren.

„Ja, det er dem oppe fra Kvisten a', deres Mor er stukket af med en anden, og Faderen er jo paa Arbejde til seks.

Jeg ser lidt efter med dem, men man har jo selv en Redefuld, og man kan ikke være alle Vegne. — Naa, de har været oppe at slaas! Ja, det er altid ham den store, som at der laver det, skal jeg sige Dem. Han er en rigtig Gadedreng — du kan bare vente, din Slave, til din Far kommer hjem“

Hedevis gik hen og købte seks Stykker Wienerbrød, som hun delte lige imellem de arme Børn, og saa tog hun hjem til Damgaard. Hun var kureret.

Men længe efter havde hun gaaet og grundet over, at der dog var en mærkelig Sammenhæng i Livet. Den Ulykke, som knuste en, kunde samtidig redde en anden.

Selv om det nu var afgjort i hendes Sind, at hun ikke forlod sine Børn, var hun naturligvis ikke dermed færdig med sin Længsel efter Laurids.

Til Tider faldt det hende endogsaa ind, at det var bedst at sige Farvel til Livet, til alt Vrøvl og Kval og Pine. Selv om saadanne Tanker var dukket op, var de jo da lykkeligvis ikke bragt til Udførelse, og nu bagefter var hun ikke saa sikker paa, om disse Tanker ikke havde været et Slags Hysteri.

Men en Ting havde hun lært af dette, og det var,

at det at elske var at se ind i Himlen, og at faa den, man holdt af, det maatte være at komme der.

Hun havde engang ment, at man kunde leve paa Livsviljen alene. Nej. Den kunde lige netop bære en oppe, men Kærligheden var nok Skruen, der drev Skibet fremad.

Derfor skulde Grete ogsaa have sin Sofus til Trods for al Verdens Drejs Pedere.

Men hvis han nu trods alt sagde nej. Det var utroligt, for hun havde adskilligt i Baghaanden — hun smilte bittert — men hvis han nu alligevel stod imod — og han var jo haardhudet — hvad saa? Ja, da forlod hun Gaarden og tog Datteren med, saa kunde han regere over de tomme Stuer.

Hedevig fulgte Traaden, hendes Nerver var saa oprevne, at det var hende et behageligt Pirringsmiddel at tænke sig det værste. I sin Fantasi havde hun ordnet og indrettet alt i det lille Hjem, hvor hun og de to unge skulde bo, da Døren gled op, og Drejs Peder kom listende ligesaa stille. Han tog sin Jakke og lod til at ville gaa igen. Men saa rejste Hedevig sig, gik hen og lukkede Køkkendøren i, hun gjorde det stille, men snært, saa den i hvert Fald ikke skulde gaa op af sig selv.

Derpaa gik hun hen og lagde Haanden paa en Stoleryg, hun var parat.

Hun var blevet mærket af Tiden, Hedevig. Hendes Kinder, der før buede saa smukt, var nu flade som Fjæl, og de nærmede sig Benets Farve, men

midt paa var der dog en Glød tilbage af hendes Ungdoms brændende Rødme.

Drejs Peder stod i Nærheden af Døren. Han var blevet sværere, og de fyldige Kinder var endnu mere høgraa end tidligere. Hans Øjne søgte Døren, og han gav et Par Snøft, som gav det polstrede Ansigt et vrippent Udseende. Men da Hedevis Øjne stadig fulgte ham, tænkte han, at det var vel bedst at faa det overstaaet.

„Ja, det er jo Grete“ — han udtalte Ordet med Stød — „hun lader, hun er blevet forgabet i Niels Snedkers Søn.“

„Det maa hun om.“

„Hva hva siger du. Han har jo A mener, han passer jo ett rigtig til hende.“

„A siger, at hvis hun holder af ham, saa skal hun have ham.“

„Jamen A siger nej.“

„Hun skal ett tvinges, Drejs Peder.“

„Det er der vel ingen, der siger, men derfor . . .“

„Jamen hun skal have Lov til selv at bestemme, hvem hun vil giftes med.“

„Det kommer da an paa“

„Det kommer ingenting an paa. A blev tvunget til at tage dig, men saadan skal det ett gaa min Datter, saa længe A er oven Mulde.“

Hedevis var traadt et Skridt frem, Drejs Peder rystede en Smule, og Ansigtifarven blev mere vissen.

„Sikke noget blev du“

„Ja, A blev, det skal du ett prøve at lyve dig fra.“

Manden kunde ikke staa for de hvasse Øjne, men hans Forstand var klar, og Tankerne for rundt som en Mus, der leder efter et Hul. Endelig hittede han en Udvej.

„Ja, jo det er vel nok ett helt Løgn, selv om men vi har jo da levet godt sammen.“

„Tykkes du. Ja, du har jo holdt dig til Pigerne, naar A ett kunde gøre det ud.“

„Det er Løwn.“

Sveden perlede ned ad hans Kinder, og han pustedede stærkt. Hedevig svarede med enstonende skarp Røst, og hvert Ord kom som et Hammerslag: „Den trettende Oktober er det en og tyve Aar siden du stod nede i Kostalden og kyssede Laurine. Hvor mange andre du har været imed, ved A ett, men hun er ett den eneste.“

Drejs Peder var ilde tilpas. Hvor var der nu et Hul at søge Dækning i? Hans ellers saa fiffige Hjerne var kommet i Ulave ved det sidste uventede Stød. Den var som en Maskine, hvor alle Hjulene snurrer rundt i en vanvittig Fart, men uden mindste Forbindelse med hinanden. Han, som ellers kunde lyve med det mest troskyldige Ansigt, mægtede ikke at sige et Ord.

De stod stille i flere Minutter, og da rasede den værste Kamp. Hun stred med den forurettede Sjæls funklende Blik, han lod sine elskværdig-vigende Øjne glide rundt i Stuen, indtil han til sidst prøvede at lade dem smutte ind i hendes og gøre Modstand, men det glippede. For hvert Sekund, der gik,

blev han svagere, og det endte med, at han havde Møje med at holde sig oprejst. Men Hedevisgs Styrke voksede, mens hans aftog, og da han slap og slatten listede ud, stod hun tilbage og smilede af Sejrs-glæde.

Saa fik da Trolden ikke hendes Datter. —

Hedevisgs Glæde groede, som Dagene gik. Naar hun saa Sofus gaa ude i Haven med Armen om Gretes Liv, og naar hun saa, hvordan Datteren lænede sig blidt og bøjeligt op til ham, eller naar hun saa de to tage hinanden i Hænderne og med glædesfunklende Blikke varme hinandens Sjæle, da var det, som tilfrosne Kilder i hendes Sjæl smeltede og begyndte at risle paa ny.

Med Drejs Peder gik det anderledes. For hver Dag, der gik, faldt han af. Datteren fik Ring paa, og hun og Kæresten besøgte hinanden eller gik Tur sammen, men Drejs Peder følte sig ligesom uden for Familien. Han begreb ikke, at en Smule Kærestehistorie kunde tage saa haardt paa ham. Men det var jo heller ikke det eneste. Det var fem og tyve Aars Skyld, der var brudt sammen over ham og havde lammet hans Kraft. Han havde aldrig forstaaet den Livets uafvendelige Lov, at den, der lider Uret, altid ender med at blive den stærkeste, og den, der gør Uret, bliver svag.

Drejs Peder gik ofte over til Sønnen, der bestyrede en Gaard i Nabolaget, som Faderen havde købt et Aars Tid før. Marius regerede i Faderens Aand,

og derfor kom Drejs Peder der gerne. Her var det eneste Sted, han rigtig fandt Forstaaelse.

Vinteren kom, og Drejs Peder sad og dukkede sig henne ved Kakkellovnen. Han sagde ikke meget, og det var, som der ikke rigtig blev regnet med ham mere. Selv Folkene, som før havde haft stor Respekt for den rige Drejs Peder, begyndte nu saa smaat at overhøre, hvad han sagde. Det lod næsten til, som om alle kunde læse paa hans Pande: her er en Mand, der er slagen og svag.

Hen i Foraarstiden kørte Drejs Peder til Marked sammen med Sønnen, det var jo da altid en Opmuntring. Men Luften var endnu vinterlig, paa Hjemvejen frøs Drejs Peder bitterligt, og Dagen efter hostede han. Han gik omkring en Uges Tid og var daarlig. Ligge i Sengen var han ikke vant til. Men endelig en Dag følte han sig særlig ilde tilpas..

Kulden strømmede ned ad Ryggen som Isvand, og af og til blev han hed og rød i Ansigtet. Saadan gik Formiddagen, Grete, som fulgte ham med deltagende Blikke, bad ham flere Gange gaa i Seng, og selv Hedevig stemte imed. Hun havde i adskillige Maaneder gaaet og haft lidt ondt af ham. Hun saa tydeligt, hvordan han var visnet hen som en knækket Stængel.

Men Drejs Peder vilde ikke i Seng. Middagsmad kunde han intet spise af, han blev i det hele mere og mere utilpas. Og saa listede han, den gamle Mand, med to Jakker paa og et Mundklæde om Halsen ud

gennem Porten, men der standsede han, svedt af Anstrengelse. Solen skinnede, og han havde fra Stedet, hvor han stod, Udsigt over det meste af Marken.

Ja, Damgaard var en dejlig Gaard, naar blot den blev passet.

Drejs Peder vendte om for at gaa ind i Gaarden igen, men drejede sig dog endnu en Gang om for at sende et kærtegnende Blik ned over Agrene, hvor den graa Sne og den smilende Sol tog stærke Livtag, og hvor Furerne var fulde af pludrende Smaabække, der ikke rigtig vidste, hvor de skulde hen.

Da han var kommet ind i Caarden igen, rystede han af Kulde, her var Skygge, og her var koldt. Drejs Peder listede ned i Hestestalden, stod stille lidt og saa ned over de blanke og brede jyske Heste. Saa gik han rundt og lod Øjnene glide grundigt hen over hver enkelt. Da han saaledes havde synet dem alle, forlod han Stalden med et Suk. Herfra gik han ned i Laden, kastede et vurderende Blik paa Foderet — jo, det skulde nok slaa til — og vendte sig om mod en ny Rensemaskine, han havde købt. Han var i Reglen bagefter med at købe Maskiner, men det havde ogsaa ofte ført til, at han undgik de Fejl, som de mest emsige begik. Den nye Rensemaskine skulde være særlig let at trække og tillige gøre sit Arbejde sjælden godt. Drejs Peder besigtigede den fra alle Sider, og skønt han frøs, følte han paa adskillige af Jerndelene. Det var pænt lavet, og som det passede sammen! Til sidst tog han fat i Haandsvinget og begyndte at køre rundt, et Smil

gled over hans trætte Ansigt ved Tanken om, hvor de rene Kærner vilde fuse ud der foran. Ja, det gik næsten af sig selv, han blev ved at køre, ogsaa efter at Andenkarlen, tilkaldt af Maskinens skraldende Larm, havde kigget ind ad Døren for med et overlegent Smil at forsvinde igen.

Drejs Peder standsede med et Suk og gik saa hen i Svinehuset, han standsede ved hver eneste Byngel, indtil han naaede ind i Kostalden. Her var en Besætning, der duede til noget, og Drejs Peder saa med ægte Samlerglæde ned ad de to Rækker Køer, hvoraf han selv havde opdrættet de fleste. Træt, som han var, tog han en Malkestol og satte sig paa, og her sad han og halvsov, da Grete, der var blevet urolig ved hans Fraværelse, kom og tog ham i Armen: „Faaer, du skal ind og i Seng.“

„Hv . . . hvad.“ Han slog Øjnene op og saa halv uforstaaende paa hende.

„Faaer, du maa ett sidde her og sove.“

Han rejste sig, og støttet til Datteren listede han villig ind og kom i Seng. Hedevig spurgte, om de skulde hente Doktoren, men han svarede nej. Hun lod sig dog ikke nøje med det, men sendte Karlen af Sted.

Drejs Peder sov en Times Tid, og da han vaagnede op, var det Aften. Baade Hedevig og Grete var i Stuen. Drejs Peder saa op paa dem og sagde: „Har I husket at give Svinene nede i Kalvebyngelen?“

Grete svarede ja, og han sagde ikke mere, men de kunde nok skønne, at han havde høj Feber.

Noget efter kom Lægen, men da var Drejs Peder ikke helt ved Bevidsthed. Det var Lungebetændelse, og Lægen gav ikke meget Haab. Sygdommen var langt fremme.

Der blev sendt Bud efter Marius, og han og de to Kvinder skiftedes til at vaage. Skønt Drejs Peder intet Minut var helt klar, syntes det dog, som han var mest glad ved at have Grete hos sig.

Dagen kom, Dagen gik, og det blev Nat. Den Nat var de alle tre samlet i Sovekammeret, og lidt efter at Bornholmeren havde slaaet to, drog Drejs Peder et Suk og døde. Grete laa paa Knæ ved Sengen og græd. —

Nogen stor Sorg vakte det ellers ikke paa Gaarden, at Manden var død. Karlene karakteriserede ham fyndigt i et Par Sætninger.

„Naa naa,“ sagde Storpigen. „Naa naa, han var da ogsaa et Menneske.“

Moderen og Datteren tænkte ofte paa hans sidste Ord, men de talte ikke derom. Moderen tog dem som et Bevis paa, hvor kort Mandens Tanker rakte, selv paa Dødslejet. Datteren opfattede dem som et Vidnesbyrd om, hvor meget Faderen holdt af sine Husdyr, og hvor omhyggeligt han sørgede for dem, og det syntes hun var en stor Side hos ham.

XV

Hvad Fremtiden vil bringe, kan man aldrig beregne. Det kan hænde, at Mennesket ser blussende Valmuer og duftende Reseda skyde op paa en Plet, det troede øde og tom. Men maaske gaar det saadan, at de Blomster, Mennesket med Flid og Taalmodighed har opelsket, en skøn Dag slaas døde til Jorden af en Haglbyge.

De to Aar, der var gaaet siden Drejs Peders Død, havde bragt adskillige Overraskelser. Der var nu Sofus, Gretes Kæreste, han havde aldrig været nogen Heksemester til at bruge Høvlen, men siden han havde slaaet sig paa Landvæsenet, gik det anderledes. Nu kunde han pløje en Fure saa lige som et Lys. Efter Fyraften belønnedes han med et Kys af sin Kæreste og en munter Snak med sin Svigermoder. Af og til skete det ogsaa, at Svogeren Marius belærte ham lidt om Kreaturhandel, Rodfrugtdyrkning og deslige. Marius havde forsonet sig med Svogeren, for hvad — naar Grete ikke var klogere end at tage ham, saa blev det jo hendes egen Sag. Marius fandt sig ikke beføjet til at ærgre sig over alle de taabelige Mennesker, der var til. Han var ogsaa fuldt klar over, at dette vilde give et altfor rigeligt og aldeles urentabelt Arbejde. —

En Dag kom Anna paa Besøg paa Damgaard, men deri var intet overraskende, for baade hun og Line besøgte jævnlig Hedeveg, og Hedeveg gjorde trolig Gengæld. Nej, men Anna havde noget at fortælle,

og hun kunde knap faa Tid at faa sat sig ned, før hun begyndte. Ja, det er jo da et særeste Træf. De havde faaet en Karl efter en Bekendtgørelse, og da de saa kom til at tale med ham, hvem var det saa? — Frederiks næstældste Søn Harald. Ja. — Og Frederik maatte være ligesaa forundret som de, for Sønnen havde søgt Pladsen fra Landbrugsskolen uden at tale med Faderen om det. „Var det da ett en mærkværdige Hændelse,“ sluttede Anna, „men for Resten,“ føjede hun halvhviskende til, „er det en grumme pæn Karl, og han lader til at være saa forstandig.“

„Jo—o, men hans Fader var jo heller ett tombe,“ svarede Hedevig lunt.

— — —

Sidst i Maj, da Solen stod højt paa Himlen, og Jorden var klædt i sin brogede Dragt, holdt Grete og Sofus Bryllup. Hedevig gjorde et dundrende Gilde med Telt og tre Musikanter, og der var ikke mange Støvlesaaler, som kom hele hjem derfra.

Om Formiddagen samledes Gæsterne til Frokost og Kaffe, og Musikanterne stod ude ved Porten og tog imod dem med en knaldende Champagnegalop, saa man maatte undres over, at Kinderne holdt.

Efter at man havde spist Frokost i Teltet, tændte Mændene deres Piber, Karlene deres Cigarer, og saa gik de ned at se paa Besætningen. Konerne og Pigerne gik op i Stuerne for at betragte Brudega-

verne. En Kone fandt efter nogen Søgen Naboens Gave, det var fire Theskeer.

„Det er nok Plet,“ sagde hun som for sig selv og tog den næste Æske.

Mens Konerne samtalede ivrigt, skønt dæmpet, var Pigerne tavse og generte. De stod i Klynger paa to og tre med Armene flettet om hinanden. Der var Alvor over deres Ansigter, og det er ikke sært, thi faa har saa mange Tanker og saa megen Hjertebanken ved et Bryllup som unge Piger. Nogle er Brudens Veninder, og de glæder sig over hendes Lykke, men samtidig er de vemodige over deres eget Tab, for de ved, at efter som der knyttes nye Baand, saa slappes de gamle. Nogle tænker paa den Kærlighed, de selv bærer skjult i Brystet. En er hemmelig forlovet, og det giver baade Fryd og Bæven. En anden er forelsket, og Blodet suser nervøst gennem Aarerne, hun bliver rød i Kinderne ved at tænke paa ham, søger at viske Rødmen bort med Lommetørklædet med det Resultat, at den bliver endnu stærkere. Hun frygter, at alle kan se, hvad hun tænker, og hvis han nu ikke — nej, ikke for alt i Verden. Hun bider sig i Kinden og giver sig til at stirre paa et Billede, hun ikke har fjerneste Interesse for.

De fjorten-femtenaarige staar og glatter en Rynke paa deres nystrøgne Kjoler og længes inderlig efter Dansen. Det kniber for dem at holde Fødderne i Ro, naar Musikkens Toner trænger ind gennem det

aabne Vindue, og de finder det forfærdelig urimeligt, at Dansen ikke ligesaa godt kan begynde straks. —

I en af Stuerne blev der pludselig Uro, den forplantede sig øjeblikkelig til de andre Værelser, Gangen, Køkkenet, ja, helt ud i Bryggerset, hvor Skrædder-Maren stod og vaskede op.

Bruden havde vist sig.

„Næ—j da!“ sagde Pigerne, og Konerne glemte baade Brudegaver og Bysnak.

Grete var hvid fra Top til Taa og havde Myrtekrans paa Hovedet. Der er noget helligt over en ung hvidklædt Brud. De smaa Sko, den lange Kjole, det store Slør, der vælder ned over hende fint som brusende Skum — hele denne snehvide Dragt giver hendes Skikkelse et særligt Skær af Renhed og Skønhed. Hvor er hendes Hud ikke skær! Paa Underarmen ses de blaa Aarer fyldte af syngende Blod, paa den hvide Hals skyder de smalle Sener sig svagt frem, den dunede, rødtdirrende Kind er mer farvefyldt end sædvanlig. Og oppe under den klare Pande tindrer Lykke og Livsglæde ud af et Par store, blaa Øjne.

Intet Under, at der om denne glade Brud fremkom en Følelse af Andagt, og hun fik mange varme Haandtryk, moderlige fra Konerne, kammeratlige og dvælende fra Veninderne, beundrende fra de femtenaars.

Der findes Øjeblikke, hvor Mennesket helt glemmer sit eget Jeg for at gaa op i noget udenfor. Det sker ofte for Børn, af og til for de unge, men sjæl-

den for de ældre. Her stod nu en Flok satte Gaardmandskoner, og de glemte saavist ikke ret tidt deres eget. De passede deres Hus og sparede paa Kaffe-bønnerne, de var kærlige mod Børnene, venlige mod Manden, og de holdt Øje med Folkene. Kort sagt, de holdt sammen paa deres. Og nu da de var kommet til Bryllup, glemte de ikke at sammenligne deres og Børnenes Kjoler med de andres, og de betragtede opmærksomt Brudegaverne, deres egne kunde nok staa Maal — fire Plet Theskeer var lige simpelt nok.

Men dengang Grete traadte ind, glemte de baade Kjoler og Skeer. Skønheden overvældede dem, og gamle Minder kom op i deres Sind. Varmen rislede gennem dem og føltes helt ud i det Haandtryk, de gav Bruden.

Hvad Under, at Grete fik Vand i Øjnene. Hun havde aldrig før mødt saadan et Sus af ren Følelse som det, der nu bølgede mod hende fra alle Sider. Det var et Bad, som var til Forfriskelse for dem alle. — —

Man kørte i Kirke, og den nye Præst holdt en Tale, Folk kunde forstaa.

Da de kom hjem fra Kirken, var alle Bordene i Teltet pyntede med Æbleblomster. Et helt Træ var plyndret, men Hedevig vilde have det saadan, for Livets Glæde og Æblernes Blomster hørte sammen, syntes hun.

Da Mørket faldt paa, spillede Musikanterne op, og snart var der Gang i Støvlerne. De unge dansede

og lo, spøjte og jublede, saa flere af de gamle Koner syntes, det var ligefrem anstødeligt. Der er altid nogle magre Sjæle, som finder det uanstændigt at glæde sig. Og rent galt blev det, dengang det som en Løbeild rygtedes, at Præsten dansede. Der var flere Koner, som ligefrem kom til at ryste, og fra alle Kanter kom de tridsende for selv at se. Hvad saa de nu? Selveste Præsten svinge sig i en svirrende Svejtritt.

„Aak Jøsses Kors,“ sukkede en trind gammel Kone og lod Hænderne falde. Men i det samme kom en Mand og slog ud med Haanden: „Halløj Maren, kan vi en Svejtritt endnu?“

„Næ — æj,“ sagde Maren og blev helt undselig, men inden hun fik sagt eller tænkt mere, havde Manden drejet hende ind i Kredsen, og snart var de i fuld Fart. Da Musikanterne standsede, hug Manden Hælen i Gulvet, saa Bræderne bragede, Maren havde tabt det meste af sin Værdighed og var helt veltilpas, og da Præsten lidt efter bød hende op til en Vals, følte hun det som en uhyre Ære og tilgav ham alt.

Nogle ældre Mænd havde sat sig til at spille Kort og drikke Toddy, men skælmske Niecer med Roser paa Kinderne og Sole i Øjnene kom og trak af Sted med dem. Kortspil blev der ikke mere af, og hvad mere var, Mændene savnede det egentlig ikke.

Ude i Teltet sad en værdig Matrone og pustede. Det var Line, og hun havde netop danset med Brudgommen. Hendes Øjne hang beundrende ved en

yngre købstadklædt Mand, der flot og sikkert førte sin Dame rundt, og naar Dansen var forbi, førte han Damen paa Plads og bukkede. Det var man ikke vant til i Sørup, man saa lidt kritisk efter ham, men det gjorde ikke Indtryk paa ham, og saa endte det med, at de alle gjorde som han.

„Han danser godt, din Søn,“ sagde en Kone ved Siden af.

Line rettede sig og nikkede.

„Hvordan gaar det med hans Forretning?“

„Aak det gaar gevaldig. Han havde en Omsætning paa fyrretyve Tusinde det første Aar —“

„Se, se. Se se.“

„— men han har nu ogsaa haft Anlæg for Handel fra lille af, det var noget, A snart saa.“ —

Ovre paa den modsatte Bænk sad Anna, men hun og Line lignede ikke hinanden, Anna var mager og bleg, rundt omkring sprang Senerne frem som tynde Spiler, der sad uden paa i Stedet for inden i Legemet. Anna sad i sine egne Tanker, og det var nok de forskellige Bryllupper paa Damgaard, hun tænkte paa. Det var første Gang her paa Gaarden, at Brudden var i hvidt. Men det var vist ogsaa det glædeste Bryllup, Gaarden havde set. — Se derhenne dansede Harald og Karen Marie. Ja, han var en køn Karl, lidt højere end Frederik og nok saa anselig. Hvis det nu skulde blive saadan, at det blev de to, saa —

Hun fik et lille Puf i Siden af sin Mand.

„Han danser godt,“ hviskede Thorvald.

„Jo, men det gør hun da virkelig ogsaa,“ svarede Anna. — —

Mens Dansen gik, og alle var som Børn, listede Hedevig sig ud i Haven og ned forbi Æbletræerne. Hun strøg Haanden hen over de duggede Æbleblomster og aandede dybt. Det var en stor Dag i Dag, nu var Datteren inde paa det rette Spor, og hun tog ikke saa let fejl af Vejen. Fra i Dag vilde der begynde en ny Tid i Damgaard, thi nu var der Glæde i Gaarden, og det var jo netop Meningen med Livet. Menneskene skulde være glade, det var det hele — men var det ikke netop det, vi alle havde saa svært ved.

Hedevig vidste nok, hvor vanskeligt det var, men nu var hun inderlig glad og samtidig dybt taknemmelig for sin Glæde.

Hun blev afbrudt i sine Tanker af et lille Hvin, hun drejede Hovedet og saa et Par unge, der havde staaet bag et Træ og glædet sig sammen, styrtede af Sted.

„Aa, I behøver saamænd ett at have saa travlt,“ sagde Hedevig ved sig selv, „A har godt set, hvordan I har det. — Aak ja, saa ender det alligevel med, at Frederik og Anna kommer til Bryllup sammen. — A tror nu kun, de faar Glæde af det.“

— —

Solen havde forlængst gnedet Søvnens af Øjnene, da Gæsterne svingede ud af Damgaards Port. En af de sidste Vogne var Thorvalds. Han og Anna

sad i den bagerste Agestol, de to unge foran. Thorvald sad og smaasnakkede. „Ja, hun er en mærkelig én, Hedevig. — — Hun kan hitte paa, og hvad hun vil, det vil hun. — — Der er Krummer i hende, det er der.“ Han holdt pludselig op at tale, da han opdagede, at Anna sad og nikkede. — —

I den følgende Tid skete der af og til det i Sognet, at en eller anden pludselig stod stille og lo. Ja, det havde dog været et vældig muntert Bryllup, det i Damgaard. Der var løst op for Glæden, og der var kun et Par sure Koner med svovlet Indhold, som ikke med Fryd tænkte tilbage paa det Bryllup.

Det var, som de Sørup Bønder havde en lille Smule lettere ved at være glade siden den Tid. Det Bryllup havde virket som en sund Latter i en Stue med trykket Stemning.

Livsaanderne var mere frie.

.

Saa vel et Par Aar efter den Tid gik en ældre Kone og en lille Dreng ude i Damgaards Have og puslede med nogle Urter.

„Dengse lælpe Bedde,“ sagde Drengen og rykkede en Mælde op.

„Det er godt, lille Frans.“

„Dengse kan li Ævel,“ lød det lidt efter.

Hedevig saa op og lo.

„Kom saa, Bedde,“ sagde Drengen og puttede sin lille bløde Haand ind i hendes. Hun fulgte ham hen til Æbletræerne. Græsset under dem straaede af Dug, og hist og her hvilede i det kølige Leje et rødstribet Æble. Hedeveg samlede et Par op til Drengen, og de gik langsomt tilbage ad Gangen.

„Bedde gal bære dig,“ paastod pludselig Knægten, og Hedeveg havde slet ikke noget imod at faa den lille Dattersøn op til sig. Da Drengen sad paa Bedstemoderens Arm, begyndte han atter at gnave paa Æblet.

„Bedde gal osse bide,“ sagde han lidt efter. Bedste bed.

„Bedde har en Mund,“ konstaterede han. Hedeveg smilte.

„Bedde har to klare Øjne — Dengse glad ved Bedde.“ Han hældede kælent sit lille Hovede over mod Hedevegs Kind, og hun kyssede ham varmt.

Oppe i et af Vinduerne stod Sofus og Grete og iagttog de to derude i Haven.

„Det er svært, som de kan sammen,“ sagde han.

„De maa jo ligne hinanden,“ svarede Grete.

„Hun holder sig ellers godt. A tykkes næsten, hun er blevet yngre, siden A saa hende første Gang.“

„Ja, det er rigtigt nok; hun er ogsaa blevet kønere, tror A. Men det kommer altsammen af, at hun er blevet Barn igen.“

„Det kan gerne være —“

Samtalen gik i Staa. —

Solen skinnede, og Hedevig var glad. Har man haft en regnfuld Sommer, fryder man sig dobbelt, naar Oktobersolen strør sin gyldne Glans ud over Træernes brogede Blade.

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL

NORDISK FORLAG

1812. Den evige Søvn. SOPHUS MICHAELIS
2det Oplag. 4 Kr. 50 Øre.

„Jeg vover den Gisning, at *„1812“ af Michaëlis vil hævde sig i Verdenslitteraturen* jævnsides med Størværker som Tolstøys *„Krig og Fred“*, Zolas *„Krigen“*, men som noget for sig selv.“ — *Valdemar Rørdam i „København“*.

„Maaske ingensinde før er Napoleonsskikkelsen digterisk fremstillet med saa stor digterisk Kraft og dog uden Vold paa den historiske Sandhed. — *Det er da en højt betydende Bog*, Michaëlis her har skrevet.“ — *Albert Gnudtzmann i „Riget“*.

„1812 er en smuk og anselig Bog . . . en uomtvistelig Sejrr af en uforsagt Maréchal i den literære Størmæ.“ — *Dr. Hans Brix i „Politiken“*.

„En vidunderlig Bog . . . et mægtigt virkende og gribende Epos.“ — *„Ekstrabladet“*.

„Der næppe skrevet nogen mere levende eller mere spændende Bog om Napoleons store Nederlag.“ — *„Horsens Dagblad“*.

„Man læser Bogen i aandeløs Spænding . . . 1812. Den evige Søvn“ er bleven en vidunderlig Eventyrbog for Voksne, med al Virkelighedens skæbnetunge Ansvar over sig.“ — *Oscar Geismar i „Fyns Stiftstidende“*.

„Romanen om *„Den lille Korsikaner“ vil blive en Folkebog*.“ — *„Aftenposten“*.

Mand og Kvinde.

INGEBORG RAUNKJÆR

6te Oplag. 2 Kr. 75 Øre.

„Livsvisdom og Modenhed er der i denne Bog — derfor skal den læses. Siden Kierkegaard skrev om Kærligheden og om Forholdet mellem Mand og Kvinde, er der næppe paa et Sted sagt saa mange kloge Ord om denne Ting. . .

Skønhed og Menneskelighed, gode Tanker og dybe Tanker er der i den. Derfor bør den læses af de mange“. — *Julius Clausen i „Berlingske Tidende“.*

„Mand og Kvinde“ er en ualmindelig fin og aandsfuld Bog . . . Et fortræffelig lille Arbejde, der bør finde videst mulig Udbredelse.“ — *„Nationaltidsende“*

I Danmark.

INGEBORG RAUNKJÆR

3 Kr. 75 Øre.

„Den Finhed i Tankegangen og Følelsesliv, som prægede den lille Bog om „Mand og Kvinde“ — en Bog, som heldigvis fik Lykke til at blive spredt vidt omkring — genfindes i fuldeste Maal i den stemningsvækkende ny Bog „I Danmark“, som den samme anonyme Forfatter nu har udsendt. . .

Den er skrevet saa smukt og naturligt som den, der skriver om Natur, skal og maa gøre det, hvis Virkningen ikke skal udeblive. I fremragende Grad er denne lille Bog et Vidnesbyrd om al Kunsts Alfa og Omega: at kun det, som kommer fra Hjertet, gaar til Hjertet.“ — *„Berlingske Tidende“.*

„Denne Bog er skrevet som en Kærlighedserklæring til dansk Natur, en lyrisk Lovsang, der ofte hæver sig til en Hymnes Højde . . .“ — *„Politiken“.*

Ebbe Skammelsen.

P. E. BENZON

Folkevisedrama i tre Akter. 1 Kr. 50 Øre.

„I nøjeste Tilslutning til Folkevisen om Ebbe Skammelsen, hvem hans Broder, Hr. Peder, bedrager for hans Brud, har P. E. Benzon skrevet dette Drama. Alle de episke Træk, som den rige og skønne Folkevisen ejer, er komne med, og hvad Benzon har tildigtet, er kun, hvad man kunde kalde den psykologiske Pavse mellem Versene — thi Middelalderens Vise motiverer og forklarer jo aldrig som Nutids-Forfatteren, den nøjes med at berette.

Forsøget er lykkedes, fordi det viser en nøje Indlevelse i Folkevisens Aand og Stemning . . . Der er baade Styrke og, i hvert Fald for det sidste Optrins Vedkommende, betydelig Skønhed i denne moderne Parafrase af Folkevisen.“ — *„Berlingske Tidende“.*

Det tabte Land.

JOHANNES JØRGENSEN

(Sønderjylland, Efteraar 1911). 1 Kr.

„Hele den lille Bog er bleven en Juvel, hvis Værdi tæller med i Johannes Jørgensens fine og ædle Produktion. . . . Johannes Jørgensen skriver helt igennem saa ægte, saa tilforladeligt og hjertevarmt; hans dybe Fædrelandskærlighed giver sig stilfærdige og netop derfor saa stærkt virkende Udtryk. . . . Man mærker helt igennem, at det er en Digter, der taler, men en Digter, der tillige fuldt ud er Menneske og Fædrelandsven. Og Bogens stille og dybe Sandhedsskilringer er fremførte i et Sprog, saa kunstnerisk fuldendt, saa harmonisk afrundet, som netop Johannes Jørgensens Prosa kan være det i hans bedste Øjeblikke.

Denne lille Bog er i al sin beskedne Lidenhed et Mesterværk!“ — *„Vort Land“*.

„Som den Drømmer og Stemningsdyrker han er, og som har gjort hans tidligere „Rejsebøger“ til en ofte saa indtagende Læsning, og som den gode danske Mand Johannes Jørgensen ogsaa er, kan han selvfølgelig ikke vandre hverken paa Isted Hede eller paa Dybbøl Banker, uden at hans Sind kommer i heftig Bevægelse — en Bevægelse, som rundt om har givet sig de smukkeste og samtidig de stilfærdigste Udtryk. . . Vil man have et Udsnit „poetisk Sønderjylland“ er Johannes Jørgensens Bog i al sin Knaphed ypperlig.“ — *„Berlingske Tidende“*.

Lønkammeret.

OTTO RUNG

5 Kr.

„Otto Rung er i det sidste Tiaars danske Litteratur et af de største Talenter, ja maaske den sikreste Fortæller: en klog og følsom lagttager, en Sprogmeister, en Digter. . . .

„Lønkammeret“ er et betydeligt Værk af en højst talentfuld, meget betydende. Forfatter. De, der endnu føler sig oplagt til ikke blot at læse en Bog, men at indleve sig i den, vil glæde sig over dens skønne Sprog, dens paa én Gang indtrængende og vide Forstaaelse af det inderste Liv hos Menneskene og hos deres Samfund, dens frodige Tanker og sindrige Opbygning.“ — *A. G. i „Riget“*.

„Antagelig vil „Lønkammeret“ alene af Sensationsgrunde blive meget læst. Men den fortjener det nok saa meget paa Grund af sine mange andre gode Egenskaber.“ — *Jul Clausen i „Berlingske Tidende“*.

Skibet.

JOHANNES V. JENSEN

4 Kr. Indb. 4 Kr. 50 Øre.

„Det er Nordboens Sollængsel og Vandretrang, som er denne Bogs Idé, og som Forfatteren gennemfører ved en Række virkelig storslaaet skrevne Kapitler om „danske Drenges“ Normanner-Togter, først til England, saa til Syden. En Skildring som Vikingeskibenes Kamp under Stormen ved Jyllands Kyst for ikke at drive mod Revet, eller hans lunerige, næsten burschikose Skildring af „Bersærkerne“, er baaren af en enestaaende plastisk Fantasi . . . Ingen anden end Johannes V. Jensen havde vel digterisk Frodighed til at opfatte og skildre dem saadan.“ — *J. C. i „Berlingske Tidende.“*

„Skibet er en ægte Johannes V. Jensen . . . Den rummer Skildringer af en Fantasiens Rigdom, som overvælder, saaledes Belejringen af Byen Luna. Og den bæres af en Tankegang, hvori der er overraskende Enkeltheder . . .“ — *A. G. i „Riget“.*

Hendrik i Bakken.

MARIE BREGENDAHL

Et Billede. 3 Kr. 50 Øre.

„Vil man lære Livet paa Landet at kende, skal man læse „Hendrik i Bakken“, hvis Forfatterinde i denne sin første Bog viser Evner, der er alt andet end almindelige.“ — *„Vort Land“.*

„Hendrik i Bakken“ tager sin Plads blandt de Bøger, som duer, med en rolig Selvfølgelighed, hvis Ret ingen vil tænke paa at bestride.“ — *„Politiken“.*

„En ganske fortræffelig Bog . . . Marie Bregendahl har med denne sin første Bog godtgjort, at hun besidder ikke blot den samme kunstneriske Evne som vore bedste yngre Forfattere, men tillige et originalt Syn paa Menneskene og deres Færd og et ubestrideligt Talent til at tegne Skikkelserne ind i det Milieu, hvor de hører hjemme, saa at de staar levende, virkelige og med Ægthedens Præg for Læseren. Man har Grund til at vente sig noget af et Forfatter-skab, der begynder saa ualmindeligt godt.“ — *„Nationaltidende“.*

„Som Førstebog er den forbavsende . . . Marie Bregendahl har nøjagtig vidst, hvad hun vilde sige, og hun har sagt det med fuldkommen Klarhed. Ikke et eneste overflødigt Optrin, ikke en Sætning, knap nok et Ord, som rammer ved Siden af . . . „Hendrik i Bakken“ er i sin Art en Mesters modne Værk.“ — *Valdemar Rørdam.*

Lorens Lassen.

CARL E. DANGAARD

En Fortælling om jordbundne Liv. 4 Kr.

„Det, der giver denne Roman en særlig Værdi frem for Forfatterens tidligere, er den Skildring, han i Hovedpersonen har søgt at give af en Type paa, hvad han kalder „et jordbundent Liv“. Lorens Lassen er, som det etsteds i Bogen hedder, „et Jorddyr“, der elsker Jorden for dens egen Skyld . . . Han bunder fast i denne Jord, og da han ved Forholdenes Magt og sin egen Brøde rives løs fra den, er det, som han rykkes op med Rode, og hans Livs Tyngdepunkt forflyttes ganske.

Denne Type er baade klart og skarpt opfattet og vel skildret; alene for dens Skyld fortjener Fortællingen om „jordbundent Liv“ at læses, men den indeholder desuden . . . virkningsfulde og sikkert paalidelige Skildringer af Livet blandt Arbejderne paa en større Herregaard . . . Til trods for sin Bredde og sin noget omstændelige Fortællemaade er „Lorens Lassen“ absolut en læseværdig og fængslende Bog, der staar højt i Dangaards Produktion“. — *„Berlingske Tidende“*.

„Det skal siges, at der i „Lorens Lassen“ er mange ypperligt fortalte Scener, der maa fange alle modne Læsere. I det hele taget betegner Bogen en betydelig Sejr for dens Forfatter.“ — *„Frederiksborg Amts Avis“*.

„I det store og hele er det en frisk og ærlig Bog, et smukt, nyt Vidnesbyrd om Forf.'s Talent“. — *„Dannebrog“*.

En Ægteskabsfjende. CHARLOTTE EILERSGAARD

Fortælling. 2 Kr. 50 Øre.

„Det er en fin og sørgmodig Historie om en Moders misforstaaede Opfattelse af sine Pligter overfor sine Børn, skønt hun kun vil deres Vel, og det er tillige et sundt og klogt og varmhjertet Indlæg for Kvindens Kald som Hustru, modsat Tidens emanciperede Forsøg paa at gøre dem til „stærke“, enligstaaende — inderst inde ulykkelige — gamle Jomfruer Det hele er skildret saa jevnt og naturligt, i saa smukke, stille Ord, at det gør Bogen til en af dem, man gerne læser om igen og gerne vil eje selv; thi der er saa megen Menneskekundskab, saa megen Forstaaelse af Livets forskellige Værdier, saa frejdigt og lyst et Blik paa Smaating og saa ægte Medfølelse med de store Livets Tilskikkelser, at den har blivende Værd.“ — *„Svendborg Amtstidende“*.

„Det er en tiltalende stilfærdig og naturligt ægte Bog . . . ligesaa køn og interessant som den er menneskeligt forstandig.“ — *V. R. i „København“*.

Debet og Credit.

GUSTAV FREYTAG

Roman i seks Bøger. Paa Dansk ved Alex. Schumacher. 529 Sider. Indb. 2 Kr.

„I sit Hjemland har dette Værk opnaaet en kolossal Udbredelse; og det er ikke underligt! Baade for yngre og ældre er denne Skildring af en ung Købmand, som fra Lærling arbejder sig op til Chefsposten, helt igennem saa rig paa fine lagttagelser, dybtgaaende Menneskeskildring og malende Interiører, at man slet ikke kan undgaa at fængsles af denne fortrinlige Fortæller . . . Denne Bog er da ikke blot spændende og underholdende i almindelig Forstand; den er med et gammeldags Begreb en *moralsk* Bog. Og den er navnlig en god Bog.“ — *Cl. i „Børsen“*.

Donatienne.

RENÉ BAZIN

Fortælling. Oversat af J. Koch. 2 Kr. 50 Øre. Indb. 3 Kr.

„Man lærer i René Bazin en Digter at kende, som er dybt fortrolig med Livets Alvor og med Menneskenes Svaghed, men som har en urokkelig Tro paa deres Evne til at rejse sig. Denne Tro gør „Donatienne“ til en saa smuk Bog, at man forstaar, en Kritiker, en af Forfatterens Landsmænd, har kaldt den en Hymne til Menneskekærligheden.“ — *H. F. i „Nationaltidende“*.

„Alt staar vidunderlig skønt og dybt levende, klogt og medfølelse forstaaet fra først til sidst . . . Bogen er fuld af kunstnerisk beundringsværdige og digterisk fortryllende Enkeltheder, baade Natur, Samtale og Sind.“ — *Valdemar Rørdam i „København“*.

Hungerpræsten.

WILHELM RAABE

Roman. Oversat af Emilie Tofte. 5 Kr. Indb. 5 Kr. 75 Øre.

„Der er overmaade smukke Ting i denne Bog. Et vist stilfærdigt Lune, et skarpt Blik for Dagliglivets Realiteter parrer sig med Naturglæde og en ideel Tro paa det Godes Sejr, der bringer Tanken hen paa en yngre, tysk Forfatter, Gustav Frenssen, som synes at have lært meget af Raabe.“ — *J. C. i „Berlingske Tidende“*.

„Hvis man har nogle Aftentimer, nogle rolige og uforstyrrede Timer, da kan man tilbringe nogle Timer sammen med denne hyggelige Bog . . . Den, der overanstrengt af Filmsensation søger til Bøger som „Hungerpræsten“, vil ikke gaa forgæves.“ — *Alb. G. i „Riget“*.

Anna Hollmanns Forlis. GUSTAV FRENSEN
Fortælling. Oversat af Signe Lehmann. Indb. 3 Kr.

„Gustav Frenssen har siden „Jörn Uhl“ vundet Borgerret herhjemme. Hans Bøger oversættes og læses. Ogsaa denne vil blive det, spændende og rørende som den er.“ — „*Riget*“.

„Hovedfiguren her i Bogen er en ung, forældreløs Sømand, og de Scener, som tegner hans og en ung, vilter Piges gryende, halvgale, ubevidste Forelskelse, er her i rivende skrevne, ligesom en Skildring af nogle unge Menneskers Lystsejls ned ad Elben er bedaarende i sin Møslupne og elskværdige Snakkesalighed.“ — „*Berlingske Tidende*“.

Helligvandet. J. C. HEER
Roman. Oversat af Sigurd Müller. 4 Kr. 50 Øre. Indb. 5 Kr.

„En frisk og i høj Grad underholdende Bog, fuld af ægte og fin Poesi og samtidig rig paa ypperlige Naturskildringer og udmærket tegnede Figurer.

Det Billede, der her gives af Livet i den lille schweiziske Alpedal, er saa fuld af spændende Optrin, saa sprudlende af Liv, saa mesterlig tegnet, at selve Dalen og dens Befolkning kommer til at staa for Læseren med levende uudslettelige Træk.“ — F. B. i „*Nationaltidende*“.

„Her ser man, hvordan en rigtig Fortælling kan fylde sin Plads. Handlingen er kraftig, tit stærkt gripende . . . Læseren holdes fængslet i inderlig Deltagelse fra først til sidst.

Gennem Magister Sigurd Müllers fortrinlige Oversættelse (selv de smukke Digte er som skrevne paa Dansk) vil *Helligvandet* ogsaa hos os vinde talrige Venner, man er ligefrem taknemlig for en Bog, der saa ypperlig egner sig til Højtlesning.“ — V. R. i „*København*“.

Aadalens Poesi. PELLE MOLIN
Fortællinger og Skitser. Oversat af Charlotte Hauch. 2 Kr. 25 Øre. Indb. 2 Kr. 75 Øre.

„Naar man læser de levende Fortællinger fra Nordland, maa man indrømme, at svensk Litteratur ved Pelle Molins Bortgang led et føleligt Tab . . . Baade i „Historien om Gunnel“ og i Bogens andre Perler . . . møder man en dyb og betagende Hjemstavnsfølelse, et paa samme Tid vildt og ømt Temperament, en ligesaa naturlig som sikker Stilkunst.“ — Kirch. L. i „*Nationaltidende*“.

„De er bedaarende friske, disse Skildringer af Bjørnejægenes og de smaa Gaardbrugeres Liv i dets Heroisme og dets Komik.“ — Kai Friis-Møller i „*Riget*“.

Blix.

FRANK NORRIS

Oversat af Vald. Rørdam. 2 Kr. 75 Øre. Ib. 3 Kr. 25 Øre.

„Med glad Forventning griber man en ny Oversættelse af Frank Norris, denne fornøjelige og talentfulde Amerikaner, som med sin Frodighed, sit Humør og sin Fantasi af og til kaster et straalende Lysglimt ind i vor hjemlige Literatur. Man bliver heller ikke skuffet denne Gang. Fortællingen om „Blix“, Pigebarnet af Guds Naade og Forfatterens varme Beundring, er skrevet med henrivende Kunst . . . Et fortryllende Hele.“ — *E. i „Politiken“*.

„En stilfærdig Bog, en inderlig, elskværdig Bog, ja, man kunde næsten sige en Idyl, hvor Udslaget vipper mellem en Taare og et Smil . . . En fin, munter og smuk Bog, der navnlig fortjener at faa sit Publikum blandt „unge Folk“. — *„Berlingske Tidende“*.

„En helt igennem lys og fornøjelig Fortælling, fuld af pudsige og overraskende Indfald og sluttende af i en straalende festlig Hymne til Kærligheden og Lykken. Men bag dette muntre og lystige Kærlighedsæventyr skjuler sig dog en fin og aandfuld psykologisk lagttagelse.“ — *F. B. i „Nationaltidende“*.

Den evige Stad.

HALL CAINE

Roman i to Dele. Overs. af M. Gauguin 820 S. 8 Kr. Ib. 10 Kr.

„Hall Caine er berømt; jeg har ikke læst alle hans Værker og ikke helt forstaaet hans Ry. Efter *Den evige Stad* forstaaer jeg det . . .

Som Morskabslæsning er Bogen mesterlig . . . og ved den omfattende Handlings faste Formning, ved Grundsynets høje Kraft er *Den evige Stad* en Digtets Værk.“ — *V. R. i „København“*.

„*Den evige Stad* er en meget spændende Roman. Mere end det: en glimrende Fortællers Virtuoslærk.“ — *A. G. i „Riget“*.

„En Bog, der staar højt over den store Mængde af danske og oversatte Underholdningsbøger.“ — *„Fyens Tidende“*.

„Handlingen føres frem gennem en Række mesterligt skrevne Optrin og snildt slyngede Intriger, der rummer en stadig Spænding.

Den evige Stad er utvivlsomt en af de mest storslaaet anlagte og med størst Kunst gennemførte Romaner fra de senere Aars Verdenslitteratur.“ — *„Lolland-Falsters Stiftstidende“*.
